

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

7/2021

OBSAH***Rozhodnutia vo veciach občianskoprávných*****77. Doložka právoplatnosti. Predbežná otázka.**

Súd je oprávnený posúdiť ako otázku predbežnú, kedy nadobudlo súdne rozhodnutie v inej veci právoplatnosť; pri posúdení tejto otázky nie je viazaný vyznačenou doložkou právoplatnosti. Pri posudzovaní správnosti údajov vyznačených v doložke nie je obmedzený žiadnou lehotou. 4

78. Ochrana spotrebiteľa. Zmluve o výkone správy.

Pravidlá na ochranu spotrebiteľa sa uplatnia aj na zmluvy o výkone správy podľa § 8a zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov uzavreté medzi správcovskou spoločnosťou a vlastníckmi bytov a nebytových priestorov, ktorí sú fyzické aj právnické osoby. 20

79. Bytový dom. Preklúzia. Žaloba prehlasovaného vlastníka.

Lehota podľa § 14a ods. 8 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov je lehotou hmotnoprávnou. Prehlasovaný vlastník bytu alebo nebytového priestoru musí svoj nárok uplatniť žalobou na súde v posledný deň lehoty. 33

80. Bytový dom. Preklúzia. Rozhodnutie zhromaždenia vlastníkov o zmluve o výkone správy.

Otázku platnosti rozhodnutí prijatých zhromaždením vlastníkov nemôže súd posudzovať v inom konaní než v konaní podľa § 14 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení do 30.9.2014¹, a to ani ako otázku predbežnú. 42

81. Dočasné pridelenie zamestnanca do cudziny. Agentúra dočasného zamestnávania.

Ustanoveniu § 29 ods. 1 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v spojení s § 5 ods. 4 písm. c/ Zákonníka práce zodpovedá výklad, v zmysle ktorého agentúra dočasného zamestnávania je oprávnená dočasne prideliť zamestnanca k zamestnávateľovi so sídlom v cudzine, ak medzi zamestnancom a agentúrou existoval pracovnoprávny vzťah. 47

82. Práca nadčas.

Nariadenou prácou nadčas je i práca vykonávaná síce bez výslovného príkazu, avšak s vedomím zamestnávateľa a preberaním a využívaním výsledkov práce zamestnanca. Nesplnenie podmienky prechodnosti a naliehavosti zvýšenej potreby práce neznamena stratu povahy vykonanej práce ako práce nadčas a rovnako nemá za následok, že by zamestnancovi nevznikol nárok na mzdu a mzdové zvýhodnenie za prácu nadčas. 55

83. Odmena za prácu vykonávanú vo verejnom záujme.

Zamestnancovi vykonávajúcemu prácu vo verejnom záujme patrí odmena za skutočne vykonanú činnosť, to aj v prípade, ak právne predpisy regulujúce postavenie a činnosť zamestnávateľa vykonávanie takejto činnosti tomuto zamestnávateľovi neumožňujú. 61

84. Dedičská nespôsobilosť.

Zavrnutia hodným konaním dediča proti prejavu poručiťovej poslednej vôle v zmysle § 469 Občianskeho zákonníka nie je samo uzavretie kúpnej zmluvy, ktorou dedič už za života poručiťefa nadobúda od neho veci, ktoré by zdedil až v zmysle poručiťovho závetu..... 71

¹ teraz § 14a ods. 8

85. Zodpovednosť za škodu. Motorové vozidlo. Pasívna legitimácia.

V spore o náhradu škody podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení sú pasívne legitimovaní poistený škodca aj poisťiteľ. Poškodený má možnosť voľby, či bude žalovať poisteného škodcu, alebo iba poisťiteľa, či poisteného škodcu a poisťiteľa súčasne. 76

86. Spotrebiteľský úver. Náležitosti.

Z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení do 31. marca 2015² nevyplýva, že by jednou z náležitostí spotrebiteľskej úverovej zmluvy bol konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov alebo predpoklady pre jej výpočet. 79

87. Zákonné vecné bremeno. Jednorazová náhrada.

Ak došlo k vzniku vecného bremena za účinnosti zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach, nárok na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti podľa § 4 ods. 4 tohto zákona vzniká oprávnenému subjektu bez ohľadu na to, kedy boli dráhy vystavané. 84

88. Neplatnosť dražby. Informačné povinnosti.

Nesplnenie povinnosti dražobníka zverejniť najmenej 15 dní vopred oznámenie o dražbe, ak je jej predmetom byt, dom, iná nehnuteľnosť, podnik alebo jeho časť, na úradnej tabuli obce alebo na elektronickej úradnej tabuli v časti určenej pre obec, na území ktorej sa predmet dražby nachádza, je porušením § 11 ods. 4 zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona o notároch, ktoré môže mať za následok neplatnosť dražby. 89

89. Dražba. Rozšírenie dôvodov neplatnosti dražby.

Lehota ustanovená v § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách slúži k uplatneniu práva na určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby. Pokiaľ to nie je v rozpore s koncentráciou konania, môže žalobca po včas podanej žalobe nielen rozširovať okruh žalovaných, ale tiež uvádzať ďalšie skutkové okolnosti spôsobilé založiť aj iný, ako v žalobe uplatnený dôvod neplatnosti dražby. 94

90. Právna subjektivita a právne nástupníctvo cirkevných reholí.

Cirkevné rády (rehole) Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike nie sú „bežnými“ právnickými osobami podľa slovenského právneho poriadku, ale svoju právnu subjektivitu odvodzujú od Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike, a sú zároveň právnickými osobami v zmysle kánonického práva – súčasťou tzv. inštitútov zasväteného života.

Podľa Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z 24. novembra 2000 platí, že Slovenská republika uznáva právnu subjektivitu všetkých právnických osôb, ktoré ju majú podľa kánonického práva. Pre posúdenie otázky právneho nástupníctva cirkevných rádov (reholí) Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike je preto potrebné vychádzať z kánonického práva a vnútorných aktov týchto rádov (reholí). 102

² teraz § 9 ods.2 písm. h/

77.**R O Z H O D N U T I E**

Súd je oprávnený posúdiť ako otázku predbežnú, kedy nadobudlo súdne rozhodnutie v inej veci právoplatnosť; pri posúdení tejto otázky nie je viazaný vyznačenou doložkou právoplatnosti. Pri posudzovaní správnosti údajov vyznačených v doložke nie je obmedzený žiadnou lehotou.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. októbra 2020, sp. zn. 1 VCdo 6/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobkyňa sa v konaní domáhala, aby súd určil, že: a/ je neplatná darovacia zmluva uzavretá 25. novembra 1992 (ďalej tiež len „darovacia zmluva“) jej matkou D. I. Y. [ktorá zomrela X. D. XXXX (ďalej tiež len „poručiťka“)] a žalovanými 1/ a 2/, predmetom ktorej bol bezodplatný prevod nehnuteľností v Y. P. H. S. XX, nachádzajúcich sa v katastrálnom území H. D. a vedených na liste vlastníctva č. XXXX ako rodinný dom, zastavaný pozemok - parcela č. XXXX vo výmere 282 m² a záhrada - parcela č. XXXX vo výmere 432 m², vrátane vedľajších stavieb, plotov a trvalých porastov (ďalej tiež len „sporné nehnuteľnosti“) a b/ poručiťka bola v čase svojej smrti vlastníčkou sporných nehnuteľností. Žalobkyňa poukazovala na to, že poručiťka bola pri uzavretí darovacej zmluvy ovplyvnená svojou matkou G. D. L. a pod jej vplyvom chcela zabrániť tomu, aby sa sporné nehnuteľnosti stali predmetom konania o dedičstve po nej. Podľa názoru žalobkyne poručiťka vzhľadom na jej vážny zdravotný stav nebola spôsobilá posúdiť svoje konanie a jeho následky a darovacia zmluva je preto neplatná v zmysle ustanovení § 37 ods. 1 a §§ 38 a 39 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“). Za významné označila žalobkyňa tiež to, že žalovaní 1/ a 2/ boli v čase uzavretia darovacej zmluvy maloletí, právny úkon za nich urobený v darovacej zmluve, ale nebol schválený právne záväzným spôsobom. Bývalý Obvodný súd Bratislava 1, ktorý konal a rozhodoval ako súd starostlivosti o maloletých (ďalej tiež len „poručenský súd“), totiž svoj rozsudok zo 7. decembra 1992, č. k. 17Nc/76/92-16 (ďalej tiež len „poručenský rozsudok“) riadne nedoručil, v dôsledku čoho tento rozsudok nikdy nenadobudol právoplatnosť a údaje vyznačené v doložke právoplatnosti nezodpovedajú skutočnosti.

2. Žalovaní navrhli žalobu zamietnuť ako neopodstatnenú. Tvrdili, že spôsobilosť poručiťky na právne úkony v čase uzavretia darovacej zmluvy nebola ani len obmedzená, darovacia zmluva sa neprieči dobrým mravom a prejav vôle poručiťky v nej obsiahnutý je v súlade s § 123 O. z. Podľa ich názoru v danom konaní nemožno preskúmať správnosť poručenského rozsudku, ktorý je už záväzný a nezmeniteľný a v zmysle doložky na ňom vyznačenej, nadobudol právoplatnosť 8. decembra 1992.

3. Okresný súd Bratislava I (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. septembra 2006, č. k. 10C/50/1994-270 žalobu v celom rozsahu zamietol ako neopodstatnenú; rozhodol tiež o trovách konania.

4. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) rozsudkom z 13. mája 2010, sp. zn. 3Co/554/2006 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd proti svojmu rozsudku pripustil [podľa § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, teda zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „O. s. p.“)] dovolanie, lebo podľa jeho názoru mala zásadný právny význam otázka, „či súd môže preskúmať právoplatnosť rozsudku iného súdu opatreného doložkou právoplatnosti, ak bola právoplatnosť spochybnená účastníkom konania“.

5. Tento rozsudok napadla dovolaním žalobkyňa a Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 25. apríla 2012, sp. zn. 7Cdo/39/2010 napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa názoru dovolacieho súdu (prípadne) nesprávne potvrdenie súdu o tom, kedy nastala právoplatnosť rozsudku, nemá vplyv na právne vzťahy účastníkov konania a súd je oprávnený skúmať, či údaje na doložke vyznačené zodpovedajú skutočnosti. Opačný výklad by oprávnenému súdu znemožňoval, aby sám posúdil, či napadnuté rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak podľa dovolacieho súdu spočíval na nesprávnom právnom posúdení veci (vo vzťahu k otázke, kvôli ktorej odvolací súd proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie).

6. Uznesením z 26. apríla 2013, sp. zn. 4Co/298/2012 odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie uvedený pod 3. a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že treba podrobne skúmať, či poručenský rozsudok skutočne nadobudol právoplatnosť.

7. Súd prvej inštancie rozsudkom z 1. decembra 2014, č. k. 10C/50/1994-575 žalobu opätovne zamietol.

7.1. Z dokazovania, ktoré doplnil oboznámením spisu poručenského súdu, mal preukázané, že 25. novembra 1992 poručiiteľka požiadala poručenský súd, aby vtedy maloletým žalovaným 1/ a 2/ ustanovil opatrovníka, ktorý ich bude zastupovať pri uzavretí darovacej zmluvy. Vec bola prejednaná na pojednávaní 7. decembra 1992, na ktorom poručiiteľku zastupovala jej matka G. D. L. Poručenský súd na tomto pojednávaní vyhlásil rozsudok ustanovujúci opatrovníčku maloletých a schvaľujúci jej právny úkon urobený v darovacej zmluve za ňou zastúpené osoby; prítomní sa po poučení o opravnom prostriedku vzdali odvolania. Poručenský rozsudok bol doručovaný opatrovníčke, ďalej poručiiteľke a tiež jej matke, ktorá prevzala aj zásielku adresovanú poručiiteľke. Na prvopise poručenského rozsudku bola jeho právoplatnosť vyznačená dňom 8. decembra 1992.

7.2. Súd prvej inštancie oboznámením spisu Štátneho notárstva Bratislava 1, sp. zn. R I 524/1992 zistil, že 9. decembra 1992 bol tomuto štátnemu notárstvu doručený návrh na registráciu darovacej zmluvy, ktorému bolo vyhovené 11. decembra 1992.

7.3. Žalovaní 1/ a 2/ v priebehu konania o prejednávanej veci požiadali Okresný súd Bratislava I o opätovné doručenie poručenského rozsudku, ten im ale oznámil, že rozsudok bol už dávnejšie riadne doručený a nadobudol právoplatnosť, preto ich žiadosti nemožno vyhovieť.

7.4. Súd prvej inštancie poukázal na to, že viazanosť súdu vyhláseným poručenským rozsudkom (§ 156 ods. 4 O. s. p.) nemôže byť prelomená, lebo poručenský rozsudok nebol napadnutý žiadnym opravným prostriedkom. Súd v prejednávanej veci nie je oprávnený skúmať, či v inom súdnom konaní bol alebo nebol riadne doručený vyhlásený rozsudok. I keď v doložke právoplatnosti na poručenskom rozsudku neboli vyznačené správne údaje, nezakladá to neplatnosť darovacej zmluvy (§ 39 O. z.). Právny úkon urobený opatrovníčkou za žalovaných 1/ a 2/ bol riadne schválený súdom (§ 28 O. z.), ide o právny úkon dovolený (§ 628 O. z.) a platný aj preto, lebo (vtedy maloletí) žalovaní 1/ a 2/ boli v konaní pred poručenským súdom riadne zastúpení. Poručenský súd sa síce pri schvaľovaní právneho úkonu opatrovníčky odchýlil od podaného návrhu, bol však oprávnený podaný návrh prekročiť (§ 153 ods. 2 O. s. p.).

7.5. V tejto veci - ako uviedol súd prvej inštancie - nemožno skúmať, či poručenským súdom schvaľovaný úkon bol alebo nebol v súlade so záujmami maloletých. Navyše, spis poručenského súdu už bol skončený dosiahnutím ich plnoletosti (§ 199 ods. 2 veta prvá vyhlášky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špeciálny súd a vojenské súdy).

7.6. Podľa presvedčenia súdu prvej inštancie bola poručiiteľka zo všetkých hľadísk plne spôsobilá udeliť svojej matke plnomocenstvo na jej zastupovanie v konaní pred poručenským súdom. Výsledky vykonaného dokazovania preukázali, že ako lekárka poznala svoj zdravotný stav, vedela nielen o onkologickom ochorení, ktorým trpela, ale aj o jeho pravdepodobnom priebehu. Zvažujúc, čo bude po jej smrti so žalovanými 1/ a 2/, rozhodla sa zabezpečiť ich po materiálnej stránke darovaním sporných nehnuteľností (žalobkyni a žalovaným 3/ a 4/ bolo už skôr poskytnuté zabezpečenie v inej forme).

7.7. Zo všetkých týchto dôvodov preto súd prvej inštancie opätovne dospel k záveru, že žaloba je neopodstatnená.

8.1. Na odvolanie žalobkyne odvolací súd rozsudkom zo 16. apríla 2016, sp. zn. 6Co/118/2015 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O. s. p.). V odôvodnení tohto rozsudku konštatoval, že súd prvej inštancie sa po rozhodnutí dovolacieho súdu podrobne a v dostatočnom rozsahu zaoberal otázkou, či a kedy nadobudol právoplatnosť rozsudok poručenského súdu. Správne pri tom vychádzal z názoru, podľa ktorého v predmetnej veci je oprávnený skúmať opodstatnenosť určovacej žaloby podanej žalobkyňou, nie však posudzovať vecnú správnosť rozhodnutia poručenského súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že poručiiteľka udelila svojej matke všeobecné plnomocenstvo; poručiiteľkina matka bola preto oprávnená v mene zastúpenej poručiiteľky sa i vzdať odvolania. Na zdôraznenie správnosti odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (§ 219 ods. 2 O. s. p.) uviedol, že vzdať sa odvolania možno iba voči súdu, a to až po vyhlásení rozhodnutia (§ 207 ods. 1 O. s. p.); v dôsledku účinného vzdania sa odvolania zaniká právo podať

odvolanie. Správne preto súd prvej inštancie konštatoval, že ak by bol opätovne doručovaný rozsudok poručenského súdu, došlo by len ku korekcii údajov vyznačených v doložke právoplatnosti, to by ale nemalo žiadny vplyv na platnosť schváleného právneho úkonu (§ 39 O.z.).

8.2. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie aj pokiaľ šlo o spôsobilosť poručiťky udeliť plnomocenstvo na jej zastupovanie v konaní pred poručenským súdom a rovnako i v prípade námietky týkajúcej sa obsahovej odlišnosti medzi vyhláseným a písomne vyhotoveným rozsudkom poručenského súdu. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu je darovacia zmluva platná a na tom nič nemení, ak je doložka právoplatnosti na poručenskom rozsudku vyznačená nesprávne.

9. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“).

9.1. Žalobkyňa v dovolaní podala podrobný prehľad konania pred jeho právoplatným skončením (strany 2 až 24 dovolania). V ďalšom (na stranách 24 až 30 dovolania) citovala ustanovenia § 179 a § 156 ods. 3 O. s. p., §§ 28, 30 a 39 O. z., § 37 ods. 1 až 3 Zákona o rodine, výňatky z niektorých odborných publikácií, z viacerých rozhodnutí všeobecných súdov Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „ústavný súd“) a tiež právnych viet publikovaných judikátov. Okrem iného uviedla, že absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona. Na neplatný úkon sa hľadá tak, ako keby nebol urobený. Absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky ani v prípade, keď na jeho základe už bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností (R 39/1998, ako aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/96/1995). Poukázala aj na to, že rozsudok nadobúda účinky len za predpokladu, že bol riadne doručený a že ho už nemožno napadnúť riadnym opravným prostriedkom (§ 159 ods. 1 O. s. p.). Ak zákon výslovne ustanovuje, že sa rovnopis písomného vyhotovenia rozsudku doručuje určitým spôsobom účastníkovi (§ 47 ods. 2 O. s. p.), nie však inej osobe, nemá doručenie rozsudku inej osobe (odlišnej od účastníka konania) účinky riadneho doručenia, a to ani vtedy, ak sa prostredníctvom tejto osoby rozsudok dostal do dispozičnej sféry účastníka konania (R 19/1968). Písomnosti sa zásadne doručujú účastníkovi konania a jeho zástupcovi len vtedy, ak to zodpovedá rozsahu splnomocnenia. Doručenie rozhodnutia len zástupcovi, ktorému nebola udelená plná moc pre celé konanie, nie je procesne účinné a nevyvoláva účinky riadneho doručenia (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/65/2008). Na stranách 30 až 31 potom dovolateľka poukázala na niektoré časti z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/28/2000 a 5Cdo/28/2000.

9.2. Podstatu odôvodnenia prípustnosti dovolania zaradila dovoľateľka do záverečnej časti dovolania (strany 31 až 35). Uviedla, že odvolací súd sa odklonil od judikátu R 19/1968, lebo priznal právne účinky aj doručeniu, ktoré nebolo vykonané riadne (v súlade so zákonom). K odklonu došlo aj vo vzťahu k právnej otázke riešenej najvyšším súdom v konaní sp. zn. 3Cdo/65/2008, teda otázke rozsahu oprávnenia zástupcu konať za zastúpeného, ak plná moc nebola všeobecná, ale sa týkala iba jednotlivých úkonov. Podľa jej presvedčenia k odklonu odvolacieho súdu od ustálenej praxe došlo tiež v tom, že odvolací súd považoval darovaciu zmluvu

za právne perfektnú, i keď jej súčasťou bol prejav vôle P. H., ktorá v čase uzavretia tejto zmluvy ešte nebola ustanovená za opatrovníčku žalovaných 1/ a 2/, a tak nemohla za nich konať; v tom zmysle sa odvolací súd svojím právnym záverom odklonil od judikátu R 18/1985. Navrhla preto, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a určil, že darovacia zmluva je neplatná a sporné nehnuteľnosti boli v čase smrti poručiťky v jej vlastníctve a priznal jej náhradu trov konania.

10. Žalovaný 1/ navrhol dovolanie odmietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania. Poukázal na to, že žaloba bola podaná za účinnosti O. s. p., za účinnosti ktorého boli tiež vydané všetky rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu; dokonca aj (v poradí druhým) dovolaním žalobkyne napadnutý rozsudok bol vyhlásený pred 1. júlom 2016, kedy nadobudol účinnosť C. s. p. Podľa názoru žalovaného 1/ dovolanie nie je prípustné, lebo podľa § 470 ods. 2 C. s. p. zostali zachované tie právne účinky úkonov, ktoré boli urobené za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy (nepripúšťajúcej dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku). Dovolanie žalobkyne podľa neho nemá ani náležitosti v zmysle § 428 C. s. p. a neobsahuje riadne vymedzenie dovolacích dôvodov (§ 431 až § 435 C. s. p), keď v dovolaní absentuje vyhodnotenie, v čom je právne posúdenie veci odvolacím súdom nesprávne. Dovolacie dôvody musia byť vymedzené s poukázaním na konkrétne ustanovenia, ktoré mal odvolací súd aplikovať, prípadne inak interpretovať. Dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., preto mala v dovolaní konkretizovať rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa odvolací súd svojím rozhodnutím odklonil a mala tiež podať vlastnú právnu kvalifikáciu vysvetľujúcu, v čom podľa jej názoru spočíva nesprávnosť právnych záverov odvolacieho súdu.

11. Žalovaná 2/ navrhla dovolanie buď odmietnuť, alebo ho zamietnuť (ak dovolací súd dospeje k záveru, že toto je procesne prípustné). Upriamila pozornosť na to, že dovolanie nekonkretizuje ustálenú súdnu prax, od ktorej sa odvolací súd údajne odchýlil. Žalobkyňa síce cituje a opakovane uvádza viaceré rozhodnutia súdov, tie ale riešia celý komplex právnych otázok a rozhodujúcej problematiky sa buď vôbec netýkajú, alebo sa jej dotýkajú iba okrajovo. Rozhodnutie odvolacieho súdu je po právnej stránke správne, čo vylučuje prípustnosť dovolania žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. Ak je na niektorom rozsudku nesprávne vyznačená právoplatnosť, možno ho napadnúť odvolaním do troch mesiacov od jeho doručenia. Vzhľadom na to, že v tejto lehote nebolo odvolanie podané, nemožno právoplatnosť rozsudku poručenského súdu skúmať. Zástupkyňa poručiťky sa navyše v mene zastúpenej možnosti podať odvolanie proti rozsudku poručenského súdu vzdala. I keby tento rozsudok nebol riadne doručený, je právne významné, že sa dostal do sféry osobnej dispozície poručiťky, ktorá ho pripojila k návrhu na registráciu darovacej zmluvy adresovanému štátnemu notárstvu. V konaní o registrácii zmluvy štátne notárstvo - vtedajší orgán s kompetenciou posúdiť platnosť právneho úkonu - dospel k záveru, že zmluva je platná (aj vzhľadom na schválenie úkonu opatrovníčky žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom poručenského súdu). Dovolanie žalobkyne je z týchto dôvodov procesne neprípustné, smerujúce proti vecne správne rozsudku odvolacieho súdu.

12. Žalovaní 3/ a 4/ dovolacie návrhy nepodali.

13. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v

stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) napadnutý rozsudok uznesením zo 6. marca 2017 sp. zn. 3Cdo/6/2017 zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

13.1. V odôvodnení uznesenia uviedol, že dovolanie bolo podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Vzhľadom na to, že dovolanie vyvolalo procesné účinky po tomto dni, podmienky, za ktorých možno podať dovolanie, bolo potrebné posudzovať podľa právnej úpravy účinnej od uvedeného dňa. Konštatoval, že žalobkyňa v záverečnej časti dovolania primeraným spôsobom konkretizovala, v akej otázke, čím a vo vzťahu ku ktorému konkrétnemu rozhodnutiu najvyššieho súdu sa odvolací súd odklonil od ustálenej línie rozhodovania najvyššieho súdu. Vysvetlila tiež, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom a ako mala byť právna otázka správne posúdená.

13.2. Najvyšší súd na podklade spisu dospel k záveru, že odvolací súd sa odklonil od právnych záverov vyjadrených v judikáte R 19/1968, lebo priznal právne účinky aj takému doručeniu, ktoré nebolo vykonané v súlade so zákonom, pričom na tento judikát odkázali aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/8/2013, 2Cdo/57/2002, 3Cdo/294/2013, 4MCdo/4/2014). V rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/162/2011 najvyšší súd konštatoval, že „len riadne a predpisom zodpovedajúce doručenie rozhodnutia vyvolá dôsledok, že odvolacia lehota začne plynúť osobe, ktorej sa doručuje; nie je preto podstatné, či táto osoba sa inak (než na základe riadneho doručenia) oboznámila s obsahom rozhodnutia“. V danom spore sa zástupkyňa poručiťky na pojednávaní pred poručenským súdom vzdala odvolania v mene zastúpenej, tým však rozsudok poručenského súdu ešte nenadobudol právoplatnosť. Dovolací súd označil za nesprávny a od ustálenej praxe dovolacieho súdu sa odkláňajúci názor odvolacieho súdu, podľa ktorého k doručeniu poručenského rozsudku došlo tým, že „sa dostal do osobnej dispozície darykyne“. Skutočnosť, že v tejto otázke došlo k odklonu, zakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.

13.3. Podľa názoru dovolacieho súdu došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu aj vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/65/2008, ktoré konštatovalo, že doručenie rozhodnutia len zástupcovi, ktorému nebola udelená plná moc pre celé konanie, nie je procesne účinné, nevyvoláva účinky doručenia a pri takom doručení nezačína ani plynúť lehota na podanie odvolania. Toto rozhodnutie aj naň obsahovo nadväzujúce rozhodnutie vo veci sp. zn. 5Cdo/151/2008 sa stali súčasťou pojmu „ustálená rozhodovacia prax“ dovolacieho súdu. V danom prípade súd prvej inštancie nesprávne konštatoval, že v konaní pred poručenským súdom bola poručiťka zastúpená na základe ňou vystavenej všeobecnej plnej moci. V skutočnosti bola zástupkyňa splnomocnená len na jeden konkrétny úkon (aby ju „na jednaní k darovacej zmluve dňa 7.XII.1992 pod č. 17Nc/76/92 zastupovala“ a súdu vyjadrila súhlas s darovacou zmluvou). Poručenský rozsudok mal byť preto doručený priamo poručiťke. Doručenie konečného rozhodnutia zástupkyňi poručiťky, ktorá ju zastupovala iba na jednom konkrétnom pojednávaní, nebolo preto procesne účinné.

13.4. Naostatok odvolací súd konštatoval opodstatnenosť aj tej argumentácie žalobkyne,

podľa ktorej sa odvolací súd odklonil i od záverov najvyššieho súdu vyjadrených v judikáte R 18/1985. P. H. totiž v čase uzavretia darovacej zmluvy nebola (ešte) oprávnená konať za maloletých (dnes žalovaných 1/ a 2/). V záverečnej časti darovacej zmluvy sa nad dátumom jej vyhotovenia („25.XI.1992“) uvádza text: „Za maloleté deti Z. N. O. Y. ju podpísala v ich zastúpení ... P. H. ...“, tá ale 25. novembra 1992 ešte nebola súdom ustanovená za ich opatrovníčku.

13.5. Z týchto dôvodov preto najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., ale toto je zároveň aj dôvodné, lebo napadnutý rozsudok spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

14. Na základe sťažností žalovaných 1/ a 2/, spojených na spoločné prerokovanie a rozhodnutie ústavný súd v náleze z 11. júla 2018, sp. zn. II. ÚS 152/2018 (ďalej tiež len „nálezh“) konštatoval, že ich základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, ďalej tiež len „Ústava“) a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej tiež len „Dohovor“) uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017 zo 6. marca 2017 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, boli porušené, a preto takéto rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

14.1. K námietke porušenia základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ústavný súd ustálil, že je neopodstatnená námietka žalovaných 1/ a 2/ o porušení ich základného práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy, podľa ktorej mal byť spor po podaní druhého dovolania pridelený tomu istému trojčlennému senátu, ktorý už rozhodoval o prvom dovolaní.

14.2. V zmysle nálezu je však iná situácia vo vzťahu k námietke žalovaných 1/ a 2/, že „vec mala byť následne postúpená na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu“. Ústavný súd v súvislosti s tým poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/39/2010, v ktorom bol vyslovený záväzný právny názor, podľa ktorého „doložka právoplatnosti síce nie je právnou skutočnosťou, ktorá by mala vplyv na právne vzťahy účastníkov konania (takýto vplyv má len právoplatnosť rozhodnutia ako taká, ktorá nastane nezávisle na vôli súdu či účastníkov konania okamihom, keď sú splnené zákonné podmienky, a keď ho už nemožno napadnúť odvolaním), avšak je úradným osvedčením o právnej skutočnosti nadobudnutia právoplatnosti. Doložke právoplatnosti síce svedčí prezumpcia správnosti, pretože jej vyznačením súd potvrdzuje, že rozhodnutie je právoplatné, a že bolo zákonným spôsobom doručené, čo ale neznamená, že z jej nesprávnosti nemožno vyvodzovať dôsledok rovnakej povahy ako zákon vyvodzuje z nesprávneho poučenia o odvolaní v zmysle § 204 ods. 2 prvá veta O. s. p.“. Zároveň ústavný súd poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017, v ktorom bol vyslovený tento záväzný právny názor: „Takto formulovaná plná moc sa týka len zastúpenia poručiťky na konkrétnom pojednávaní súdu. Vzhľadom na to, že nešlo o procesnú plnú moc, mal byť rozsudok (ako to napokon pripustil aj súd prvej inštancie) doručený priamo poručiťke. Doručenie rozhodnutia len jej matke (zástupkyňi na jednom konkrétnom pojednávaní) nebolo teda procesne účinné.“ V

prejednávanej veci je z pohľadu ústavného súdu zrejmé, že najvyšší súd sa v dvoch uzneseniach v rámci dvoch dovolacích konaní o tej istej veci vyjadril (resp. mal možnosť vyjadriť) k tej istej otázke týkajúcej sa právoplatnosti poručenského rozsudku, pričom z napadnutého uznesenia nie je zrejmé, ako a či najvyšší súd zohľadnil alebo rozporoval závery k doložke právoplatnosti uvádzané v rámci svojho prvého uznesenia. Keďže nedal na túto otázku jasnú odpoveď, zostala zároveň bez odpovede otázka nevyhnutnosti postúpenia veci v tejto otázke na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. Sťažovatelia teda môžu oprávnene vnímať, že napadnuté uznesenie opomína prezumpciu pravdivosti doložky právoplatnosti poručenského rozsudku a právoplatnosť poručenského rozsudku viaže rigidne formalistickým spôsobom na okamih doručenia rozsudku toho času účastníkom konania bez toho, aby akokoľvek zohľadnil povinnosť analogickej aplikácie § 204 ods. 2 O. s. p. Z toho dôvodu sa napadnuté uznesenie najvyššieho súdu svojím obsahom dotýka práva sťažovateľov na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy v intenzite, ktorá odôvodňuje záver o porušení tohto práva sťažovateľov.

14.3. K námietke porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu z dôvodu nedostatočného odôvodnenia ústavný súd v náleze uviedol, že pri zásahoch orgánov súdneho typu do právnych vzťahov konštituovaných v dobách minulých a do rozhodnutí dávno právoplatných stojí na jednej strane princíp spravodlivého súdneho konania, ktorý je vyjadrením všeobecného záujmu na zákonnosti a ústavnosti rozhodnutí súdov a tiež záujmu účastníkov konania na tom, aby ich vec bola spravodlivo posúdená a rozhodnutá. Na druhej strane ako pendanta rozoznávame princíp právnej istoty účastníkov súdneho konania v prípade právoplatného súdneho rozhodnutia. Preferuje sa požiadavka spravodlivého súdneho konania a rozhodnutia konkrétnej veci pred princípom právnej istoty účastníkov konania.

14.4. V prípade existencie právoplatného rozhodnutia v konkrétnej veci je však následne potrebné preferovať princíp právnej istoty účastníkov právoplatne skončeného súdneho konania, ktorého ochrana je zabezpečovaná inštitútom právoplatnosti súdneho rozhodnutia a formálnymi a materiálnymi účinkami právoplatnosti rozhodnutia. Právoplatnosť v civilnom procese značí predovšetkým nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia a jeho záväzné účinky na právne vzťahy medzi účastníkmi, ktoré prostredníctvom inštitútu právoplatnosti nadobudli kvalitu judikovaných právnych vzťahov, t. j. vzťahov aprobovaných súdnou mocou. Do účinkov právoplatnosti možno zasiahnuť len v prípadoch presne ustanovených zákonom a len z dôvodov, ktoré sú významnejšie než je záujem štátu na právnej istote a stabilite súdnych rozhodnutí (nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 43/95 z 10. septembra 1996).

14.5. V zmysle nálezu najvyšší súd nechal pri rozhodovaní do úvahy podstatu a dôležitosť právnych vzťahov, do ktorých zasahuje, ich trvalosť a s tým spojenú právnu istotu. Najvyšší súd sa - podľa názoru ústavného súdu - formalisticky zameril na formálne premenné posudzovanej veci (adresát doručovania poručenského rozsudku a následné nadobudnutie právoplatnosti rozsudku poručenského súdu) a nijako sa nevyjadril k tomu, že v tomto prípade môže byť podstatným spôsobom zasiahnutá zmluvná sloboda účastníkov zmluvného vzťahu a ich hmotné ústavné práva majetkového charakteru. Najvyšší súd navyše v napadnutom uznesení odignoroval a nerešpektoval (i) nepochybný prejav individuálnej autonómie vôle zmluvných strán darovacej

zmluvy, kde daryňa aj obdarovaní od počiatku chceli, aby nastali účinky darovacej zmluvy, a hlavne (ii) skutočnosť, že poručenský rozsudok sa fyzicky dostal do osobnej dispozície daryne, ktorá svojím prejavom vôle podala návrh na registráciu poručenským rozsudkom schválenej darovacej zmluvy na Štátnom notárstve Bratislava I. V napadnutom uznesení najvyšší súd taktiež vôbec nezohľadnil skutočnosť, že prípadné porušenie povinnosti štátneho orgánu vrátane súdu (napríklad v otázke správneho doručovania) nemôže byť vykladané na ťarchu strany, ktorá dôverovala, že štátny orgán (súd) pozná právo a bude konať v súlade s právnymi predpismi, a ktorá bola ako účastník konania navyše s rozhodnutím takéhoto štátneho orgánu (súdu) a jeho obsahom plne oboznámená bez ohľadu na to, že ako adresáta štátny orgán (súd) pri doručovaní uviedol domnelého (či neplatne zvoleného alebo ustanoveného) zástupcu tohto účastníka konania.

14.6. Na základe uvedeného ústavný súd konštatoval, že právne závery najvyššieho súdu obsiahnuté v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 sú nedostatočné pre také rozhodnutie dovolacieho súdu, aké urobil najvyšší súd.

15. Žalobkyňa, ktorej nález, resp. jeho fotokópiu doručil najvyšší súd (postupujúc pritom analogicky v zmysle judikátu R 141/2014), v podaní zo 6. marca 2019 poukázala na to, že v zmysle nálezu mala byť vec postúpená veľkému senátu. Podľa jej názoru ale v danom prípade neboli dané procesné predpoklady pre postup podľa § 48 ods. 1 C. s. p. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017 v otázke právoplatnosti poručenského rozsudku názorovo neprotirečí záverom vyjadreným v rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/39/2010, ale naň argumentačne nadväzuje a dopĺňa ho. V nadväznosti na to vyjadrila nesúhlas s názorom ústavného súdu, podľa ktorého dovolací súd svoje rozhodnutie v otázke právoplatnosti poručenského rozsudku odôvodnil nedostatočným spôsobom. Nestotožnila sa tiež s názorom, že právne závery najvyššieho súdu zaujaté v otázke právoplatnosti poručenského rozsudku sú „rigidne formalistické“. Ústavný súd sa podľa nej dopustil excesu (vybočenia) pri posudzovaní právoplatnosti nielen konkrétneho poručenského rozsudku, ale tiež každého iného právoplatného rozsudku. Podľa nej nemožno súhlasiť s tým, že účinky riadneho doručenia má aj to, keď sa určitá písomnosť dostane (inak než riadnym dorúčením) do osobnej dispozície adresáta. Argumentácia ústavného súdu, že účastníci darovacej zmluvy od počiatku chceli, aby nastali jej účinky, odpútava pozornosť od merita veci a je len špekuláciou, pretože nie je podložená výsledkami vykonaného dokazovania (maloletí žalovaní v čase uzavretia darovacej zmluvy ani nevedeli, aké účinky má tento právny úkon). Podľa jej presvedčenia nemožno zákonnú podmienku platnosti darovacej zmluvy (právoplatnosť poručenského rozsudku) úplne vylúčiť a nahradiť ju vágnym názorom (ústavného súdu), že poručenský rozsudok nemusí byť právoplatný a stačí uprednostniť len prejavenu vôle účastníkov darovacej zmluvy. Splnenie zákonných podmienok platnosti právneho úkonu nemôže štátny orgán (ani ústavný súd) svojvoľne odignorovať. Pokiaľ ústavný súd akcentoval princíp právnej istoty a vychádzal z ustálenosti právnych vzťahov, žalobkyňa namietla, že o právnej istote a ustálenosti právneho stavu nemožno v danom prípade vôbec hovoriť - právna istota nebola ustálená vyše 20 rokov, ako nesprávne uviedol ústavný súd, lebo žalobkyňa podala svoju žalobu okamžite po tom, ako sa v roku 1994 pri prejednávaní dedičstva po svojej matke dozvedela o tom, že tri deti poručiteľky (žalobkyňa a žalovaní 3/ a 4/) boli v dôsledku uzavretia darovacej zmluvy z dedenia sporných nehnuteľností vylúčené. Existenciu sporu účastníkov konania, ktorý pretrváva 25 rokov, nemožno preto v žiadnom prípade charakterizovať ako stav právnej istoty. V zmysle vyjadrenia žalobkyne k nálezu

ústavný súd vytkol dovolaciemu súdu nekorektne, že vôbec nezohľadnil to, že prípadné porušenie povinností štátneho orgánu (súdu) nemôže byť vykladané na ťarchu strany, ktorá dôverovala v správnosť postupu tohto orgánu. Dovolací súd sa musel zaoberať tak otázkou doručovania poručenského rozsudku (správnosť ktorého žalobkyňa v konaní neustále spochybňovala), ako aj dôsledkami jeho riadneho nedoručenia. Bol totiž povinný posúdiť prípustnosť a dôvodnosť podaného dovolania. Tento právny názor ústavného súdu evokuje, že ústavný súd si bol vedomý toho, že darovacia zmluva je neplatná, vychádzal však z toho, že dôsledky neplatnosti nemôžu znášať žalovaní 1/ a 2/, ale len žalobkyňa a žalovaní 3/ a 4/. Podľa jej názoru „takéto stanovisko ústavného súdu nemožno považovať za spravodlivé. Takéto nevyvážené a neobvyklé právne názory ústavného súdu sú aj v rozpore s princípom právnej istoty všetkých účastníkov konania“. Z týchto dôvodov dovolateľka označila rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017 za zákonné a vydané nielen v súlade s procesnými predpismi, ale tiež Ústavou a navrhla, aby najvyšší súd po vrátení veci dovolaním napadnutý rozsudok zmenil v zmysle jej žaloby.

16. Žalovaní 1/ a 2/, ktorým bol nález doručený ústavným súdom, sa k nemu nevyjadrili.

17. Žalovaná 2/ k podaniu žalobkyne reagujúcemu na nález uviedla, že ústavný súd dospel k dvom ťažiskovým záverom týkajúcim sa toho, že senát 3C: a/ nepostúpil vec veľkému senátu (čo vzhľadom na odlišnosť právnych záverov vyjadrených v rozhodnutiach dovolacieho súdu sp. zn. 7Cdo/39/2010 a 3Cdo/6/2017 mal urobiť) a b/ svoje rozhodnutie založil na právnych záveroch pre zrušenie dovolaním napadnutého rozsudku (odvolacieho súdu) nedostatočných. Najvyšší súd vo veci sp. zn. 3Cdo/6/2017 dospel pri riešení otázky doručenia poručenského rozsudku (okolností, za ktorých k nemu došlo, ako aj dôsledkov doručením vyvolaných) k nesprávnym právnym záverom, odlišným od (správnych) záverov vyjadrených týmto súdom vo veci sp. zn. 7Cdo/39/2010. V konaní pred poručenským súdom sa poručiiteľka vzdala odvolania, takže už tým nadobudlo rozhodnutie tohto súdu právoplatnosť. Ak by odvolanie bolo podané, súd by ho musel odmietnuť. Skutočnosť, že rozsudok poručenského súdu sa dostal do osobnej dispozície účastníčky konania, mala v danom prípade určujúci význam. V predmetnom spore (t. j. o určenie neplatnosti darovacej zmluvy) neboli súdy oprávnené skúmať vecnú správnosť rozhodnutia poručenského súdu (ktorým podľa názoru žalovanej 2/ bola „schválená darovacia zmluva“). Prípadná nesprávnosť v údajoch o dni doručenia, vyznačeného v doložke právoplatnosti nemôže byť považovaná za dôvod zakladajúci neplatnosť darovacej zmluvy. Maloletí boli v rozhodujúcom čase riadne zastúpení, preto žaloba bola podaná neopodstatnene. Z týchto dôvodov žalovaná 2/ navrhla dovolanie žalobkyne zamietnuť.

18. Trojčlenný senát 3C najvyššieho súdu viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v náleze [§ 56 ods. 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (v tejto súvislosti porovnaj aj § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov)] následne uznesením z 5. novembra 2019, sp. zn. 3Cdo/2/2019 postúpil vec na konanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej len „veľký senát“). Mal za to, že nie je dôvod ustúpiť od toho názoru vysloveného v rozhodnutí zrušenom nálezom, podľa ktorého účinky doručenia predpokladané zákonom má len riadne a predpisom zodpovedajúce doručenie rozhodnutia a tento názor treba považovať i za záver ustálenej

rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (čl. 2 ods. 2 C. s. p.). Ak však nie je vylúčenou ani taká interpretácia záverov zo skoršieho rozhodnutia najvyššieho súdu (sp. zn. 7Cdo/39/2010), pri ktorej sa otázkou správnosti údajov vyznačených v doložke právoplatnosti rozhodnutia možno zaoberať len do troch mesiacov, t. j. v predĺženej odvolacej lehote podľa § 204 ods. 2 vety prvej O. s. p. a po jej uplynutí je už právoplatné každé rozhodnutie súdu (teda i také, u ktorého neprišlo k doručeniu zákonom predpísaným spôsobom), s takýmto názorom (presnejšie výkladom skorších záverov presadzovaných aj žalovanými 1/ a 2/) súhlasiť nejde a záujem senátu 3C najvyššieho súdu odkloniť sa od takéhoto názoru (interpretácie) zakladá dôvod predloženia veci veľkému senátu, i keby tu nebolo faktického príkazu ústavného súdu tak urobiť, uvedeného v náleze.

19. Žalovaní 1/ a 2/ i po doručení im uznesenia postupujúceho vec veľkému senátu zotrvali na svojej skoršej argumentácii a žalobkyňa ani žalovaní 3/ a 4/ sa v tomto štádiu konania pred najvyšším súdom už nevyjadrili.

20. Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „veľký senát“) si pred pristúpením k rozhodovaniu podľa § 48 ods. 4 C. s. p. vyžiadal stanoviská ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“), generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) a prostredníctvom vedúcich tiež katedry občianskeho práva právnických fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave (ďalej len „UK“), Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Trnavskej univerzity a Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici; z ktorých stanoviská zaslali minister, generálny prokurátor a vedúci katedry občianskeho práva Právnickej fakulty UK.

20.1. Minister zastáva názor, že pre nadobudnutie účinku právoplatnosti rozhodnutia je nevyhnutné splnenie zákonných podmienok, ak rozsudok nenadobudol právoplatnosť, konanie nemôže byť považované za skončené a rozsudok je možné preskúmať odvolacím alebo dovolacím súdom. Tu však treba rozlišovať, či sa uplatnenie opravného prostriedku týka preskúmania správnosti rozsudku, alebo jeho cieľom je dosiahnuť stav, ktorý by existoval, ak by ku konaniu na súde vôbec nedošlo alebo toto neskončilo rozhodnutím vo veci samej a súd má povinnosť nájsť riešenie, ktorého výsledkom bude vydanie právoplatného rozhodnutia, inak povedané vo vzťahu k problému v prejednávanej veci to znamená, že nie je spravodlivé, aby len pochybenie súdu pri doručovaní rozsudku malo ten následok, že takýto rozsudok nemá vplyv na právne vzťahy účastníkov konania a na vôľu darcu niekoho obdarovať by sa malo nazerať akoby nikdy nebola prejavená.

20.2. Generálny prokurátor sa stotožnil s právnym názorom senátu 3C najvyššieho súdu. Doložka právoplatnosti totiž nemá povahu súdneho rozhodnutia, ale len osobitného úkonu súdu v podobe osvedčenia určitej právnej skutočnosti a zakladá len vyvrátiteľnú domnienku správnosti údajov, ktoré osvedčuje. Za správny preto považuje názor, podľa ktorého súd je oprávnený vyhodnotiť, kedy nadobudlo súdne rozhodnutie v inej veci právoplatnosť a pri takomto vyhodnocovaní nie je viazaný vyznačenou doložkou právoplatnosti ani obmedzený žiadnou lehotou, hoci generálny prokurátor má za to, že pre posúdenie dôvodnosti žaloby v tejto veci, teda pre záver o prípadnej neplatnosti zmluvy nie je rozhodujúce, že rozhodnutie poručenského súdu o ustanovení opatrovníka maloletým obdarovaným a o schválení darovacej zmluvy v ich prospech

nebolo v čase uzavretia darovacej zmluvy právoplatným (ale relevantným je tu celkový kontext skutkových okolností a záujem na interpretácii v prospech zachovania platnosti právneho úkonu).

20.3. Vedúci katedry občianskeho práva Právnickej fakulty UK konštatoval, že za správny treba považovať právny názor, ktorý pripúšťa prieskum právoplatnosti rozhodnutia a doložky právoplatnosti, ktorou je opatrené, bez časového obmedzenia. Je síce potrebné rozlišovať medzi prípadmi nesprávnosti doložky z dôvodu nesprávnosti v nej uvedeného časového údajja (lebo správnym má byť iný údaj) a jej nesprávnosti preto, že táto z pohľadu určitých vád (o. i. aj pri doručovaní) neobstojí vôbec, avšak i závery z rozhodnutia najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 7Cdo/39/2010, v zmysle ktorých vyznačenie doložky právoplatnosti na doručovanom rozhodnutí súdu má rovnaké účinky ako nesprávne poučenie o tom, že odvolanie nie je prípustné, sa vzťahujú len na nesprávne vyznačenie doložky právoplatnosti vo vzťahu k prípustnosti opravného prostriedku a lehote na jeho podanie. Nemožno tak prijať záver, že po uplynutí lehoty podľa § 204 ods. 2 O. s. p. rozhodnutie nadobudne právoplatnosť automaticky a pri skúmaní správnosti vyznačenia doložky právoplatnosti z toho pohľadu, či vôbec boli splnené podmienky jej vyznačenia, nemožno postupovať inak než rigidne (resp. podľa niektorých aj formalisticky).

21. Senát 3C predložil vec veľkému senátu na rozhodnutie o dovolaní, pričom za kľúčovú považoval otázku, či môže súd preskúmať správnosť údajov vyznačených v doložke právoplatnosti na súdnom rozhodnutí v inej veci aj po uplynutí lehoty troch mesiacov (§ 204 ods. 2 OSP).

22. V konaní vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 7Cdo/39/2010 odvolací súd pripustil dovolanie (§ 238 ods. 3 O. s. p.) za účelom vyriešenia otázky zásadného právneho významu, „či súd môže preskúmať právoplatnosť rozsudku iného súdu opatreného doložkou právoplatnosti, ak bola právoplatnosť spochybnená účastníkom konania, alebo je touto doložkou viazaný“. Vec prejednávajúci senát 7C vyslovil názor, že „doložka právoplatnosti síce nie je právnou skutočnosťou, ktorá by mala vplyv na právne vzťahy účastníkov konania (takýto vplyv má len právoplatnosť rozhodnutia ako taká, ktorá nastane nezávisle na vôli súdu či účastníkov konania okamihom, keď sú splnené zákonné podmienky, a keď ho už nemožno napadnúť odvolaním), avšak je úradným osvedčením o právnej skutočnosti nadobudnutím právoplatnosti. Doložka právoplatnosti síce svedčí prezumpcia správnosti, pretože jej vyznačením súd potvrdzuje, že rozhodnutie je právoplatné, a že bolo zákonným spôsobom doručené, čo ale neznamená, že z jej nesprávnosti nemožno vyvodzovať dôsledok rovnakej povahy ako zákon vyvodzuje z nesprávneho poučenia o odvolaní v zmysle § 204 ods. 2 prvá veta O. s. p. (per analogiam). Analógia v procesnom práve je skôr výnimočná, ale nemožno ju absolútne vylúčiť. Predovšetkým tam, kde zákonná úprava vykazuje medzeru, ako je to v danom prípade. K takémuto záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5Cdo/28/2000. Za týmto textom nasledujúci odsek tohto rozhodnutia najvyššieho súdu dal odpoveď na odvolacím súdom nastolenú „dovolaciu otázku“ v tom zmysle, že opravný súd má možnosť skúmať správnosť údajov vyznačených v doložke právoplatnosti, lebo inak by bola vylúčená možnosť najvyššieho súdu v rámci dovolacieho konania posudzovať otázku právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu inak, ako ju posúdil súd prvej inštancie. Uvedené rozhodnutia nekonštatovali, že právoplatnosť nastala inak, ako uzavreli súdy, vychádzali však z nevyhnutnosti

ochrany subjektívnych práv toho dobromyseľného dovolateľa, ktorý sa riadil nesprávnymi údajmi vyznačenými súdom na doložke právoplatnosti a zo záveru, že takého pochybenie súdu by rozhodne nemalo byť na ujmu dovolateľa.

23. Ústavný súd SR v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 1/2003 vyslovil, že „nesprávne vyznačenie dátumu právoplatnosti súdneho rozhodnutia na doložke právoplatnosti sa v praxi vyskytuje, napríklad v dôsledku omylu pri počítaní lehôt. Princíp právnej istoty je v občianskom súdnom konaní premietnutý (aj) do ustanovenia § 204 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého odvolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo podané po uplynutí pätnásťdňovej lehoty preto, lebo odvolateľ sa spravoval nesprávnym poučením súdu o odvolaní. Obdobné ustanovenie týkajúce sa dovolania v O. s. p. absentuje. Ak má byť (ale) právo na súdnu ochranu v dovolacom konaní efektívne realizovateľné, potom je nevyhnutné vychádzať z toho, že dovolanie podané v zákonnej lehote počítanej od dátumu právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu vyznačeného na doložke právoplatnosti treba považovať za včas podané aj vtedy, ak skutočný dátum právoplatnosti bol skorší.“

24. Senát 3C v predkladacom uznesení veľkému senátu vyslovil presvedčenie, že ak by sa pripustilo, že je správny právny názor, podľa ktorého opravný súd po uplynutí troch mesiacov odo dňa, ktorý je v doložke právoplatnosti vyznačený ako deň nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, už nemôže prihliadať na námietku účastníka tvrdiaceho, že rozhodnutie nie je právoplatné (napríklad z dôvodu jeho riadneho nedoručenia) a v dôsledku toho po uplynutí tejto lehoty je vyznačenými údajmi viazaný, takže už nemôže posudzovať, či je toto rozhodnutie skutočne právoplatné (ako to tvrdí aj dovolateľka) poprela by sa sama - objektívna - podstata inštitútu právoplatnosti rozhodnutia, v rámci ktorej právoplatnosť nastáva nezávisle od vôle súdu a procesných strán (ex lege) vtedy, keď sú splnené všetky zákonné predpoklady. Takýto názor by (uvažujúc v intenciách právneho stavu účinného v čase vydania poručenského rozsudku) mohol mať fatálne následky pre možnosť domôcť sa nápravy pochybení procesnej aj hmotnoprávnej povahy na opravnom súde (odvolacom aj dovolacom) napríklad v prípade, že rozhodnutie v dôsledku nesprávneho postupu súdu nebolo riadne doručené žiadnemu z účastníkov, napriek tomu ale súd vyznačil v doložke právoplatnosti, že rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. V takom prípade by sa už žiaden z účastníkov nemohol domôcť ochrany svojich práv (nápravy pochybení) po uplynutí troch mesiacov počítajúc odo dňa uvedeného v doložke právoplatnosti.

25. Veľký senát sa stotožňuje s názorom senátu, ktorý mu vec postúpil a ustálil, že súd rozhodujúci vo veci, pre rozhodnutie v ktorej má význam otázka právoplatného skončenia iného konania, má oprávnenie posúdiť správnosť doložky osvedčujúcej takúto skutočnosť. Pri takomto posudzovaní nie je obmedzený žiadnou lehotou, nakoľko stále platí, že jedinou cestou k nadobudnutiu právoplatnosti rozhodnutia je jeho doručenie zákonom ustanoveným spôsobom. Ide tu pritom o zákonnú podmienku, ktorej splnenie nemožno ničím nahradiť a práve preto musí byť vylúčené (ak nejde o celkom výnimočný prípad právnej nedoručiteľnosti pre zánik osoby účastníka bez právneho nástupcu), aby právoplatnosť nastala aj bez jej splnenia.

26. Najvyšší súd SR už v minulosti konštatoval, že doložka právoplatnosti nie je súdnym rozhodnutím, ale je osobitným úkonom súdu, ktorým osvedčuje, že nastali niektoré právne skutočnosti. Má charakter verejnej listiny a vychádza sa z prezumpcie správnosti v nej uvedených

údajov. Ak niekto namieta jej obsahovú nesprávnosť, je povinný na preukázanie svojich tvrdení ponúknuť riadne dôkazy. Z hľadiska posúdenia pravdivosti údajov v doložke právoplatnosti nie je významný subjektívny názor účastníka o tom, že pri ich uvedení došlo k chybe, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že k tejto chybe skutočne došlo (5MCdo/8/2008). V nadväznosti na tento záver treba doplniť, že v doložke právoplatnosti ako verejnej listine sa síce prezumuje správnosť v nej uvedených údajov, súdu v civilnom konaní však nič nebráni posúdiť ich správnosť a v prípade zistenia ich objektívnej nesprávnosti prijať záver o dni právoplatnosti rozhodnutia aj odlišne, než je uvedené v doložke právoplatnosti (rovnako ako možný záver, že takýto deň pre nedostatky pri doručovaní ešte nenastal). V odôvodnených prípadoch nie je vylúčené, že súd prijme tento záver aj po troch mesiacoch počítaných odo dňa, ktorý bol v doložke právoplatnosti nesprávne vyznačený ako deň nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Aj relevantná právna teória (pozri Števček/Ficová a kol.: Občiansky súdny poriadok, komentár, C. H. BECK, 2009, s. 350) uvádza, že od skúmania pravosti sa odlišuje skúmanie pravdivosti obsahu listiny (správnosť listiny). Zákon v ustanovení § 134 zakotvuje, že obsah listiny sa považuje za pravdivý, pokiaľ nie je dokázaný opak. Súd je oprávnený skúmať pri každej verejnej listine jej pravosť a pokiaľ sa vyskytnú pochybnosti, aj jej pravdivosť“.

27. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p. v spojení s § 48 ods. 1 a 4 rovnakého zákona) po zodpovedaní otázky nastolenej predkladacím senátom 3C, preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu aj z hľadísk ďalších otázok nastolených v dovolaní.

28. Podľa názoru žalobkyne sa odvolací súd pri právnom posudzovaní veci odklonil od judikátu R 19/1968, lebo priznal právne účinky aj takému doručeniu, ktoré nebolo vykonané riadne (v súlade so zákonom).

29. V zmysle tohto judikátu len riadne a predpisom vyhovujúce doručenie má účinky predpokladané zákonom. Na tento judikát odkázali aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/8/2013, 2Cdo/57/2002, 3Cdo/294/2013, 4MCdo/4/2014). Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/162/2011 konštatoval, že „len riadne a predpisom zodpovedajúce doručenie rozhodnutia vyvolá dôsledok, že odvolacia lehota začne plynúť osobe, ktorej sa doručuje; nie je preto podstatné, či táto osoba sa inak (než na základe riadneho doručenia) oboznámila s obsahom rozhodnutia.“

30. Pre účely prejednávanej veci treba uviesť, že formálna stránka právoplatnosti súdneho rozhodnutia bola do účinnosti aktuálnej úpravy procesného práva upravená v § 159 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého právoplatný rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný. V prípade, že odvolanie proti rozhodnutiu súdu bolo prípustné, nadobúdalo rozhodnutie právoplatnosť dňom nasledujúcim po uplynutí lehoty na odvolanie tomu z účastníkov konania, ktorému bolo doručené ako poslednému; ak ale odvolanie proti rozhodnutiu súdu prípustné nebolo (napríklad preto, lebo ho zákon nepripúšťal, alebo preto, lebo sa účastník práva podať odvolanie vzdal), nadobúdalo rozhodnutie súdu formálnu právoplatnosť (už) momentom doručenia poslednému z účastníkov konania. V zhode s tým najvyšší súd uviedol (7Cdo/39/2010), že „ak je rozsudok doručený a odvolanie proti nemu nie je prípustné (§ 201, 202), alebo odvolanie proti nemu je síce prípustné, ale všetkým oprávneným osobám uplynula lehota na jeho podanie (§ 204)

alebo oprávnené osoby sa odvolania vzdali alebo podané odvolanie zobrali späť (§ 207), stáva sa rozhodnutie nielen konečným, ale tiež záväzným a nezmeniteľným“.

31. Vzhľadom na zásadný význam riadneho doručenia treba pre účely prejednávanej veci uzavrieť, že i keď sa zástupkyňa poručiteľky na pojednávaní pred poručenským súdom vzdala v mene zastúpenej odvolania, rozsudok poručenského súdu nemohol nadobudnúť právoplatnosť (už) momentom vzdania sa odvolania účastníkmi konania bezprostredne po jeho vyhlásení; aj v tomto prípade bolo potrebné jeho doručenie.

32. V danom prípade súd prvej inštancie pripustil, že rozsudok poručenského súdu bol nesprávne doručený splnomocnenej zástupkyňi daryne, ktorá ju už v čase doručovania predmetného rozsudku nezastupovala“ (strana 8 rozsudku súdu prvej inštancie). Za významné ale napriek tomu považoval, že rozsudok poručenského súdu „sa dostal do osobnej dispozície daryne“, ktorá následne podala návrh na registráciu darovacej zmluvy štátnym notárstvom. Odvolací súd sa stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie (vrátane jeho odôvodnenia) a odvolaním napadnutý rozsudok potvrdil (§ 219 ods. 1 a 2 O. s. p.), odvolací súd teda považoval za správny aj záver súdu prvej inštancie o právoplatnosti poručenského rozsudku. Tento právny názor, ale nie je v súlade s názormi zodpovedajúcimi ustálenej rozhodovacej praxi najvyššieho súdu.

33. Dovolací súd preto konštatuje, že v predmetnej otázke riadneho doručenia rozsudku, resp. právnych následkov jeho riadneho nedoručenia v prípade, že sa dostal do osobnej dispozície toho, komu mal byť podľa zákona doručený, sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.).

34. Dovolateľka je ďalej so zreteľom na právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/65/2008 presvedčená, že k odklonu dovolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu došlo aj vo vzťahu k právnej otázke rozsahu oprávnenia zástupcu konať za zastúpeného, ak plná moc nebola všeobecná, ale sa týkala iba jednotlivých úkonov.

35. Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/65/2008 nebolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, závery v ňom vyjadrené neboli však v neskorších rozhodnutiach najvyššieho súdu spochybnené alebo prekonané a k obsahovo identickým záverom, ako v tomto rozhodnutí, dospel najvyšší súd tiež v konaní vedenom ním pod sp. zn. 5Cdo/151/2008. Vzhľadom na to dovolací súd nevidí dôvod, aby toto rozhodnutie nebolo považované za súčasť pojmu „ustálená rozhodovacia prax“ dovolacieho súdu.

36. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu v ňom vyjadreného „účastník konania si môže zvoliť zástupcu, ktorého splnomocní k určitým úkonom v konaní alebo mu udelí plnomocenstvo pre celé konanie, kedy je zástupca oprávnený robiť všetky úkony, ktoré môže v konaní robiť účastník. Súdne písomnosti sa doručujú len zástupcovi, ktorý bol účastníkom splnomocnený na zastupovanie v celom konaní s výnimkou uvedenou v ustanovení § 49 ods. 1 vety druhej O. s. p. (podľa ktorého ak má účastník osobne v konaní niečo vykonať, doručuje sa písomnosť nielen zástupcovi, ale aj jemu). Pri splnomocnení len k niektorým úkonom v konaní (nejde o procesnú plnú moc) sa písomnosti doručujú účastníkovi konania, a jeho zástupcovi sa doručujú len vtedy, ak to zodpovedá rozsahu splnomocnenia. Doručenie rozhodnutia len zástupcovi, ktorému nebola udelená plná moc pre celé konanie, nie je procesne účinné, nevyvoláva účinky doručenia a nezačína ani plynúť lehota na podanie odvolania.“

37. V danom prípade súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní pred poručenským súdom bola poručiteľka zastúpená na základe ňou vystavenej všeobecnej plnej moci. V spise poručenského súdu je ale na č. 1. 8 založená plná moc udelená poručiteľkou jej matke na to, aby ju „na jednaní k darovacej zmluve dňa 7.XII.1992 pod č. 17Nc/76/92 zastupovala“ a súdu vyjadrila súhlas s darovacou zmluvou. Takto formulovaná plná moc sa týka len zastúpenia poručiteľky na konkrétnom pojednávaní súdu. Vzhľadom na to, že nešlo o procesnú plnú moc, mal byť rozsudok (ako to napokon pripustil aj súd prvej inštancie) doručený priamo poručiteľke. Doručenie rozhodnutia len jej matke (zástupkyňi s oprávnením zastupovať len na jednom konkrétnom pojednávaní) nebolo teda procesne účinné.

38. I vo vzťahu k tejto otázke je preto podľa dovolacieho súdu namieste konštatovanie, že pri jej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p.).

39. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci v zásadnej právnej otázke pre správne rozhodnutie, pričom v tejto otázke došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a teda v tomto prípade bola daná nielen uplatnená prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale aj jeho dôvodnosť.

40. Z uvedených dôvodov dovolaciemu súdu neostala iná možnosť, ako dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Odvolací súd sa bude musieť v ďalšom konaní vysporiadať aj s otázkou interpretácie vady právneho úkonu v prospech zachovania jeho platnosti, v intenciách nálezu Ústavného súdu SR II. US 152/2018 zo dňa 11. júla 2018 uvedených v bodoch 16.7. až 16.11. Táto otázka nebola predmetom dovolacieho konania.

78.**ROZHODNUTIE**

Pravidlá na ochranu spotrebiteľa sa uplatnia aj na zmluvy o výkone správy podľa § 8a zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov uzavreté medzi správcovskou spoločnosťou a vlastníkmi bytov a nebytových priestorov, ktorí sú fyzické aj právnické osoby.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2021, sp. zn. 1VCdo/5/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalujúci sa žalobou z 25. januára 2017, došliu Krajskému súdu v Bratislave (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rovnaký deň, na žalovanej domáha určenia, že u celkom šiestich zmluvných podmienok, urobených súčasťou rôznych (v žalobnom návrhu spomenutých aj odcitovaných) ustanovení spotrebiteľskej zmluvy o výkone správy (inak zmluvy č. VS 1100023 z 1. apríla 2011, v ktorej ako správca figuruje žalovaná a ako vlastníci bytov v dome na ul. F. Č. X, nachádzajúcom sa v F. W., celkom 59 fyzických osôb, resp. dvojíc takýchto osôb a Mesto Nové Zámky, teda jedna osoba právnická - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd alebo „odvolací súd“) ide o neprijateľné zmluvné podmienky. Na odôvodnenie žaloby okrem poukazu na časť judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej tiež len „SD EÚ“) a rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/8/2012, obsahujúci záver o spotrebiteľskom charaktere zmluvy o výkone správy uviedol, z ktorých dôvodov považuje jednotlivé žalobou napádané ustanovenia zmluvy o výkone správy za odporujúce ako kogentným ustanoveniam rôznych zákonov, tak i judikatúre najvyššieho súdu (reprezentovanej jeho uznesením vo veci sp. zn. 3MCdo/10/2012). Bezprostredne pred rozhodnutím súdu prvej inštancie vo veci potom došlo so súhlasom súdu k čiastočnej zmene žaloby, spočívajúcej v akceptovaní ďalšej požiadavky žalujúceho na konštatovanie, že predkladanie návrhov na schválenie navrhnutia výkonu záložného práva a následné podávanie zodpovedajúcich návrhov, ak je dotknutým spotrebiteľ a žalovaná voči nemu nemá exekučný titul, je nekalou obchodnou praktikou.

2. Žalovaná navrhla žalobu (pri vyjadrení sa ešte k jej zneniu pred pripustením vyššie uvedenej zmeny) zamietnuť. Mala za to, že žaloba nie je dôvodnou, keď podľa nej označené zmluvné podmienky zo zmluvy o výkone správy neprijateľnými (a preto neplatnými) zmluvnými podmienkami nie sú.

3. Súd prvej inštancie rozsudkom z 24. apríla 2018 č. k. 15C/1/2017-156 žalobu zamietol a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania. Takéto svoje rozhodnutie odôvodnil právne ust. §§ 301 až 304 a § 305 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“), § 52, § 53

ods. 1 až 3, 10 a 12 a § 54 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“), §§ 1 a 2 a § 14 ods. 1 zákona č. 246/2015 Z. z. o správcoch bytových domov a o zmene a doplnení zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „zákon o správcoch“) a § 1 ods. 1, § 4 ods. 2, § 6 ods. 1 a 2, § 8 ods. 1, 3 a 5, § 8a ods. 1, 5 a 6, § 8b, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 až 3, § 14a ods. 8 a § 32d zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „Zvb“, „zákon o vlastníctve bytov“ alebo „zákon č. 182“). Vecne podľa neho žalobe napriek nepopierateľnej procesnej legitimácii žalujúceho nešlo vyhovieť, keď u zmluvy o výkone správy nejde o typickú spotrebiteľskú zmluvu, ale o osobitný zmluvný typ predpokladaný špeciálnym právnym predpisom (zákonom o vlastníctve bytov), pri ktorom na jednej strane právneho vzťahu vystupuje správca a na druhej skupina vlastníkov zahŕňajúca všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome (nie jednotliví vlastníci), ktorými môžu byť osoby fyzické aj právnické (druhé podľa úpravy v O. z. nepoživajúce postavenie spotrebiteľa). Zákon č. 182 upravuje pomerne podrobne jednotlivé náležitosti zmluvy aj mechanizmus jej uzavretia, nejedná sa však o formulárový typ zmluvy, pričom samotná zákonná konštrukcia odsúhlasovania konečného znenia zmluvy nadpolovičnou väčšinou všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome predpokladá oboznámenie sa každého vlastníka s návrhom zmluvy pred hlasovaním, možnosť uplatňovania každým takým vlastníkom pripomienok k zneniu zmluvy a nutnosť pripísania prípadného nezáujmu v tomto smere nie na vrub správcu, ale na vrub vlastníka s laxným prístupom k uplatneniu týchto svojich práv. Zmluva neupravuje len práva a povinnosti správcu na jednej a skupiny vlastníkov na druhej strane, ale tiež vzájomné práva a povinnosti vlastníkov, primárnym cieľom zmluvy nie je ponechanie si všetkých plnení poskytovaných na jej základe správcom (keď naopak s výnimkou poplatku za správu všetky plnenia ostávajú vo vlastníctve, resp. spoluvlastníctve vlastníkov a sústreďujú sa na osobitných analytických účtoch vedených samostatne pre každý bytový dom) a žalujúcemu usilujúcemu o ochranu spotrebiteľov zrejme uniklo, že popri takto chránenej skupine vlastníkov neplniacich si riadne svoje povinnosti je tu aj ďalšia skupina osôb v rovnakom či obdobnom postavení, ktorú počínanie žalujúceho naopak nechráni, ale poškodzuje, hoci v ich prípade ide o osoby riadne si plniace svoje povinnosti; uzavrel tiež súd prvej inštancie, ktorý napokon rozhodnutie o trovách konania odôvodnil práve ust. § 255 ods. 1 C. s. p. a vecne úspechom žalovanej, ktorej ale v konaní žiadne trovy nevznikli.

4. Tento rozsudok napadol odvolaním (výslovne len čo do rozhodnutia vo veci samej) žalujúci (ďalej tiež „odvolateľ“), domáhajúc sa jeho zmeny vyhovením žalobe v celom rozsahu. Súd prvej inštancie podľa neho pochybil nesprávnym procesným postupom, ktorým znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ C. s. p.), tým, že dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ C. s. p.) a tiež tým, že napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ C. s. p.). Porušenie práva na spravodlivý proces podľa odvolateľa zakladá arbitrárne a vnútorne protirečivé odôvodnenie rozsudku vo viacerých častiach, predovšetkým však pri závere, podľa ktorého zmluva o výkone správy nie je typickou spotrebiteľskou zmluvou (tu najmä preto, že právny poriadok pojem „typická spotrebiteľská zmluva“ nepozná, spotrebiteľskou zmluvou môže byť aj zmluva upravená inde než v Občianskom zákonníku. Závery o tom, že zmluva o

výkone správy nie je formulárovou zmluvou a ani vnútenou vlastníkom bytov, potom podľa odvolateľa nezodpovedajú dôkazom, keď naopak táto zmluva je typickou formulárovou zmluvou, ktorej obsah jednostranne formuluje správca a vlastníci bytov ju len schvaľujú, pričom procedurálna povaha zmluvy vylučuje možnosť individuálne dohodnúť jej obsah všetkými zmluvnými stranami. Kľúčovým však podľa odvolateľa je nesprávne právne posúdenie veci. Neobstojí totiž názor o „mase“ vlastníkov bytov a nebytových priestorov ako jednej strane vzťahu založeného zmluvou o výkone správy, pretože „masa“ nemá právnu subjektivitu a nemôže byť subjektom občianskoprávných vzťahov. Podľa odvolateľa tu ide o viacstrannú zmluvu, kde na jednej strane vystupujú individuálni vlastníci a na druhej správca a to, že správca (ako dodávateľ) dodávané služby poskytuje okrem fyzických osôb aj osobám právnickým, nevylučuje jeho vecnú (tzv. pasívnu) legitimáciu v konaní o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach. Napokon i argumentáciu kolíziou záujmov vlastníkov riadne si plniacich povinnosti s tými, ktorí tak naopak nečinia, treba odmietnuť, nakoľko jej dovedenie ad absurdum by pripúšťalo akceptovať prakticky každú neprijateľnú zmluvnú podmienku poškodzujúcu konkrétneho spotrebiteľa v záujme ostatných klientov dodávateľa a žalujúcemu nie je známe žiadne relevantné rozhodnutie súdu odmietajúce ochranu spotrebiteľa v záujme ostatných spotrebiteľov, majúcich uzavretú zmluvu s tým istým dodávateľom.

5. Žalovaná navrhla napadnutý rozsudok potvrdiť, v plnom rozsahu sa s ním stotožňujúc a majúc za to, že tento je vecne správnym.

6. Najvyšší súd ako súd odvolací (§ 31 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 C. s. p.) po zistení, že odvolanie bolo proti rozsudku, proti ktorému ho zákon nevylučuje (§ 355 ods. 1 v spojení s § 356 C. s. p.), podané naň oprávnenou osobu, teda stranou v konaní pred súdom prvej inštancie neúspešnou (§ 359 C. s. p.) včas (§ 362 C. s. p.) a za podmienky vypravenia odvolania i všetkými zákonom požadovanými náležitosťami vrátane odvolacích dôvodov (§§ 363 a 365 C. s. p.) hodlal pristúpiť k posúdeniu vecnej opodstatnenosti odvolania; senát 3C najvyššieho súdu, prejednávajúci túto konkrétnu vec, však v rámci prípravy veci na rozhodnutie zistil, že v inom spore rovnakého žalujúceho (nech aj iného žalovaného), ktorého predmetom bola taktiež požiadavka na určenie neprijateľnosti podmienok urobených súčasťou zmluvy o výkone správy, už najvyšší súd rozhodol (uznesením z 30. mája 2019 sp. zn. 2Co/1/2018) o odvolaní žalujúceho proti rozsudku rovnakého súdu prvej inštancie, ktorým bola taktiež žaloba zamietnutá (konkrétne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. marca 2018 sp. zn. 15C/2/2016) tak, že rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dôvodom pre takýto postup bolo stotožnenie sa s odvolacou námietkou nesprávnym právnym posúdením veci a vyslovenie (najvyšším súdom) názoru, že zmluva o výkone správy je spotrebiteľskou zmluvou. Prakticky totožný názor potom bol vyslovený (nech aj v tomto prípade len pre účely súdnych poplatkov) i v uznesení najvyššieho súdu z 19. augusta 2019 sp. zn. 8Cdo/172/2019 (uverejnenom aj na webovom portáli www.najpravo.sk s právnou vetou, podľa ktorej zmluva o výkone správy uzavretá v zmysle § 8a zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov predstavuje svojím charakterom spotrebiteľskú zmluvu).

7. Senát 3C najvyššieho súdu (ďalej tiež len „postupujúci senát“), nezdieľajúci právny názor vyjadrený v práve spomenutých uzneseniach jeho iných senátov, pretože naopak dospel k

právnemu názoru, podľa ktorého zmluva o výkone správy, uzatváraná v režime Zvb, nie je spotrebiteľskou zmluvou, uznesením z 19. septembra 2019 sp. zn. 3Co/1/2018 postúpil vec veľkému senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu (ďalej tiež len „veľký senát“). V uznesení postupujúcom vec veľkému senátu a právne zdôvodnenom ust. § 52 ods. 1 a 3, § 53 ods. 1 vety prvej a § 53b O. z., §§ 7 až 7d, § 8 ods. 1, § 8a ods. 1, 3 a 6 a § 14b ods. 1 písm. e/ Zvb a § 48 ods. 1 C. s. p. argumentoval, že zmluva o výkone správy v zmysle § 8a Zvb je dvojstranným právnym úkonom zakladajúcim právny vzťah, na ktorého jednej strane vystupuje správca (právnická osoba alebo fyzická osoba podnikateľ s príslušným predmetom podnikania alebo činnosti) a na strane druhej skupina všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome, ktorého sa zmluva o výkone správy týka, pričom už možnosť, že vlastníkami bytov a nebytových priestorov v dome môžu byť fyzické aj právnické osoby, a teda už možnosť vystupovania na strane zmluvného partnera správcu, čo i len jedinej osoby právnickej (ako aj v prejednávanej veci), zákonom však z definície spotrebiteľa vylúčenaj, spôsobuje, že takáto zmluva za spotrebiteľskú považovaná byť nemôže (pre neprítomnosť subjektívneho kritéria, predstavovaného nemožnosťou nazerania i na Mesto Nové Zámky ako na spotrebiteľa, hoci ten je pre zadefinovanie zmluvy ako spotrebiteľskej nevyhnutný). Nejde tu ani o prípad „nanútenia“ zmluvy spotrebiteľovi a jeho možnosti zmluvu len uzavrieť alebo neuzavrieť, považovaný súdnou praxou za jeden z typických znakov spotrebiteľskej zmluvy, pretože vlastníci bytov a nebytových priestorov majú v procese vyjednávania o obsahu zmluvy pomerne široké oprávnenia, akými je nedostatok ich povinností pristúpiť (bez ďalšieho) na správcom predkladaný návrh zmluvy, možnosť každého vlastníka navrhovať úpravy zmluvy i vypracovať aj vlastný protinávrh zmluvy a pri takomto vyjednávaní (a dostatočne koordinovanom postupe) vlastníci rozhodne nie sú bezmocní, ak na prípadnú neochotu správcu uzavrieť nimi navrhovanú zmluvu môžu reagovať aj oslovením iného správcu či založením si spoločenstva.

8. Ani v prípade „nanútenia“ zmluvy o výkone správy novým vlastníkom bytov a nebytových priestorov v dome, teda tým, ktorí sa vlastníkami stanú až po uzavretí zmluvy správcu so skoršími vlastníkami, nejde podľa postupujúceho senátu o dôsledok dominantného postavenia správcu vo vzťahu a ani jeho lepšej znalosti veci či právneho poriadku (v porovnaní s vlastníkami bytov a nebytových priestorov), ale o zákonný dôsledok toho, že nadobúdateľ bytu alebo nebytového priestoru má povinnosť pristúpiť k zmluve o výkone správy (ak je správa bytového domu a bytov a nebytových priestorov v ňom zabezpečovaná týmto spôsobom) bez možnosti rozhodnúť sa inak (takže pri úvahách o „nanútení“ tu ide o nanútenie „ex lege“). Zmluvu o výkone správy nejde považovať za formulárovú či „blanketnú“ a vždy ide o zmluvu individuálne dojednanú (čo platí aj o jednotlivých podmienkach v takej zmluve), keďže je „obrazne ušitá na mieru“ každého bytového domu (bez ohľadu na zákonné náležitosti či znaky vlastné všetkým takýmto zmluvám). Napokon zmluvu o výkone správy nemá jednotlivý vlastník bytu alebo nebytového priestoru v bytovom dome možnosť vypovedať alebo od nej odstúpiť, keď prípadná výpoveď zmluvy sa týka všetkých vlastníkov a dôsledkom výpovede a uplynutia výpovednej lehoty je prechod všetkých práv a povinností zo zmlúv súvisiacich so správou alebo uzavretých na základe rozhodnutia vlastníkov bytov a nebytových priestorov na nového správcu alebo spoločenstvo a jednotlivý vlastník môže prívodiť zánik jeho práv a povinností upravených zmluvou o výkone správy len prevodom vlastníckeho práva k bytu či nebytovému priestoru na inú

osobu (kedy ale záväznosť spolu s nadobudnutím vlastníckych a spoluvlastníckych práv k bytu a bytovému domu inou osobou prechádza na takúto osobu)

9. Samotné postúpenie veci veľkému senátu navzdory tomu, že k nemu prišlo vo veci, v ktorej najvyšší súd plní úlohu súdu odvolacieho (a nie dovolacieho), potom postupujúci senát odôvodnil tým, že rozhodné ustanovenie procesného práva, ukladajúce senátu najvyššieho súdu sa v prípade názoru odlišného od názoru vyjadreného v rozhodnutí iného senátu rovnakého súdu obrátiť na veľký senát, medzi najvyšším súdom ako dovolacím a najvyšším súdom v inom postavení nerozlišuje.

10. Žalujúci v podaní z 15. novembra 2019, označenom ako „vyjadrenie k prípustnosti postúpenia veci veľkému senátu“ vyslovil názor, že postupovanie vecí veľkému senátu tzv. „malými“ senátmi najvyššieho súdu (rozumej trojčlennými), pokiaľ tieto majú reprezentovať najvyšší súd ako súd odvolací, je neprípustné. Poukázal pritom na tú časť úpravy zo zákona o súdoch (zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení), ktorá upravuje úlohy najvyššieho súdu na poli zjednocovania výkladu a používania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 8 ods. 3 zákona o súdoch). Poukázal na problém rozhodovania o dovolaní proti prípadnému meritórnemu rozhodnutiu veľkého (sedemčlenného) senátu najvyšším súdom v senáte s menším počtom členov (päťčlennom podľa § 18 ods. 1 vety druhej zákona o súdoch), ako aj na súvisiaci problém nezložiteľnosti veľkého senátu v súlade s ustanovením § 48 ods. 2 C. s. p., ak by tento mal rozhodovať po postúpení mu veci päťčlenným senátom najvyššieho súdu.

11. Veľký senát takto ešte pred zaujatím stanoviska k tomu, či vôbec môže poskytnúť odpoveď na otázku charakteru zmluvy o výkone správy podľa zákona č. 182, si musel vyriešiť inú - taktiež v uznesení o postúpení veci nastolenú - otázku, ktorou bola otázka možnosti rozhodovania veľkého senátu aj v prípade, ak sa naň postupom podľa § 48 C. s. p. neobrátil trojčlenný senát najvyššieho súdu plniaci úlohy dovolacieho súdu, ale vystupujúci v pozícii súdu odvolacieho.

12. Nemôže byť zrejme predmetom zmysluplnej diskusie fakt, že procesná úprava, ktorá na konania v sporoch z abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach ustanovila (v prvej inštancii) kauzálnu príslušnosť vybraných (tzv. tradičných) krajských súdov (§ 31 ods. 1 C. s. p.) a tým v podmienkach slovenskej trojstupňovej sústavy všeobecných súdov (čl. I § 5 ods. 1 zákona o súdoch) najvyšší súd vykázala do dvojjedinej úlohy súdu odvolacieho aj dovolacieho (§ 31 ods. 2 v spojení s § 34 C. s. p. aj § 35 rovnakého zákona a tiež čl. I § 8 ods. 1 písm. a/ a b/ zákona o súdoch) so všetkými z toho plynúcimi dôsledkami (vrátane odlišnej konštrukcie dovolacích senátov práve tam, kde najvyšší súd má pôsobiť najskôr ako odvolací a následne ako dovolací súd, tu porovnaj aj čl. I § 18 ods. 1 zákona o súdoch) má povahu výnimky z pravidla, podľa ktorého na konanie v prvej inštancii sú zásadne príslušné okresné súdy, na odvolacie konanie súdy krajské a na dovolacie konanie najvyšší súd (tu okrem už vyššie spomínaných ustanovení porovnaj tiež § 12 C. s. p. a čl. I § 6 ods. 1 a § 7 ods. 1 a 2 zákona o súdoch). Popri tom, že tu ide o výnimku, si ale dosť ťažko nejde nevsimnúť to, že C. s. p. aj s takouto výnimkou nekalkuluje nielen v prípade zákonného výpočtu a definície telies, v ktorých rozhoduje najvyšší súd (§ 44 ods. 3 C. s. p. v spojení s § 46 ods. 1 a § 48 ods. 2 rovnakého zákona, podľa ktorých senátom je len trojčlenný

senát a veľkým senátom senát sedemčlenný), ale ani v prípade úpravy o zložení veľkého senátu vtedy, ak by senátom postupujúcim vec veľkému senátu mal byť päťčlenný dovolací senát najvyššieho súdu, konajúci v spore z abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach a majúci rozhodnúť o dovolaní proti rozhodnutiu trojčlenného senátu toho istého súdu.

13. Kým u prvej z práve priblížených medzier ešte možno tvrdiť, že tu o medzere ani nejde (nakolko úpravu v C. s. p. na logický celok dopĺňa príslušné ustanovenie zákona o súdoch), toto naopak neplatí u tej druhej. Tam prakticky ani nejde inak, než prisvedčiť žalujúcemu poukazujúcemu na to, že prípadná snaha päťčlenného dovolacieho senátu najvyššieho súdu postúpiť vec veľkému senátu môže naraziť na problém zloženia veľkého senátu v takomto prípade, ktorý v podmienkach súčasnej právnej úpravy bez stretu prinajmenšom s jej časťou nie je riešiteľný, a ktorého riešenie len za pomoci ustanovenia o tom, kto všetko má byť členom takéhoto senátu, by odporovalo i dôvodom, pre ktoré bol tento inštitút urobený, súčasťou základného predpisu upravujúceho civilný sporový proces. Výsledkom matematickej operácie spočívajúcej v pripočítaní k predsedovi kolégia a predsedovi veľkého senátu v jednej osobe členov vec postupujúceho senátu a troch ďalších členov kolégia určených rozvrhom práce podľa § 48 ods. 2 vety druhej C. s. p. by totiž bolo číslo 9 (1 + 5 + 3), čo evidentne nie je 7 (1 + 6) podľa vety prvej rovnakého ustanovenia; na eliminovanie ktorejkoľvek z práve zmienených osôb z veľkého senátu (aby sa tak mohlo dospieť k počtu 7) neexistuje žiadna zákonná opora a ak by mal v prípadoch druhovo totožných s tým v prejednávanej veci v štádiu dovolacieho konania platiť model až deväťčlenného veľkého senátu, vytratila by sa i z povahy veci vyplývajúca podstata tvorby názoru vo veľkom senáte, ktorou je nutnosť získania členmi postupujúceho senátu (za predpokladu ich jednoty v tom, že skôr najvyšším súdom vyslovený názor treba korigovať a podržania si takého názoru až do času rozhodovania) prinajmenšom jedného ďalšieho člena - ktorá potreba by tu ale naopak v deväťčlennom senáte nebola, keďže v ňom by si piati členovia senátu postupujúceho vec veľkému senátu na prehlasovanie tých ostatných vystačili aj sami (bez nutnosti hľadania aspoň naznačeného minimálneho konsenzu).

14. Na druhej strane je tu ďalší rozmer problému, ktorým je to, že ak by sa pripustilo po postúpení veci senátom najvyššieho súdu plniacim úlohy odvolacieho súdu rozhodovanie veľkého senátu aj vo veci samej (rozumej o odvolaní), privodilo by to inú zákonodarcom zjavne nepredpokladanú a z logiky veci neželateľnú situáciu, v ktorej by správnosť rozhodnutia veľkého senátu, majúceho principiálne výkladové nezhody na pôde najvyššieho súdu riešiť s konečnou platnosťou, mohla byť neskôr (v dovolacom konaní) preskúmaná (a takto aj revidovaná) telesom o nižšom počte členov ($5 < 7$).

15. Jediným zmysluplným a i účel rozhodnej právnej úpravy rešpektujúcim východiskom z práve opísanej situácie tak podľa názoru veľkého senátu môže byť to, že oprávnenie postúpiť vec veľkému senátu treba priznať tomu, u koho takýto počin bude môcť byť dovedený do zákonom predpokladaných dôsledkov, z ktorých tým celkom prvým je schopnosť vytvoriť veľký senát. V prípade najvyššieho súdu povolaného rozhodnúť o odvolaní aj dovolaní je z dôvodov priblížených vyššie takýmto telesom len trojčlenný odvolací senát. Ak však takto k postúpeniu veci veľkému senátu v odvolacom konaní dôjde, úlohou veľkého senátu nemôže byť prevzatie povinností

odvolacieho súdu (tzv. malého senátu) v celom rozsahu vrátane rozhodnutia o odvolaní, ale „len“ vyriešiť otázku, s ktorou sa naň postupujúci senát obrátil.

16. To boli dôvody vedúce veľký senát k rozhodnutiu spôsobom uvedeným v prvej vete výroku tohto jeho uznesenia.

17. Veľký senát si pred rozhodnutím o otázke charakteru zmluvy o výkone správy podľa zákona č. 182, v zmysle § 48 ods. 4 C. s. p. vyžiadal stanovisko ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej tiež len „minister“), generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej tiež len „generálny prokurátor“) a právnických fakúlt univerzít. Z týchto inštitúcií sa vyjadrili minister, generálny prokurátor a právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, pričom až na ministra všetci zhodne vyjadrili názor, že zmluva o výkone správy uzatváraná v zmysle § 8a zákona o vlastníctve bytov má povahu spotrebiteľskej zmluvy.

18. Generálny prokurátor sa stanoviskom z 8. januára 2020 priklonil k interpretácii, že zmluva o výkone správy je spotrebiteľskou zmluvou za podmienky, že účastníkom zmluvy je aspoň jedna fyzická osoba, ktorá je vlastníkom bytu alebo nebytového priestoru. Argumentácia postupujúceho senátu „subjektívnym kritériom“ je podľa neho nesprávna, pretože nezohľadňuje potrebu eurokonformnej interpretácie pojmu spotrebiteľ v slovenskom práve. Členské štáty Európskej únie (ďalej tiež len „EÚ“) totiž majú aj pri transpozícii smerníc EÚ (vrátane Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES a jej článku 2 písm. a/ definujúceho pojem spotrebiteľ) mať na zreteli, že úprava v práve EÚ predstavuje minimálny štandard ochrany spotrebiteľa, ktorý možno vnútroštátnou úpravou rozšíriť, nie však zúžiť a práve k takémuto zúženiu (zníženiu) ochrany by prišlo argumentom vychádzajúcim výlučne z práva členského štátu, podľa ktorého právnické osoby spotrebiteľmi nie sú. Súladnou s právom EÚ by tak podľa generálneho prokurátora mohla byť len rozširujúca interpretácia, keď za neprípustné treba považovať vyňatie fyzickej osoby zo systému ochrany spotrebiteľa len preto, že zmluvu s dodávateľom popri nej uzatvára aj právnická osoba. Schopnosť ovplyvniť obsah zmluvy aj otázka individuálneho vyjednaní zmluvy a podmienok v nej sú z pohľadu kvalifikovania zmluvy ako spotrebiteľskej irelevantné, keďže majú význam nanajvýš pre posúdenie, či niektoré ustanovenie je alebo nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a ani spôsob, akým môže záväzok zo zmluvy zaniknúť, nie je rozlišovacím kritériom pre posúdenie, či je zmluva spotrebiteľskou (zvlášť, ak ustanovenie § 53b použité postupujúcim senátom sa týka len spotrebiteľských úverov alebo pôžičiek a nedopadá na súdený prípad).

19. Minister v rámci stanoviska z 11. februára 2020 svoj názor o nespotebiteľskom charaktere zmluvy o výkone správy odôvodnil predovšetkým stotožnením sa s názorom senátu 3C najvyššieho súdu o tom, že najpodstatnejším pri posudzovaní toho, či je zmluva spotrebiteľskou, je subjektívne kritérium a ak u právnických osôb (na rozdiel od fyzických osôb - podnikateľov) nemôže existovať polemika ohľadom hraníc medzi vykonávaním povolania a životom, právnickej osobe by nemala byť priznaná spotrebiteľská ochrana. Uvedené podľa ministra platí bez ohľadu na to, že existencia teoretickej možnosti zmeniť obsah zmluvy pri koordinácii dostatočného

množstva vlastníkov, postupujúcim senátom braná ako samozrejmosť, si vyžaduje skúmať reálnu dostupnosť takéhoto riešenia a tento argument je hodný zváženia.

20. Aj podľa právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave je pri riešení právnej otázky nastolenej postupujúcim senátom vhodné aplikovať skôr extenzívny výklad pojmov „spotrebiteľ“ a „spotrebiteľská zmluva“. Takýto názor je namieste najmä preto, že právo EÚ rozšírenie pojmu spotrebiteľ aj na právnické osoby nevyklučuje a tento záver je len dôsledkom legislatívneho vývoja na úrovni práva EÚ, v ktorom pôvodne nepoznaná ochrana normami spotrebiteľského práva u iných než fyzických osôb bola pripustená i u právnických a podnikajúcich fyzických osôb s tým, že toto je na rozhodnutí členských štátov EÚ. V určitých prípadoch môže v pozícii slabšej strany zmluvného vzťahu vystupovať i právnická osoba, aj v rozsudku SD EÚ z 20. januára 2005 C-464/01 (Johann Gruber c/a Bay Wa AG), posudzujúcim prípad hybridnej zmluvy, bol konštatovaný spotrebiteľský charakter zmluvy vtedy, ak podnikateľský účel je tak okrajový, že v celkovom kontexte plnenia má len zanedbateľný význam a ak Zvb definuje bytový dom ako budovu, v ktorej je viac ako polovica podlahovej plochy určená na bývanie, teda na iný ako podnikateľský (rozumej spotrebiteľský) účel, práve o prípad takéhoto len zanedbateľného významu podnikateľského účelu v celkovom kontexte zmluvy môže ísť aj v posudzovanom prípade (kde sa popri množstve osôb fyzických spomína len jedna osoba právnická).

21. Napokon podľa právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (stanovisko z 29. decembra 2020) nie je správnym názor postupujúceho senátu o dvojstrannom charaktere zmluvy o výkone správy, pretože tu ide o zmluvu viacstrannú a bez ohľadu na práve uvedené, nemôže samotná možnosť výskytu právnickej osoby medzi vlastníkmi bytov a nebytových priestorov automaticky a bez ďalšieho brániť možnosti posúdenia zmluvy o výkone správy ako zmluvy spotrebiteľskej. Naopak zmluvy, v ktorých na strane vlastníkov bytov a nebytových priestorov vystupujú len nepodnikajúce fyzické osoby, treba považovať za rýdzo spotrebiteľské, odopretie spotrebiteľskej ochrany takýmto vlastníkom len pre možný vstup právnickej osoby do vlastníckej štruktúry nemá zákonné ani racionálne zdôvodnenie a toto by z dôvodu neposkytnutia obdobnej ochrany aj inému subjektu bolo tiež porušením princípu ochrany spotrebiteľa. Aj podľa tejto právnickej fakulty potom (v zhode s argumentáciou generálneho prokurátora) nespotebiteľský charakter zmluvy o výkone správy nie je dôvod vyvodzovať z jej „nenanútenia“ či nemožnosti výpovede jednotlivým vlastníkom, keď prvá podmienka dopadá len na zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov a druhá má význam len pri posudzovaní prijateľnosti zmluvných podmienok.

22. Z judikatúry SD EÚ, viažucej sa k problému obmedzenia ochrany spotrebiteľa vnútroštátnym právom len na fyzické osoby vyplýva, že v starších rozhodnutiach SD EÚ explicitne vyjadril, že spotrebiteľom je iba fyzická osoba (spojené veci C-541/99 a C-542/99 Cape a Idealservice MN RE, C-110/14 Costea, C-74/15 Tarcau a C-590/17 Pouvin a Dijoux), v novšej judikatúre však je pozorovateľným ústup od takéhoto nazerania. Výrazom takejto novšej judikatúry je rozhodnutie SD EÚ vo veci C-329/19 Condominio di Milano, v ktorej SD EÚ uviedol (o. i.) nasledovné :

- vnútroštátny súd sa pýta na možnosť považovať spoluvlastníctvo vlastníkov nehnuteľnosti, akým je v talianskom práve condominio, za subjekt patriaci do kategórie spotrebiteľov v zmysle smernice 93/13;

- v tejto súvislosti uvedený súd poukazuje na judikatúru Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd, Taliansko), podľa ktorej sa na jednej strane tomuto druhu spoluvlastníctva vlastníkov napriek tomu, že nie sú právnickými osobami, priznáva postavenie „subjektu s právnou subjektivitou“, na druhej strane sa podľa tej istej judikatúry pravidlá ochrany spotrebiteľov uplatňujú na zmluvy uzavreté medzi predajcom alebo dodávateľom a správcom spoluvlastníctva vlastníkov, ktorý je definovaný ako „správcovský subjekt, ktorý nemá právnou subjektivitu odlišnú od subjektivity jeho účastníkov“, a to vzhľadom na skutočnosť, že tento správca koná na účet jednotlivých spoluvlastníkov, ktorí sa musia považovať za spotrebiteľov;

- pripomína judikatúru SD EÚ, najmä rozsudok z 22. novembra 2001, Cape a Idealservice MN RE (C-541/99 a C-542/99, EU:C:2001:625), podľa ktorého základom pojmu „spotrebiteľ“ je fyzická osoba, ktorá je nositeľom dotknutého práva; podľa tohto súdu však vylúčenie uplatniteľnosti smernice 93/13 len z dôvodu, že dotknutá osoba nie je ani fyzickou, ani právnickou osobou, by mohlo zbaviť niektoré právne subjekty ochrany v prípadoch, keď sa nachádzajú v nevýhodnejšom postavení v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom, čo by mohlo odôvodňovať uplatnenie režimu ochrany spotrebiteľa;

- vnútroštátny súd sa svojou prejudiciálnou otázkou v podstate pýta, či sa článok 1 ods. 1 a článok 2 písm. b/ smernice 93/13 majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej judikatúre, ktorá vykladá právnú úpravu preberajúcu do vnútroštátneho práva túto smernicu v tom zmysle, že pravidlá na ochranu spotrebiteľa obsiahnuté v tejto právnej úprave sa uplatnia aj na zmluvu uzavretú medzi predajcom alebo dodávateľom a takým právnym subjektom, akým je v talianskom práve condominio;

- aby bolo možno odpovedať na položenú prejudiciálnu otázku, treba najprv preskúmať pôsobnosť uvedenej smernice s cieľom určiť, či právny subjekt, ktorý nie je fyzickou osobou, môže za súčasného stavu vývoja práva Únie spadať pod pojem „spotrebiteľ“ v zmysle tej istej smernice;

- podľa znenia článku 2 písm. b/ tejto smernice 93/13 pojem „spotrebiteľ“ treba chápať ako „akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom, nevzťahujúcim sa k [jej] obchodom, podnikaniu alebo povolaniu“ a z tohto ustanovenia vyplýva, že na to, aby sa na osobu vzťahoval tento pojem, musia byť splnené dve kumulatívne podmienky, a to, že ide o fyzickú osobu, a že táto osoba vykonáva svoju činnosť na nepodnikateľské účely;

- pokiaľ ide o prvú z týchto podmienok, Súdny dvor už konštatoval, že inú osobu než fyzickú osobu, ktorá uzatvorí zmluvu s predajcom alebo dodávateľom, nemožno považovať za spotrebiteľa v zmysle článku 2 písm. b/ smernice 93/13 (rozsudok z 22. novembra 2001, Cape a Idealservice MN RE, C-541/99 a C-542/99, EU:C:2001:625, bod 16);

- za súčasného stavu vývoja práva Únie nie je pojem „vlastníctvo“ harmonizovaný na úrovni Európskej únie a že medzi členskými štátmi môžu existovať rozdiely; treba totiž konštatovať, že podľa článku 345 ZFEÚ (Zmluvy o fungovaní Európskej únie - pozn. najvyššieho súdu) sa Zmluvy nedotýkajú úpravy vlastníckych vzťahov uplatňovanej v členských štátoch;

- v dôsledku toho, a pokiaľ normotvorca Únie v tejto súvislosti nezasiahol, členské štáty sa môžu rozhodnúť upraviť právny režim spoluvlastníctva vlastníkov vo svojich vnútroštátnych poriadkoch tak, že ho budú alebo nebudú považovať za „právnickú osobu“;

- spoluvlastníctvo vlastníkov, akým je žalobkyňa vo veci samej, teda nespĺňa prvú z podmienok uvedených v článku 2 písm. b/ smernice 93/13, a preto nespadá pod pojem „spotrebiteľ“ v zmysle tohto ustanovenia, takže zmluva uzavretá medzi predajcom alebo dodávateľom a takýmto spoluvlastníctvom je vylúčená z pôsobnosti uvedenej smernice;

- zostáva určiť, či vnútroštátna judikatúra, akou je judikatúra Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd), ktorá vykladá právnu úpravu preberajúcu smernicu 93/13 do vnútroštátneho práva v tom zmysle, že pravidlá na ochranu spotrebiteľov obsiahnuté v tejto právnej úprave sa uplatnia aj na zmluvu uzavretú medzi predajcom alebo dodávateľom a takým právnym subjektom, akým je v talianskom práve condominio, je v rozpore s duchom systému ochrany spotrebiteľa v rámci Únie;

- v tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s článkom 169 ods. 4 ZFEÚ si členské štáty môžu ponechať alebo zaviesť prísnejšie opatrenia na ochranu spotrebiteľov pod podmienkou, že sú zlučiteľné so Zmluvami;

- podľa dvanásteho odôvodnenia smernice 93/13 táto smernica vykonáva iba čiastočnú a minimálnu harmonizáciu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa nekalých podmienok a ponecháva členským štátom možnosť, so zreteľom na Zmluvu, zabezpečiť spotrebiteľom vysokú úroveň ochrany prostredníctvom vnútroštátnych ustanovení, ktoré sú prísnejšie ako ustanovenia tejto smernice a z článku 8 uvedenej smernice navyše vyplýva, že členské štáty môžu prijať alebo ponechať si prísnejšie ustanovenia zlučiteľné so Zmluvou v oblasti, na ktorú sa vzťahuje táto smernica, s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa;

- okrem toho podľa odôvodnenia 13 smernice 2011/83 uplatňovanie ustanovení tejto smernice na oblasti, ktoré nepatria do jej pôsobnosti, zostáva v právomoci členských štátov, a to v súlade s právom Únie. Členské štáty môžu najmä rozhodnúť o rozšírení uplatňovania pravidiel uvedenej smernice na právnické alebo fyzické osoby, ktoré nie sú spotrebiteľmi v zmysle tejto smernice;

- v prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd) rozvinul judikatúru, ktorej cieľom je širšia ochrana spotrebiteľa, rozšírením pôsobnosti ochrany stanovenej smernicou 93/13 na právny subjekt, akým je v talianskom práve condominio, ktorý podľa vnútroštátneho práva nie je fyzickou osobou;

- takáto judikatúra je v súlade s cieľom ochrany spotrebiteľov sledovaným uvedenou smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. augusta 2018, Banco Santander a Escobedo Cortés, C-96/16 a C-94/17, EU:C:2018:643, bod 69);

- z toho vyplýva, že hoci taký právny subjekt, akým je v talianskom práve condominio, nepatrí pod pojem „spotrebiteľ“ v zmysle článku 2 písm. b/ smernice 93/13, členské štáty môžu uplatňovať ustanovenia tejto smernice v oblastiach, ktoré nepatria do jej pôsobnosti (pozri analogicky rozsudok z 12. júla 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, bod 40), pokiaľ takýto výklad zo strany vnútroštátnych súdov zabezpečuje spotrebiteľom vysokú úroveň ochrany a neporušuje ustanovenia Zmlúv a

- vzhľadom na vyššie uvedené treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 1 a článok 2 písm. b/ smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej judikatúre, ktorá vykladá právnu úpravu preberajúcu do vnútroštátneho práva túto smernicu v tom zmysle, že pravidlá na ochranu spotrebiteľa obsiahnuté v tejto právnej úprave sa uplatnia aj na zmluvu uzavretú medzi predajcom alebo dodávateľom a takým právnym subjektom, akým je v talianskom práve condominio, hoci takýto subjekt nepatrí do pôsobnosti uvedenej smernice.

Na odôvodnenie záveru uvedeného vo vete druhej, teda názoru o potrebe vzťahnutia pravidiel na ochranu spotrebiteľa aj na zmluvy o výkone správy podľa § 8a zákona č. 182 uzavreté medzi správcovskou spoločnosťou a vlastníkmi bytov a nebytových priestorov, ktorými sú fyzické aj právnické osoby, sa žiada uviesť nasledovné.

23. Podľa čl. 7 ods. 2 vety druhej Ústavy Slovenskej republiky (ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov a nálezov Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 40/2019 Z. z., ďalej tiež len „Ústava“) právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky a podľa odseku 5 rovnakého článku Ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

24. Podľa čl. 2 Aktu o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Aktu tvoriaceho súčasť Zmluvy medzi Belgickým kráľovstvom, Dánskym kráľovstvom, Spolkovou republikou Nemecko, Helénskou republikou, Španielskym kráľovstvom, Francúzskou republikou, Írskom, Talianskou republikou, Luxemburským veľkoveľkostvom, Holandským kráľovstvom, Rakúskou republikou, Portugalskou republikou, Fínskou republikou, Švédskym kráľovstvom, Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska /členskými štátmi Európskej únie/ a Českou republikou, Estónskou republikou, Cyperskou republikou, Lotyšskou republikou, Litovskou republikou, Maďarskou republikou, Maltskou republikou, Poľskou republikou, Slovinskou republikou a Slovenskou republikou o pristúpení Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky k Európskej únii, uverejnenej oznámením ministerstva zahraničných vecí č. 185/2004 Z. z., ďalej tiež len „Akt“, „Zmluva o pristúpení“ a „oznámenie MZV“) odo dňa pristúpenia budú ustanovenia pôvodných zmlúv a aktov prijatých orgánmi a Európskou centrálnou bankou pred pristúpením záväzné pre nové členské štáty a budú sa uplatňovať za podmienok stanovených v týchto zmluvách a v tomto akte; podľa čl. 1 Aktu na jeho účely pojem „pôvodné zmluvy“ znamená a/ Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva („zmluva o ES“) a Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu („zmluva o Euratom“) v znení zmenenom a doplnenom zmluvami a inými aktmi, ktoré nadobudli platnosť pred týmto pristúpením a b/ Zmluvu o Európskej únii („zmluva o EÚ“) v znení doplnenom alebo zmenenom zmluvami alebo inými aktmi, ktoré nadobudli platnosť pred týmto pristúpením a napokon podľa uvádzanej časti oznámenia MZV Národná rada Slovenskej republiky vyslovila súhlas so Zmluvou o pristúpení uznesením č. 365 z 1. júla 2003 a súčasne rozhodla, že ide o zmluvu podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky a ktorá na základe článku 2 ods. 2 nadobudne platnosť 1. mája 2004.

25. Podľa čl. 169 ZFEÚ (ktorej konsolidované znenie bolo publikované pod č. 2010/C 83/01 Úradného vestníka Európskej únie, pričom v tomto prípade inak ide o pôvodný článok 153 Zmluvy o ES - pozn. najvyššieho súdu) Únia v snahe podporiť záujmy spotrebiteľov a zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľov prispieva k ochrane ich zdravia, bezpečnosti a hospodárskych záujmov spotrebiteľov, ako aj k podpore ich práva na informácie, osvetu a vytváranie združení na ochranu ich záujmov (odsek 1). K dosiahnutiu týchto cieľov prispieva Únia prostredníctvom opatrení prijatých podľa článku 114 v kontexte zavŕšenia tvorby vnútorného trhu (ods. 2 písm. a/), ako aj opatrení, ktoré podporujú, dopĺňajú a sledujú politiku členských štátov (ods. 2 písm. b/). Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom prijímú opatrenia uvedené v odseku 2 písm. b/ (odsek 3) a napokon opatrenia prijaté podľa odseku 3 nebránia žiadnemu členskému štátu zachovať alebo zaviesť prísnejšie ochranné opatrenia; takéto opatrenia však musia byť zlučiteľné so zmluvami a Komisia o nich bude upovedomená (odsek 4).

26. Ak takto aj Slovenská republika (ako jeden z nových členských štátov vymedzených v Akte a Zmluve o pristúpení) v súvislosti s pristúpením Európskej únii deklarovala i ochotu prijať záväznosť skorších aktov Európskej Únie a zároveň prostredníctvom svojho jediného zákonodarného orgánu tiež výslovne deklarovala, že aj samotná Zmluva o pristúpení (vrátane Aktu) má charakter medzinárodnej zmluvy s prednosťou pred zákonmi (podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy, pričom rovnaký účinok vo vzťahu k aktom Európskej únie vymedzeným v čl. 1 Aktu vyplýva už z odseku 2 toho istého článku Ústavy); celkom zjavne tým bol vymedzený i rámec, v ktorom sa môže pohybovať nielen vnútroštátny zákonodarca (Národná rada Slovenskej republiky) pri tvorbe národnej legislatívy, ale i vnútroštátne súdy (vrátane súdov v prejednávanej veci) pri aplikácii práva. Tento rámec je definovaný v prípadoch typovo spadajúcich pod ochranu spotrebiteľa možnosťou prijímania na vnútroštátnej úrovni len takých opatrení, ktoré buď zachovávajú (ponechajú) alebo zavedú vyšší štandard ochrany spotrebiteľa, než aký predpokladá nadnárodná úprava (tá na úrovni Európskej únie). To platí bez ohľadu na to, či by malo ísť o opatrenia v podobe tvorby pravidiel (legislatíva), alebo v podobe ich uplatňovania (najmä výklad a aplikácia práva súdmi).

27. Pretože je tu ale takto jednak prednosť tzv. komunitárneho práva pred vnútroštátnym právom (i zákonmi) Slovenskej republiky, ale tiež vymedzenie určitých výkladových princípov v rámci takéhoto primárne záväzného prameňa práva a za jeden z takýchto výkladových princípov treba považovať aj podporu záujmov spotrebiteľov a zabezpečenie vysokej úrovne ich ochrany vrátane ochrany ich hospodárskych záujmov; veľký senát má za to, že korektný tzv. eurokonformný výklad vnútroštátneho práva pripúšťa záver o doslovnej použiteľnosti (súdom) len tých jeho ustanovení, ktoré nevybočujú z medzí ustanovených predpismi práva komunitárneho a pri takej vnútroštátnej úprave, ktorej znenie úprave v práve EÚ priamo neodporuje, treba hľadiť na to, či jej uplatnením bude dosiahnutý sledovaný cieľ. Tento záver je inak evidentne aj v súlade s doterajšou judikatúrou SD EÚ vo veciach týkajúcich sa výkladu Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (tu por. najmä rozsudky vo veciach zn. C - 473/00 a C - 243/08), podľa ktorej v rozpore s cieľmi smernice je vnútroštátna právna úprava brániaca plnému uplatneniu práv spotrebiteľa a vnútroštátny súd by mal mať možnosť skúmania nekalých zmluvných podmienok aj z úradnej povinnosti (hoc aj takáto judikatúra sa zaoberá len

skúmaním nekalých zmluvných podmienok a nie aj problematických podmienok majúcich pôvod vo všeobecne záväznom predpise vnútroštátneho práva).

28. V prípade slovenskej vnútroštátnej úpravy z § 52 ods. 4 O. z., ustanovujúcej za jedno z kritérií definujúcich spotrebiteľa, že ide o fyzickú osobu, nejde i z dôvodov uvedených vyššie a formulovaných najmä v rozsudku SD EÚ zn. C-329/19 o priamy stret (konflikt) vnútroštátnej úpravy a úpravy na úrovni práva EÚ, keď európska legislatíva ani judikatúra na zedefinovaní spotrebiteľa výlučne ako fyzickej (a spravidla tiež nepodnikajúcej) osoby nič nezmenila, i tak však jej striktným uplatňovaním môže dôjsť k porušeniu princípu podpory záujmov spotrebiteľov a zabezpečenia vysokej úrovne ich ochrany vrátane ochrany ich hospodárskych záujmov. Konkrétne tu ide o to, že ak právny poriadok počíta so vstupom osoby so statusom spotrebiteľa do právneho vzťahu, ktorého stranou okrem neho a dodávateľa (poskytovateľa určitej služby vo vzťahu vykazujúcom znaky spotrebiteľského právneho vzťahu stojaceho na opačnej strane než spotrebiteľ) môžu byť tiež ďalšie osoby a to také, ktoré spadajú pod zákonnú definíciu spotrebiteľa, také, ktoré pod ňu naopak nespádajú a tiež možné kombinácie jedného i druhého práve uvedeného typu osôb (v tomto prípade bez ohľadu na viac-menej teoretické polemiky o charaktere zmluvy zakladajúcej vzťah ako dvojstrannej či viacstrannej), treba preferovať interpretáciu, ktorá nepochybne vyšší štandard ochrany spotrebiteľa vzťahne aj na osoby definične pod pojmové vymedzenie spotrebiteľa nespádajúce.

29. Dôsledkom takejto interpretácie je potom záver vyslovený v druhej vete tohto uznesenia veľkého senátu, teda ten, že pravidlá na ochranu spotrebiteľa sa uplatnia aj na zmluvy o výkone správy podľa § 8a zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov uzavreté medzi správcovskou spoločnosťou a vlastníkmi bytov a nebytových priestorov, ktorí sú fyzické aj právnické osoby (vo všetkých do úvahy prichádzajúcich konfiguráciách vymenovaných už v uznesení postupujúceho senátu o postúpení veci vrátane tej v prejednávanej veci, pri ktorej na nespotebiteľský status možno usudzovať len u jednej z celého radu na vzťahu zúčastnených osôb).

79.**ROZHODNUTIE**

Lehota podľa § 14a ods. 8 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov je lehotou hmotnoprávnou. Prehlasovaný vlastník bytu alebo nebytového priestoru musí svoj nárok uplatniť žalobou na súde v posledný deň lehoty.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júla 2021, sp. zn. 4 Cdo 130/2021)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. novembra 2019 č. k. 9 C 16/2019-37 v spojení s opravným uznesením z 23. marca 2021 č. k. 9 C 16/2019-164, zamietol žalobu a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie založil na právnom posúdení podľa ustanovení § 9 ods. 8, § 14a ods. 8 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z.z.“). V odôvodnení uviedol, že žalobca sa návrhom doručeným súdu 15. apríla 2019 domáhal určenia neplatnosti hlasovania vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome na ul. X., ktoré sa konalo v dňoch 6. a 7. marca 2019 z dôvodu nespokojnosti žalobcu s výsledkom hlasovania. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že v dňoch 6. a 7. marca 2019 sa uskutočnilo hlasovanie vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome na ul. X. V. O. XX - XX. Mal za nepochybné, že žalobca sa preukázateľne 11. marca 2019 dozvedel o výsledku hlasovania, pričom žalobu podal na poštovú prepravu 9. apríla 2019, ktorá došla na súd 15. apríla 2019, t. j. po márnom uplynutí zákonnej lehoty. Vzhľadom na nižšie uvedený právny názor z dôvodu zániku práva žalobcu, považoval súd prvej inštancie akékoľvek ďalšie dokazovanie za nadbytočné a dôkazné návrhy žalobcu zamietol. Pri svojom rozhodovaní vychádzal z ustanovenia § 14a ods. 8 veta prvá zákona č. 182/1993 Z.z. Vyslovil názor, že ak sa žalobca o výsledku hlasovania preukázateľne dozvedel 11. marca 2019, žalobu bolo potrebné doručiť na súd najneskôr 10. apríla 2019 (streda). Pretože žaloba bola doručená až 15. apríla 2019, bola podaná oneskorene a z tohto dôvodu súd prvej inštancie žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 25. augusta 2020 sp. zn. 3 Co 18/2020 v spojení s opravným uznesením z 5. mája 2021 sp. zn. 3 Co 18/2020, rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, ods. 2 C.s.p. ako vecne správny potvrdil a žalovanému priznal nárok voči žalobcovi na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení skonštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností prijal správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič

nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v plnom rozsahu odkázal a vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobcu poukázal na ustanovenie § 387 ods. 2 C.s.p. V priebehu odvolacieho konania žalobca nepredložil žiaden dôvodný argument, ktorý by bol spôsobilý priniesť pre odvolateľa priaznivejšie rozhodnutie. K zistenému skutkovému stavu odvolací súd zrekapituloval, že žalobca sa 6. marca 2019 zúčastnil schôdze, na ktorej prebehlo hlasovanie vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome na ul. X. V. O. XX - XX ohľadom otázky schválenia spôsobu zabezpečenia finančných prostriedkov prostredníctvom úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Dňa 11. marca 2019 sa žalobca vo vstupnej časti bytového domu oboznámil s výsledkom hlasovania. V súdnej veci žalobca predložil „Výsledok z písomného hlasovania zo dňa 6. - 7. marca 2019“ (č. l. 12), z ktorého vyplýva, že hlasovanie bolo prijaté a za hlasovalo 71,25 % vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Žalobca sám potvrdil, že sa o výsledku hlasovania dozvedel 11. marca 2019, žalobu podal na poštovú prepravu 9. apríla 2019 a táto došla na súd 15. apríla 2019. Odvolací súd potom z hľadiska meritórneho posúdenia sporu mal za zrejmé, že vzhľadom na hmotnoprávny charakter lehoty na podanie žaloby na súd, súd prvej inštancie správne uzavrel, že je rozhodujúce, kedy došla žaloba na súd a nie kedy bola odoslaná na poštovú prepravu. Zdôraznil, že ak sa žalobca o výsledku hlasovania dozvedel 11. marca 2019, v zmysle ustanovenia § 14a ods. 8 zákona č. 182/1993 Z.z. bolo potrebné žalobu doručiť na súd do 30 dní od hlasovania, t. j. do 10. apríla 2019 (streda) a dodal, že ak žalobca žalobu doručil na súd až 15. apríla 2019, stalo sa tak po uplynutí zákonnej lehoty. Odvolací súd na uvedenom základe považoval za správny záver súdu prvej inštancie, že žalobca uplatnil svoje právo po uplynutí prekluzívnej lehoty podľa § 14a ods. 8 veta prvá zákona č. 182/1993 Z.z. Odvolací súd pre úplnosť upriamil pozornosť na rozhodnutie Ústavného súdu SR z 3. mája 2012, sp. zn. IV. ÚS 230/2012, podľa ktorého: „Krajský súd sa tiež stotožnil s právnym názorom okresného súdu o hmotnoprávnej povahe 3-mesačnej lehoty ustanovenej v § 14 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov. Pri hodnotení toho, či sťažovatelia uplatnili svoje právo na vyhlásenie zápisnice zo schôdze konanej 29. júna 2009 za neplatnú, vychádzal zo zistenia, že návrh podali sťažovatelia na poštovú prepravu 28. septembra 2009, a tiež zo zistenia, že návrh došiel na okresný súd 30. septembra 2009. Pre záver o zachovaní lehoty podľa § 14 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov je rozhodujúce, kedy došiel návrh na súd, čo v tomto prípade je 30. september 2009, preto dospel k záveru, že sťažovatelia uplatnili svoje právo po uplynutí prekluzívnej 3-mesačnej lehoty podľa § 14 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov. Z tohto dôvodu nemohol krajský súd a ani okresný súd preskúmať námietky sťažovateľov týkajúcich sa zvolávania schôdze a samotného hlasovania na schôdzi vlastníkov bytov. Ústavný súd konštatuje, že závery krajského súdu sú dostatočne odôvodnené, nemajú znaky arbitrárnosti, teda svojvôle, sú logické a vyplývajú z relevantných skutkových zistení, je možné k nim dospieť aplikáciou a výkladom príslušných ustanovení zákona o vlastníctve bytov a Občianskeho zákonníka.“ O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. a § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. namietal predovšetkým nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu s tým, že krajský

súd nezdôvodnil svoje rozhodnutie vyčerpávajúcim spôsobom zo všetkých relevantných skutkových a právnych hľadísk; skutkové zhodnotenie v odôvodnení odvolacieho súdu absentuje úplne. V ďalšej časti dovolania žalobca zrekapituloval skutkové a právne závery vyslovené v odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu. Vo vzťahu k právnomu posúdeniu sporu žalobca nesúhlasil s argumentáciou odvolacieho súdu, že zmeškal lehotu na podanie žaloby s tým, že žaloba mala byť podaná na súde do 30 dní od oznámenia výsledku hlasovania a nie v tejto lehote podaná na poštovú prepravu. Konštatoval nesprávnosť takejto argumentácie, nakoľko táto lehota sa má určovať procesne podľa ustanovenia § 121 ods. 5 C.s.p. Vyslovil presvedčenie, že krajský súd nesprávne právne posúdil túto právnu skutočnosť, pretože lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň 30-dňovej lehoty podľa § 14a ods. 8 zákona č. 182/1993 Z.z. žaloba o neplatnosť hlasovania odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť. Oponoval tým, že lehotu na podanie žaloby stihol, keď žalobu podal na poštovú prepravu 9. apríla 2019, čiže dva dni pred uplynutím 30-dňovej lehoty na podanie žaloby. Z týchto dôvodov navrhol rozsudky súdov nižších inštancií zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol preskúmať formálne náležitosti dovolania a ako nedôvodné ho odmietnuť. Uviedol, že žalobca relevantným spôsobom nepreukázal dovolací dôvod podľa § 420 ods. 1 písm. f/ C.s.p., nakoľko odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľným, preskúmateľným spôsobom vysporiadal so všetkými pre konanie podstatnými a rozhodujúcimi skutočnosťami, ako aj so všetkými vykonanými dôkazmi jednotlivo, ako aj v ich vzájomných súvislostiach, tieto správne vyhodnotil a nevzhladol dôvod, pre ktorý by došlo k zásahu do absolútneho práva žalobcu na spravodlivý súdny proces. Poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v skutkovo a právne obdobnej veci pod sp. zn. 4 Cdo 202/2019, ktorým bolo dovolanie žalobcu odmietnuté. Napadnutý rozsudok krajského súdu považoval za vecne správny a plne sa stotožnil s jeho odôvodnením.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1, ods. 2 písm. a/ C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je síce procesne prípustné, ale nie je dôvodné, a preto ho zamietol (§ 448 C.s.p.).

6. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. namietal nepreskúmateľnosť a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, 5 Cdo 57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. Súdny oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, prečo nevykonali ďalšie navrhnuté dôkazy, a zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myšlienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali.

13.1. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov (oboch) nižších inštancií je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzali, keď dospeli k záveru o nedôvodnosti žalobcom uplatneného nároku. Odvolací súd zrozumiteľne objasnil, z akého dôvodu mal v preskúmvanej veci za to, že lehota na podanie žaloby o určenie neplatnosti hlasovania vlastníkov bytov je lehotou hmotnoprávnou, a nie procesnoprávnou keď poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) z 3. mája 2012 sp. zn. IV. ÚS 230/2012.

13.2. Žalobca ďalej odvolaciemu súdu konkrétne vyčítal, že sa zrozumiteľným a preskúmateľným spôsobom nevysporiadal so všetkými pre konanie podstatnými a rozhodujúcimi skutočnosťami a že v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia „úplne absentuje“ skutkové zhodnotenie. Dovolací súd však takúto vadu v posudzovanom spore nezistil. Na bližšie objasnenie veci uvádza, že odvolací súd k zistenému skutkovému stavu najskôr zrekapituloval, že žalobca sa 6. marca 2019 zúčastnil schôdze, na ktorej prebehlo hlasovanie vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome na ul. X. V. O. XX - XX ohľadom otázky schválenia spôsobu zabezpečenia finančných prostriedkov prostredníctvom úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Žalobca sa 11. marca 2019 vo vstupnej časti bytového domu oboznámil s výsledkom hlasovania. Uviedol, že žalobca predložil „Výsledok z písomného hlasovania zo dňa 6. - 7. 3. 2019“ (č. 1. 12), z ktorého vyplýva, že hlasovanie bolo prijaté a za hlasovalo 71,25 % vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Samotný žalobca pritom potvrdil, že sa o výsledku hlasovania dozvedel 11. marca 2019, žalobu podal na poštovú prepravu 9. apríla 2019 a táto došla na súd 15. apríla 2019. V nadväznosti na uvedené potom krajský súd pri nesporných skutkových zisteniach o tom, že žalobca sa o výsledku hlasovania dozvedel 11. marca 2019 vyslovil, že žalobca mal žalobu podať na súde najneskôr do 10. apríla 2019 (streda).

14. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritórne vo veci samej rozhodol. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 C.s.p. týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C.s.p., pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.), pristúpil k posúdeniu dovolania žalobcu aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

16. Žalobca vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. (odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu) a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. (právna otázka, ktorej posúdenie súvisí s rozhodnutím vo veci samej, je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne).

17. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

18. Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

19. Namietaná právna otázka môže vyplývať z textu dovolania a nemusí byť formálne vymedzená v jeho konkrétnej časti. Dovolací súd sa má pokúsiť autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane nedotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (I. ÚS 336/2019, IV. 443/2020).

20. V prejednávanej veci žalobca prípustnosť svojho dovolania formálne vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. a § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. Aj napriek absencii exaktného označenia právnej otázky dovolateľom, hľadaním obsahu spornej právnej otázky z textu dovolania ako celku (§ 124 ods. 1 C.s.p.) bolo možné vyvodiť, že dovolateľom namietaná rozhodujúca právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú odvolací súd nesprávne právne posúdil spočíva v tom, či žaloba o neplatnosť hlasovania musí byť podaná na súde do 30 dní od oznámenia výsledku hlasovania (počítaná ako hmotnoprávna prekluzívna lehota) alebo v tejto lehote má byť žaloba podaná na poštovú prepravu (určená procesne podľa ustanovenia § 121 ods. 5 C.s.p.).

21. Dovolací súd v tejto súvislosti uzatvára, že pri rozhodovaní je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 C.s.p.) táto otázka spadá. Prípustnosť podaného dovolania dovolací súd tak posudzuje vždy autonómne podľa jeho obsahu (porov. 8 Cdo 54/2018, I. ÚS 51/2020), keďže povinnou náležitosťou dovolania v

prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 432 C.s.p. nie je uvedenie toho, v čom dovolateľ vidí prípustnosť podaného dovolania.

22. Vychádzajúc z uvedeného vec prejednávajúci senát - po zohľadnení vlastnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (či je daná právna otázka dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, alebo naopak, či sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), berúc do úvahy skutočnosť, že súčasná existencia predpokladov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. a § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. je bez ďalšieho z povahy veci vylúčená (keďže určitá právna otázka nemôže byť dovolacím súdom riešená ustálene a zároveň ním byť riešená rozdielne) - prípustnosť predmetného dovolania posudzoval podľa jeho obsahu a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je procesne prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Rozhodnutie odvolacieho súdu totiž záviselo od vyriešenia dovolateľom vymedzenej právnej otázky, ktorá dovolacím súdom v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

23. Po konštatovaní prípustnosti dovolania podrobil dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu a pristúpil k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

24. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

25. Predmetom súdneho konania je návrh prehlasovaného vlastníka bytu na určenie neplatnosti hlasovania, ktorého predmetom bolo schválenie spôsobu zabezpečenia finančných prostriedkov prostredníctvom úveru zo Štátneho fondu rozvoja bývania v zmysle ustanovenia § 14a ods. 8 zákona č. 182/1993 Z.z. v znení platnom v čase uskutočnenia hlasovania vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome, podľa ktorého prehlasovaný vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome má právo obrátiť sa do 30 dní od oznámenia výsledku hlasovania na súd, aby vo veci rozhodol, inak jeho právo zaniká. Ak sa vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome nemohol o výsledku hlasovania dozvedieť, má právo obrátiť sa na súd najneskôr do troch mesiacov od oznámenia výsledku hlasovania, inak jeho právo zaniká. Prehlasovaný vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome sa môže zároveň na príslušnom súde domáhať dočasného pozastavenia účinnosti rozhodnutia vlastníkov bytov a nebytových priestorov podľa osobitného predpisu. Pri rovnosti hlasov, alebo ak sa potrebná väčšina podľa § 14b nedosiahne, rozhoduje na návrh ktoréhokolvek vlastníka bytu alebo nebytového priestoru v dome súd.

26. Základným účelom inštitútu preklúzie je pôsobiť na subjekty právnych vzťahov, aby v primeraných lehotách uplatňovali svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby ani jedna strana týchto vzťahov nebola vystavená právnej neistote po časovo neprimeranú dobu. Stanovením prekluzívnej lehoty je podporená zásada *vigilantibus iura scripta sunt*, podľa ktorej si každý má strážiť a chrániť svoje práva ich včasným uplatnením na súde tak, aby sa mu neprekludovali.

27. Preklúzia ako taká je upravená v ustanovení § 583 Občianskeho zákonníka, ktoré má všeobecnú platnosť pre celé súkromné právo. Pokiaľ ide o plynutie zákonnej lehoty na podanie žaloby prehlasovaného vlastníka bytu alebo nebytového priestoru v dome, vlastník má v zmysle ustanovenia § 14a ods. 8 zákona č. 182/1993 Z.z. právo obrátiť sa do 30 dní od oznámenia výsledku hlasovania na súd, aby vo veci rozhodol, inak jeho právo zaniká.

28. Pretože ustanovenie § 14a ods. 8 zákona č. 182/1993 Z.z. je upravené výslovne, spôsobom nevyvolávajúcim právny základ pre rozumne protikladné právne výklady, niet žiadnych pochyb, že sa jedná o prekluzívnu lehotu, ktorá plynie od oznámenia o výsledku hlasovania. Preklúzia práva je v tomto prípade vyjadrená slovami: „inak jeho právo zaniká“. Márnym uplynutím tejto lehoty dochádza k zániku práva s tým, že súd je povinný prihliadať na takýto zánik práva, aj keď to strana nenamieta.

29. Spornou otázkou v tomto konaní bolo posúdenie charakteru prekluzívnej lehoty, a teda, či sa jedná o hmotnoprávnu prekluzívnu lehotu - v rámci ktorej najneskôr v posledný deň lehoty musí byť žaloba podaná na súde, alebo procesnoprávnu lehotu, pri ktorej postačuje odoslanie žaloby na poštovú prepravu v posledný deň lehoty.

30. Na rozpoznanie hmotnoprávných lehôt od lehôt procesnoprávných slúži základné rozlišovacie kritérium, podľa ktorého hmotnoprávne lehoty vyplývajú z hmotnoprávných predpisov, predovšetkým zo základných civilných kódexov (Občiansky zákonník, Obchodný zákonník, Zákonník práce a pod.), pričom procesnoprávne lehoty sú upravené v procesných kódexoch. Odlíšenie hmotnoprávných a procesnoprávných lehôt je kľúčové pre posúdenie, či bol úkon potrebný pre zachovanie práva alebo nároku učený včas. Typickými príkladmi prekluzívnych lehôt sú napr. lehoty na podanie žaloby na neplatnosť výpovede z nájmu bytu (§ 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka) alebo lehoty na podanie žaloby na neplatnosť rozviazania pracovného pomeru (§ 77 Zákonníka práce); po uplynutí zákonom stanovených prekluzívnych lehôt v týchto prípadoch právo na podanie žaloby na určenie neplatnosti zaniká.

31. Základnou súkromnoprávnou hmotnoprávnou úpravou je právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku. Súkromnoprávna hmotnoprávna úprava, okrem základných civilných kódexov je ale tvorená aj celým radom iných predpisov; ich vzťah k Občianskemu zákonníku je možné vo všeobecnosti charakterizovať ako vzťah špeciálnej právnej úpravy v osobitnom predpise a všeobecnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku; takým predpisom je aj zákon č. 182/1993 Z.z., ktorého ustanovenie § 3 ods. 1 vyjadruje zásadu *lex specialis derogat legi generali* tak, že ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahuje sa na práva a povinnosti vlastníkov domov, bytov a nebytových priestorov Občiansky zákonník a osobitné predpisy. Z uvedeného vyplýva, že používanými ustanoveniami Občianskeho zákonníka vo vzťahu k bytom a nebytovým priestorom

budú aj ustanovenia o počítaní času (§ 122), ale aj ustanovenie o neuplatnení práva v určenom čase (§ 583).

32. V nadväznosti na tieto interpretačno-právne východiská dovolací súd uzatvára, že nakoľko zákon č. 182/1993 Z.z. spadá do oblasti civilného hmotného práva, aj lehota podľa ustanovenia § 14a ods. 8, ktorá z časového hľadiska limituje prehlasovaného spoluvlastníka podať žalobu na súd do 30 dní od oznámenia výsledku hlasovania, má pre jeho uplatnenie vždy hmotnoprávnu povahu.

33. Aj keď sa dovolateľovi mohla predmetná lehota k podaniu žaloby na neplatnosť hlasovania javiť ako lehota procesnoprávna (pretože ide o učinenie určitého úkonu voči súdu), ide o lehotu hmotnoprávnu práve preto, že je zakotvená v hmotnoprávnom predpise. Základom pre rozlíšenie hmotnoprávných a procesnoprávných lehôt je predovšetkým to, z akého predpisu vyplývajú, a nie to, či sa má lehotou podmienený úkon učiniť voči súdu alebo nie.

34. Najvyšší súd záverom dodáva, že v otázke charakteru prekluzívnej lehoty (v týchto sporoch) má pomerne jasno odborná literatúra. Uvádza sa v nej (okrem iného), že „Ak ide o plynutie zákonnej 15-dňovej lehoty na podanie žaloby, táto lehota má prekluzívny charakter a plynie od oznámenia o výsledku hlasovania. Prekluzívny charakter lehoty vyplýva z dikcie, že „inak právo vlastníka zaniká“, pričom v tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že táto lehota je lehotou hmotnoprávnou. Súd skúma dodržanie tejto lehoty z úradnej povinnosti a v prípade oneskoreného podania žaloby bude návrh súdom zamietnutý bez vecného prejedania sporu. To znamená, že najneskôr v posledný deň lehoty musí byť už žaloba podaná na súde, pričom nestačí len jej odoslanie na poštovú prepravu v posledný deň lehoty.“ (Valachovič, M., Grausová, K., Cirák, J.: Zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2012).

35. Keďže k preklúzii dochádza uplynutím zákonom stanovenej doby bez ďalšieho, pre zachovanie prekluzívnej lehoty nestačí, ak sa posledný deň 30 dňovej lehoty žaloba odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť (§ 121 ods. 5 C.s.p.), ale vzhľadom na jej hmotnoprávny charakter mala byť žaloba dovolateľa najneskôr posledný deň lehoty (t. j. v stredu 10. apríla 2019) doručená súdu. Preto pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby z dôvodu nedodržania zákonom stanovenej hmotnoprávnej prekluzívnej lehoty na podanie žaloby, spor rozhodol vecne správne.

80.**ROZHODNUTIE**

Otázku platnosti rozhodnutí prijatých zhromaždením vlastníkov nemôže súd posudzovať v inom konaní než v konaní podľa § 14 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení do 30.9.2014¹, a to ani ako otázku predbežnú.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. júna 2021, sp. zn. 1 Cdo 60/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. júna 2017, č. k. 12 C 172/2014 - 193 vo výroku I. konanie v časti o zaplatenie 5,05 % p. a. úrokom z omeškania zo sumy 117,70 eur od 1. novembra 2015 do zaplatenia v dôsledku späťvzatia žaloby zastavil, žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 4 607,04 eur s príslušenstvom špecifikovaným vo výroku II. do 6 mesiacov po právoplatnosti rozsudku, vo výroku III. vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Vo výroku IV. rozhodol o náhrade trov konania tak, že žalobcovi proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania zo žaloby v rozsahu 100 %. Vo výroku V. vzájomnú žalobu žalovaného zamietol. Vo výroku VI. žalobcovi proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania zo vzájomnej žaloby v rozsahu 100 %. Žalobca sa v tomto konaní domáhal rozhodnutia súdu o splnení povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi ako správcovi bytového domu so súpisným číslom XXX, nachádzajúceho sa v O. J. I. na G. ulici, zapísaného na LV č. XXXX dlžnú sumu, ktorá je tvorená nedoplatkami žalovaného za úhrady nákladov za služby spojené s užívaním bytu. Túto povinnosť žalovaného odvodzoval od jeho povinnosti platiť úhrady za poskytované plnenia a služby spojené s užívaním bytu č. XX v predmetnom bytovom dome mesačne vopred v zmysle § 10 ods. 1, 6 zákona č. 183/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení účinnom do 30.9.2014, ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“ a v zmysle čl. III bod 12 uzatvorenej Zmluvy o výkone správy č. 3/2011 zo dňa 6. apríla 2011. Svoju aktívnu vecnú legitimáciu na podanie žaloby odvodzoval od skutočnosti, že je správcom bytového domu na základe uvedenej zmluvy o výkone správy, ktorú vlastníci bytov a nebytových priestorov odsúhlasili nadpolovičnou väčšinou zúčastnených vlastníkov na zhromaždení vlastníkov bytov a nebytových priestorov dňa 6. apríla 2011 a ku ktorej pristúpili. V prejednávanej veci žalovaný o. i. namietal nedostatok aktívnej vecnej legitimácie žalobcu (že nie je správcom bytového domu), a to z dôvodu, že správca riadne neuzatvoril s vlastníkmi bytov a nebytových priestorov zmluvu o

¹ teraz § 14a ods. 8

výkone správy, keďže táto zmluva nebola schválená nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. októbra 2018, sp. zn. 4 Co 368/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II., III., IV., V., VI. potvrdil a žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so závermi súdu prvej inštancie. V súvislosti s vecnou legitimitáciou konštatoval, že aktívna vecná legitimitácia vyplývajúca z uznesenia schôdze vlastníkov bytov a nebytových priestorov o zmene správcu nebola na súde nikdy spochybnená žalobou podľa § 14 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z. vo vtedy účinnom znení. Súdnym prieskumom platných uznesení vlastníkov v rámci iného súdneho konania po uplynutí prekluzívnej lehoty stanovenej vo vyššie citovanom ustanovení by bol narušený princíp právnej istoty, resp. stabilita v právnych vzťahoch medzi vlastníkami navzájom, ale aj medzi vlastníkami a ich správcami alebo tretími osobami.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal včas dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktorým uvedený rozsudok napadol v celom rozsahu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia aktívnej vecnej legitimitácie žalobcu a navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľ prípustnosť dovolania vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“. Podľa dovolateľa súdy nižšej inštancie nesprávnym výkladom § 14 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z. vo vtedy účinnom znení porušili jeho právo na spravodlivý proces, keď rozhodli bez posúdenia, či zmluva o výkone správy bytového domu žalobcom zo 6. apríla 2011 je v súlade so zákonnými ustanoveniami. Podľa dovolateľa, keďže s predošlým správcom bola v súlade so zákonom ukončená zmluva o výkone správy a vlastníci neuzatvorili do jedného roka od ukončenia zmluvy o výkone správy platne s novým správcom zmluvu o výkone správy [zmluva o výkone správy č. 3/2011 nebola schválená zákonom požadovanou nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ale iba nadpolovičnou väčšinou hlasov (15) zúčastnených vlastníkov bytov a nebytových priestorov (18)], vzniklo spoločenstvo vlastníkov bytov zo zákona. Podľa dovolateľa súdy nižšej inštancie nesprávne aplikovali § 14 ods. 4 zákona č. 182/1993 Z. z. v jeho neprospech, keďže vzhľadom na vyššie uvedené nebol zákonom predpokladaným tzv. prehlasovaným vlastníkom, a teda nemal žiadny dôvod ani právo sa obrátiť v zmysle citovaného ustanovenia zákona na súd. Otázkou platnosti zmluvy o výkone správy mal súd prvej inštancie riešiť ako predbežnú otázku za účelom zistenia či žalobca je naozaj aktívne vecne legitimovaný. V závislosti od vyriešenia tejto predbežnej otázky sa mal, resp. nemal zaoberať žalobným návrhom žalobcu. Z obsahu dovolania možno vyvodiť podľa dovolateľa v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu doposiaľ nevyriešenú právnu otázku (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), či je možné po márnom uplynutí lehoty na podanie žaloby podľa § 14 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov v znení do 30.9.2014 považovať uznesenie vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktorým rozhodli o zmluve o výkone správy za platné, aj napriek tomu, že pri hlasovaní nebol dodržaný postup podľa § 14 ods. 2 citovaného zákona teda, že za toto uznesenie nehlasovala nadpolovičná väčšina všetkých vlastníkov.

4. Žalobca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, že ide o dovolanie, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ale nie je dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 a ods. 2 CSP).

8. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dôvodnosťou dovolania, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená jednak podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 CSP, a musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z ustanovenia § 421 CSP.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

10. V danom prípade žalovaný v dovolaní zákona zodpovedajúcim spôsobom zadefinoval relevantnú právnu otázku a to, či je možné po márnom uplynutí lehoty na podanie žaloby podľa § 14 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov v znení do 30.9.2014 považovať uznesenie vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktorým rozhodli o zmluve o výkone správy za platné, aj napriek tomu, že pri hlasovaní nebol dodržaný postup podľa § 14 ods. 2 citovaného zákona, teda že za toto uznesenie nehlasovala nadpolovičná väčšina všetkých vlastníkov.

11.1. Podľa § 14 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov v znení do 30.9.2014 má prehlasovaný vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome právo obrátiť sa do 15 dní od oznámenia o výsledku hlasovania na súd, aby vo veci rozhodol, inak jeho právo zaniká. Ak sa vlastník bytu alebo nebytového priestoru v dome nemohol o výsledku hlasovania dozvedieť, má právo obrátiť sa na súd najneskôr do troch mesiacov od hlasovania, inak jeho právo zaniká. Pri rovnosti hlasov, alebo ak sa väčšina hlasov pri hlasovaní podľa odsekov 2 a 3 nedosiahne, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek vlastníka bytu alebo nebytového priestoru v dome súd.

11.2. Zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov oprávňuje vlastníka bytu alebo nebytového priestoru v bytovom dome, ktorý sa cíti byť dotknutý na svojich právach, resp. právom chránených záujmoch rozhodnutím prijatom na schôdzi vlastníkov požiadať o ich súdny prieskum

žalobou. Predmetom takejto žaloby môžu byť nielen námietky smerujúce proti porušeniu zákonom ustanovenej procedúry pri prijímaní rozhodnutí absolútnou väčšinou, resp. dvojtretinovou väčšinou všetkých vlastníkov bytov alebo nebytových priestorov, ktoré sa týkajú vecí patriacich do ich spoluvlastníctva podľa zákona o vlastníctve bytov, ale aj námietky smerujúce proti obsahu týchto rozhodnutí, t. j. aj námietky, že ide o také rozhodnutie, ktoré predstavuje neprímeraný zásah do vlastníckych práv prehlasovaného vlastníka bytu alebo nebytového priestoru k spoločným častiam domu, spoločným zariadeniam domu, spoločným nebytovým priestorom, príslušenstvu a pozemku (PL. ÚS 110/2011.) Žaloba musí byť podaná v zákonom ustanovenej lehote, t. j. do 15 dní od oznámenia o výsledku hlasovania, resp. do troch mesiacov od faktického hlasovania. S ohľadom na jasnú dikciu zákona „inak právo zaniká“ ide o lehotu prekluzívnu.

11.3. V súvislosti s nastolenou právnou otázkou je potrebné vyriešiť problém, či žaloba podľa ustanovenia § 14 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov v znení do 30.9.2014 (teraz § 14a ods. 8) predstavuje jediný prostriedok ochrany alebo či majú vlastníci bytov a nebytových priestorov v dome popri špecifickom právnom prostriedku obsiahnutom v citovanom ustanovení aj všeobecné právne prostriedky súdnej ochrany na zvrátenie stavu, ktorý vznikol v dôsledku rozhodnutí prijatých na schôdzach vlastníkov. Toto bude aktuálne najmä vtedy, ak niektorému vlastníkovi uplynie zákonom stanovená prekluzívna lehota na podanie tejto žaloby (a zároveň nejde o prípad rovnosti hlasov alebo ak sa v určitej otázke nedosiahla väčšina), a ten sa bude či už určovacou žalobou podanou podľa ustanovenia § 137 CSP alebo preskúmania tejto otázky ako predbežnej v inom súdnom konaní (napr. na zaplatenie dlžných úhrad za služby spojené s užívaním bytu alebo nebytového priestoru) domáhať nápravy s odvolaním sa na to, že nikomu nemôže byť odmietnutá právna ochrana realizovaná prostredníctvom všeobecných procesných nástrojov upravených v CSP.

11.4. Preklúzia je prejavom právnej zásady, ktorá platila už v rímskom práve, podľa ktorej „vigilantibus iura scripta sunt“ t. j. „práva patria len bdelym“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. Preklúzia označuje zánik práva, ktoré nebolo uplatnené v stanovenej lehote - ide o zánik práva uplynutím času. K tomuto javu dochádza len v prípadoch, ktoré určuje zákon (napr. formulácia „inak právo zanikne“). Na preklúziu je súd povinný prihliadať z úradnej povinnosti.

11.5. Právny poriadok ukladá povinnosť každému súdu prihliadať na absolútnu neplatnosť právnych úkonov ex offio, t. j. aj bez návrhu. Hoci rozhodnutia zhromaždenia (schôdze) vlastníkov treba považovať za právne úkony sui generis, táto zásada sa na ne nevzťahuje. Zákon totiž výslovne určil, že vlastníka sa môže domáhať neplatnosti uznesení prijatých na schôdzi, či zhromaždení vlastníkov v zákonom stanovenej prekluzívnej lehote.

11.6. Zákom sú prekluzívne lehoty stanovené preto, aby sa zabránilo prieskumu prijatých rozhodnutí vlastníkov aj so značným časovým odstupom, čo by neprispelo k právnej istote vlastníkov i tretích osôb. Z tohto dôvodu dovolací súd zastáva názor, že po uplynutí 15-dňovej, resp. 3-mesačnej lehoty už nie je možné akýmkoľvek spôsobom sa úspešne domáhať zrušenia, či neplatnosti prijatých uznesení vlastníkov. Po tejto lehote teda dochádza ku konvalidácii prípadných väd prijatého uznesenia. V opačnom prípade by zakotvenie týchto lehôt do zákona stratilo akýkoľvek zmysel.

11.7. Súdnym prieskumom platných uznesení vlastníkov po uplynutí zákonom stanovených lehôt v inom súdnom konaní (napr. v konaní o zaplatenie pohľadávky iniciovanom

voči vlastníkovi správcom zastupujúcim všetkých vlastníkov v dome, ktorého aktívna vecná legitimácia vyplývajúca z uznesenia schôdze vlastníkov nebola na súde nikdy spochybnená žalobou podľa ustanovenia § 14 ods. 4 zákona o vlastníctve bytov v znení do 30.9.2014) by bol narušený princíp právnej istoty, a tým nielen stabilita v právnych vzťahoch medzi vlastníkmi navzájom, ale aj medzi vlastníkmi a ich správcami, resp. tretími osobami (dodávateľmi tovarov a služieb pre bytový dom).

11.8. K doslovnému výkladu tejto časti právnej normy (§ 14 ods. 4 vety zákona o vlastníctve bytov v znení do 30.9.2014) je potrebné sa prikloniť v tomto prípade aj s ohľadom na princíp proporcionality medzi zásahom do práv jednotlivého vlastníka a potenciálnym zásahom do práv ostatných vlastníkov rešpektujúcich už prijaté uznesenia.

81.**ROZHODNUTIE**

Ustanoveniu § 29 ods. 1 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v spojení s § 5 ods. 4 písm. c/ Zákonníka práce zodpovedá výklad, v zmysle ktorého agentúra dočasného zamestnávania je oprávnená dočasne prideliť zamestnanca k zamestnávateľovi so sídlom v cudzine, ak medzi zamestnancom a agentúrou existoval pracovnoprávny vzťah.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. februára 2021, sp. zn. 5 Cdo 10/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Poprad (ďalej tiež „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 24.03.2017 č. k. 20Cpr/9/2016-43 zamietol žalobu (prvý výrok) a rozhodol, že žalovaný má právo na náhradu trov konania v celom rozsahu (druhý výrok). Urobil tak s poukazom na § 47 ods. 1, § 68 ods. 1 písm. b), ods. 2, § 70 a § 81 Zákonníka práce po zistení, že okamžité skončenie pracovného pomeru zo dňa 13.10.2016 pre hrubé porušenie pracovnej disciplíny (neospravedlnené absencie v dňoch 11.10.2016 - 13.10.2016) je platné. Skutkovo mal preukázané, že na základe pracovnej zmluvy zo dňa 22.09.2016 mal žalobca ako zamestnanec pre žalovaného ako zamestnávateľa vykonávať prácu G. F. s miestom výkonu práce v Bardejove. Pracovný pomer bol dohodnutý na dobu do 31.12.2016. Dohodou o dočasnom pridelení zo dňa 22.09.2016 žalobca súhlasil s dočasným pridelením na výkon práce k zamestnávateľovi L. I. W. P. D. G., P. P. W., U. XXX, Č. Doba pridelenia bola dohodnutá na dobu trvania pracovného pomeru. Oznamovaním zo dňa 13.10.2016 žalovaný oznámil žalobcovi skončenie pracovného pomeru pre hrubé porušenie pracovnej disciplíny z titulu neospravedlnených absencií v dňoch 11.10.2016 - 13.10.2016. Okresný súd uviedol, že žalobca nepreukazoval a nepreukázal, že by k týmto absenciám nedošlo a nepreukazoval ani dôvodnosť absencií. Súd prvej inštancie zdôraznil aj prejednaciu zásadu a skutočnosť, že žalobca na podporu svojich skutkových tvrdení nepredložil potrebné dôkazy, čím neunesol dôkazné bremeno. O trovách konania rozhodol podľa § 255 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

2. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 25. apríla 2018 č. k. 23CoPr/3/2017-65 rozsudok okresného súdu zmenil vo výroku o zamietnutí žaloby o určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru tak, že určil, že skončenie pracovného pomeru zo strany žalovaného listom označeným ako „rozviazanie pracovného pomeru“, datovaný dňom 13.10.2016, je neplatné (prvý výrok) a vo výroku o zamietnutí žaloby v časti o zaplatení náhrady mzdy a vo výroku o trovách konania zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (druhý výrok).

2.1. Odvolací súd považoval za nesporné uzatvorenie pracovnej zmluvy dňa 22.09.2016 medzi žalobcom a žalovaným, ktorý ako agentúra dočasného zamestnávania prideliť žalobcu na výkon práce k užívateľskému zamestnávateľovi v Českej republike. Žalovaný doručil žalobcovi dokument nazvaný rozviazanie pracovného pomeru zo dňa 13.10.2016, podľa ktorého žalovaný „rozviazuje pracovný pomer“ dohodnutý so žalobcom ku dňu 13.10.2016 za hrubé porušenie pracovnej disciplíny „z dôvodu neospravedlnených absencií v dňoch 11.10.2016 - 13.10.2016“. Krajský súd uviedol, že z § 29 zákona č. 5/2004 Z. z. vyplýva, že agentúra môže dočasne prideliť zamestnancov k užívateľskému zamestnávateľovi na území Slovenskej republiky, čo v tomto prípade bolo porušené. Následkom toho je aj to, že preukázaná absencia žalobcu v zamestnaní v dňoch 11.10.2016 až 13.10.2016, ktorá by inak bola hrubým porušením pracovnej disciplíny, sa objektívne za hrubé porušenie pracovnej disciplíny považovať nemôže, pretože vyslanie zamestnanca k zamestnávateľovi v Českej republike bolo v rozpore so zákonom. Odvolací súd konštatoval, že aj keď je nepochybné, že nedostavenie sa do zamestnania je porušením pracovnej disciplíny, výnimočnosť tohto prípadu spočíva v tom, že ide o zamestnávanie agentúrou, pričom agentúra porušila zákon dočasným pridelením zamestnanca k zamestnávateľovi v Českej republike. Podľa názoru odvolacieho súdu takéto porušenie zákona nesmie ísť na ťarchu zamestnancovi, z čoho plynie záver, že nedostavenie sa do zamestnania a neospravedlnenie absencie v dňoch 11.10.2016 až 13.10.2016 nie sú hrubým porušením pracovnej disciplíny. Dokument nazvaný rozviazanie pracovného pomeru zo dňa 13.10.2016 žalobcovi nepochybne do vlastných rúk doručený bol. Podľa názoru odvolacieho súdu podľa obsahu ide o okamžité skončenie pracovného pomeru (pracovný pomer má skončiť k dátumu vyhotovenia úkonu), v ktorom je vymedzený skutkovo dôvod okamžitého skončenia pracovného pomeru. Pre nenaplnenie hmotnoprávných podmienok je tento právny úkon žalovaného neplatný. Odvolací súd uzavrel, že bolo možné vychádzať zo skutkových zistení súdu prvej inštancie, preto bez nariadenia pojednávania zmenil rozhodnutie v časti o určení neplatnosti rozviazania pracovného pomeru a návrhu v tejto časti vyhovel postupom podľa § 388 CSP.

2.2. V ďalšej časti rozsudku odvolací súd dospel k záveru, že v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia platnosti skončenia pracovného pomeru súd prvej inštancie nevykonal potrebné dôkazy, keď nezisťoval, na akú náhradu mzdy má žalobca nárok. V tejto časti odvolací súd postupom podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Súd prvej inštancie zistí, na akú náhradu mzdy má žalobca nárok a následne o tomto nároku rozhodne. Odvolací súd uviedol, že bol zrušený aj súvisiaci výrok o trovách konania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie navrhnuť, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp. zmenil.

3.1. Prípustnosť dovolania odôvodnil dovolateľ poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku. V dôvodoch dovolania uviedol, že žalovaný ako agentúra dočasného zamestnávania so žalobcom spolu s pracovnou zmluvou uzatvoril dňa 22.09.2016 aj dohodu o dočasnom pridelení k užívateľskému zamestnávateľovi, v zmysle ktorej mal žalobca vykonávať prácu v W. F. Č. D. Dovolateľ zdôraznil definíciu agentúry dočasného zamestnávania podľa § 29 ods. 1 zák. č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti odkazujúcu pod bodom č. 35a) na § 5 Zákonníka práce, na definíciu vyslania zamestnanca na výkon prác pri poskytovaní služieb v

§ 5 ods. 4 písm. c) Zákonníka práce, definíciu vysielajúceho zamestnávateľa obsiahnutú v § 5 ods. 5 písm. b) Zákonníka práce a definíciu vyslaného zamestnanca v zmysle § 5 ods. 6 písm. b) Zákonníka práce. Odvolací súd podľa dovolateľa vec nesprávne právne posúdil, keď na základe § 29 zák. č. 5/2004 Z. z. dospel k záveru, že dočasným pridelením zamestnanca k zamestnávateľovi v Českej republike došlo k porušeniu zákona, pretože podľa dovolateľa ustanovenie § 29 ods. 1 zák. č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti odkazuje na § 5 Zákonníka práce, ktorý pripúšťa dočasné vyslanie zamestnanca do iného štátu Európskej únie, ak u neho existuje pracovnoprávny vzťah so zamestnávateľom. V ďalšej časti dovolania žalovaný poukázal na právnu úpravu českého zákona č. 435/2004 Sb. o zamestnanosti.

4. Žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalovaný vzhľadom na označený dovolací dôvod nešpecifikoval, ktorý judikát odvolací súd nerešpektoval. Poukázal na to, že agentúra dočasného zamestnávania môže získať povolenie od Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny so sídlom v Bratislave iba v rozsahu pôsobnosti pre územie Slovenskej republiky. Slovenský štátny orgán nemôže vydať povolenie na vykonávanie činnosti slovenskej agentúry dočasného zamestnávania s rozsahom územnej pôsobnosti aj pre územie v zahraničí. Skončenie pracovného pomeru je podľa žalobcu neplatné aj pre neurčitosť dokumentu rozviazanie pracovného pomeru, ktorý bol pri jeho podaní na poštovú prepravu označený ako výpoveď. Zdôraznil, že pracovný pomer nemožno skončiť spätne. Navrhol odmietnutie dovolania. Uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné, preto dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolateľ tvrdil existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale z obsahu jeho dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) vyplýva uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobca za doteraz dovolacím súdom nevyriešenú právnu otázku považuje za otázku, či je agentúra dočasného zamestnávania (slovenská právnická osoba, pozn. dovolacieho súdu) oprávnená dočasne prideliť zamestnanca k zamestnávateľovi so sídlom v cudzine, ak medzi zamestnancom a agentúrou existuje pracovnoprávny vzťah.

8. Problematika dočasného pridelenia zamestnanca je v slovenskom právnom poriadku upravená predovšetkým v zákone č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v zákone č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce.

9. Podľa § 3 ods. 2 písm. b) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinného ku dňu 22.09.2016 (dátum vzniku pracovného pomeru žalobcu a žalovaného; v ďalšom texte len „zákon o službách zamestnanosti“) za zamestnávateľa na účely tohto zákona sa považuje aj právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá vykonáva činnosti podľa tohto zákona, najmä sprostredkovanie zamestnania za úhradu, dočasné zamestnávanie, podporované zamestnávanie, poskytovanie odborných poradenských služieb, vykonávanie vzdelávania a prípravy pre trh práce pre uchádzačov o zamestnanie, pre záujemcov o zamestnanie a pre zamestnancov na území Slovenskej republiky.

9.1. Podľa § 29 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti agentúra dočasného zamestnávania na účely tohto zákona je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá zamestnáva občana v pracovnom pomere (ďalej len „dočasný agentúrny zamestnanec“) na účel jeho dočasného pridelenia k užívateľskému zamestnávateľovi (§ 58 zákona č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov) na území Slovenskej republiky na výkon práce pod jeho dohľadom a vedením alebo na účel jeho vyslania podľa osobitného predpisu (§ 5 zákona č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov).

9.2. Podľa § 29 ods. 8 písm. b) zákona o službách zamestnanosti povolenie na vykonávanie činnosti agentúry dočasného zamestnávania obsahuje najmä kraj alebo kraje, v ktorých agentúra dočasného zamestnávania bude vykonávať svoju činnosť.

10. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce účinného ku dňu 22.09.2016 (ďalej len „Zákonník práce“) pracovnoprávne vzťahy medzi zamestnancami vykonávajúcimi prácu na území Slovenskej republiky a zahraničným zamestnávateľom, ako aj medzi cudzincami a osobami bez štátnej príslušnosti pracujúcimi na území Slovenskej republiky a zamestnávateľmi so sídlom na území Slovenskej republiky sa spravujú týmto zákonom, ak právne predpisy o medzinárodnom práve súkromnom neustanovujú inak.

10.1. Podľa § 5 ods. 4 Zákonníka práce vyslaním zamestnanca na výkon prác pri poskytovaní služieb je jeho cezhraničné a) vyslanie pod vedením a na zodpovednosť vysielajúceho zamestnávateľa na základe zmluvy medzi vysielajúcim zamestnávateľom ako cezhraničným poskytovateľom služby a príjemcom tejto služby, ak medzi vysielajúcim zamestnávateľom a zamestnancom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah, b) vyslanie medzi ovládajúcou osobou a ovládanou osobou alebo medzi ovládanými osobami, ak medzi vysielajúcim zamestnávateľom a zamestnancom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah, alebo c) dočasné pridelenie k užívateľskému zamestnávateľovi, ak medzi vysielajúcim zamestnávateľom a zamestnancom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah.

10.2. Podľa § 5 ods. 5 Zákonníka práce vysielajúci zamestnávateľ je a) hosťujúci zamestnávateľ, ktorým je zamestnávateľ usadený v inom členskom štáte Európskej únie vysielajúci zamestnanca na výkon prác pri poskytovaní služieb z územia iného členského štátu Európskej únie na územie Slovenskej republiky, b) domáci zamestnávateľ, ktorým je zamestnávateľ usadený v Slovenskej republike vysielajúci zamestnanca na výkon prác pri

poskytovaní služieb z územia Slovenskej republiky na územie iného členského štátu Európskej únie.

10.3. Podľa § 5 ods. 6 Zákonníka práce vyslaný zamestnanec je a) hosťujúci zamestnanec, ktorým je zamestnanec, ktorý počas určitej doby vykonáva prácu v Slovenskej republike pri poskytovaní služieb, pričom bežne pracuje v inom členskom štáte Európskej únie, b) domáci zamestnanec, ktorým je zamestnanec, ktorý počas určitej doby vykonáva prácu v inom členskom štáte Európskej únie pri poskytovaní služieb, pričom bežne pracuje v Slovenskej republike.

10.4. Podľa § 5 ods. 13 Zákonníka práce pri vyslaní podľa odseku 4 písm. c) musí náležitosti podľa odseku 12 obsahovať dohoda o dočasnom pridelení podľa § 58 ods. 5.

10.5. Podľa § 7 ods. 11 Zákonníka práce zamestnávateľ je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu v pracovnoprávnom vzťahu, a ak to ustanovuje osobitný predpis, aj v obdobných pracovných vzťahoch.

10.6. Podľa § 58 ods. 1 veta prvá Zákonníka práce zamestnávateľ alebo agentúra dočasného zamestnávania podľa osobitného predpisu môže sa so zamestnancom v pracovnom pomere písomne dohodnúť, že ho dočasne prideli na výkon práce k užívateľskému zamestnávateľovi.

11. Nositeľmi významu a obsahu právnych noriem sú jednotlivé normatívne slová a vety. Výklad práva (interpretácia) je potom proces, v ktorom sa jednotlivé normatívne slová a vety objasňujú. Právna teória aj právna prax rozlišuje niekoľko druhov výkladov napr. jazykový (vychádza predovšetkým z analýzy slov a ich etymológie (pôvodu), rozmanitých gramatických foriem, sémantiky, lexiky a objasňovania noriem pomocou pravidiel gramatiky, štylistiky, syntaxe i morfológie), logický výklad (analýza normatívneho textu pomocou logických metód), systematický výklad (objasňuje významu textu zákona z hľadiska jeho zaradenia v právnom systéme), historický výklad (vychádza z objasňovania normy z hľadiska jej vzniku a tvorby práva), teleologický (výklad podľa zmyslu a účelu zákona).

12. Dovolací súd v rozsudku zo dňa 29.02.2012 sp. zn. 1Cdo/48/2010 uviedol, že: „Všeobecné súdy v občianskom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale majú poskytovať taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie“. Na to nadväzujú aj rozhodnutia Ústavného súdu SR, ktorý napr. v náleze zn. IV. ÚS 294/2012-69 konštatuje, že „ako ústavne nesúladne (porušujúce základné práva sťažovateľa) ústavný súd hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 69/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 26/2010, III. ÚS 163/2011). Rovnako tak k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010)“.

13. Slovenská republika sa od 01.05.2004 stala súčasťou Európskeho spoločenstva. Za obdobie takmer 17 rokov, ktoré odvtedy uplynuli, sa Európska únia postupne stala pevnou

súčasťou životov slovenských občanov. Zmluvou o fungovaní Európskej únie (článok 45 ZFEU) je garantované právo voľného pohybu osôb ako jedna zo štyroch základných slobôd tohto spoločenstva. Občania EÚ majú právo na slobodný pohyb v rámci EÚ z dôvodu práce, podnikania, štúdia alebo turistiky. Základom slobody pohybu osôb je primárne oprávnenie k určitej činnosti v inom členskom štáte - právo podnikat', vykonávať prácu, poskytovať služby alebo ich požívať a sekundárne oprávnenie v podobe voľného vstupu do iného členského štátu a pobytu v ňom.

14. Kolíznou normou v oblasti pracovnoprávných vzťahov s cudzím prvkom (zamestnancov vykonávajúcich prácu na území Slovenskej republiky a zahraničným zamestnávateľom, ako aj medzi cudzincami a osobami bez štátnej príslušnosti pracujúcimi na území Slovenskej republiky a zamestnávateľmi so sídlom na území Slovenskej republiky) je ustanovenie § 5 Zákonníka práce, ak právne predpisy o medzinárodnom práve súkromnom neustanovujú inak. Podmienky prenechania zamestnanca na výkon práce u iného zamestnávateľa sa spravujú statusom pracovnej zmluvy, ktorému bol zamestnanec podriadený v čase pred vyslaním na výkon práce k inému subjektu (Barancová, H. Zákonník práce. Komentár. Bratislava: Sprint, 2007, 1032 s., str. 124).

15. Vysielanie zamestnancov v rámci nadnárodného poskytovania služieb upravuje smernica č. 96/71/ES, ktorá platí pre prípady dočasného výkonu práce zamestnanca jedného členského štátu na území iného členského štátu. Za nadnárodné poskytovanie služieb sa považujú prípady, keď zamestnávateľ („pravý“ alebo agentúra dočasného zamestnávania ako „nepravý“ zamestnávateľ) v pracovnoprávnom vzťahu dočasne vyšle na základe dohody zamestnancov na výkon práce do niektorej členskej krajiny EÚ. Podľa čl. 2 ods. 1 tejto smernice na účely tejto smernice „vyslaný pracovník“ znamená pracovník, ktorý počas vymedzeného obdobia vykonáva prácu na území iného členského štátu, než štátu, v ktorom bežne pracuje.

16. Pracovnoprávny vzťah žalobcu a žalovaného založený pracovnou zmluvou zo dňa 22.09.2016 sa spravuje slovenským právnym poriadkom, keďže obaja sú subjektami slovenského práva. Smernica č. 96/71/ES bola transponovaná do slovenského právneho poriadku, teda do Zákonníka práce v zmysle jeho § 254a.

17. Pri zodpovedaní dovolateľom nastolenej právnej otázky, ktorá v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola riešená, je potrebné pojmové znaky agentúry dočasného zamestnávania dané v § 29 ods. 1 zákona o službách zamestnanosti vykladať vzhľadom na odkazovací charakter tejto právnej normy v spojení s § 5 a § 58 Zákonníka práce.

18. Agentúra dočasného zamestnávania môže občana v pracovnom pomere zamestnávať buď na účel jeho dočasného pridelenia k užívateľskému zamestnávateľovi 22e) na území Slovenskej republiky alebo na účel jeho vyslania podľa osobitného prepisu.35a).

19. Poznámka pod bodom 22e) je spojená s dočasným pridelením zamestnanca k užívateľskému zamestnávateľovi na území Slovenskej republiky a odkazuje na § 58 Zákonníka práce, ktorý upravuje dočasné pridelenie zamestnanca (tzv. požičiavanie zamestnancov). Táto atypická forma zamestnania sa v práve Európskej únie označuje aj ako dočasné zamestnanie.

Dočasné pridelenie zamestnancov na výkon prác k inému zamestnávateľovi realizované zamestnávateľom je tzv. pravé požičovanie, pri dočasnom pridelení na výkon prác k inému zamestnávateľovi realizovanom agentúrou dočasného zamestnávania hovoríme o nepravom požičovaní. Tento pracovnoprávny vzťah predpokladá dva právne úkony, a to zmluvu medzi zamestnancom a zamestnávateľom o dočasnom pridelení a zmluvu medzi zamestnávateľom a subjektom, ktorý si zamestnanca požičiava.

20. Poznámka pod bodom 35a) je spojená s dočasným pridelením zamestnanca k užívateľskému zamestnávateľovi na účel jeho vyslania podľa osobitného prepisu a odkazuje na § 5 Zákonníka práce, ktorý je síce kolíznou normou pre pracovnoprávne vzťahy medzi zamestnancami vykonávajúcimi prácu na území Slovenskej republiky a zahraničným zamestnávateľom, ako aj medzi cudzincami a osobami bez štátnej príslušnosti pracujúcimi na území Slovenskej republiky a zamestnávateľmi so sídlom na území Slovenskej republiky, no jeho definície vyslania zamestnanca, vysielajúceho zamestnávateľa aj vyslaného zamestnanca sú aplikovateľné aj v prejednávanom spore. Podľa § 5 ods. 4 Zákonníka práce je pojmovým znakom vyslania zamestnanca na výkon prác pri poskytovaní služieb (ktorým je v zmysle písm. c/ tejto právnej úpravy aj dočasné pridelenie k užívateľskému zamestnávateľovi, ak medzi vysielajúcim zamestnávateľom a zamestnancom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah) jeho cezhraničnosť.

21. V zmysle vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v čase vzniku a zániku pracovnoprávneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným sa dočasné zamestnávanie spravovalo režimom zákona o službách zamestnanosti aj režimom Zákonníka práce. Verejnoprávny predpis - zákon o službách zamestnanosti v § 29 ods. 1 zveroval agentúre dočasného zamestnávania (ktorá mala na účely Zákonníka práce v zmysle jeho § 7 ods. 11 postavenie zamestnávateľa) oprávnenie na území Slovenskej republiky zamestnanca dočasne pridelit' na výkon prác k inému zamestnávateľovi (po uzavretí dohody podľa § 58 Zákonníka práce), alebo zamestnanca na výkon prác pri poskytovaní služieb vyslať cezhranične (pod cezhraničným vyslaním bolo pritom potrebné v zmysle § 5 ods. 4 písm. c/ Zákonníka práce rozumieť aj dočasné pridelenie).

22. Odpoveď na dovolateľovu otázku potom je, že agentúra dočasného zamestnávania bola v relevantnom čase oprávnená dočasne pridelit' zamestnanca k zamestnávateľovi so sídlom v cudzine, ak medzi zamestnancom a agentúrou existoval pracovnoprávny vzťah. Takáto interpretácia zákonných noriem je aktuálna aj v súčasnosti, nakoľko k precízácii uvedenej problematiky v právnej úprave nedošlo, napriek jej viacerým novelizáciám.

23. K výhrade žalobcu, že agentúra dočasného zamestnávania môže získať povolenie od Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny so sídlom v Bratislave iba v rozsahu pôsobnosti pre územie Slovenskej republiky dovolací súd udáva, že podľa § 29 ods. 8 písm. b) zákona o službách zamestnanosti povolenie na vykonávanie činnosti agentúry dočasného zamestnávania obsahuje najmä kraj alebo kraje, v ktorých agentúra dočasného zamestnávania bude vykonávať svoju činnosť. Z takéhoto vymedzenia miesta výkonu činnosti podľa dovolacieho súdu vyplýva, že ide o územné vymedzenie výkonu činnosti agentúry dočasného zamestnávania vo vzťahu napr. k sídlu, sídlam pobočiek, obyvateľom daného územia, nie však vo vzťahu k predmetu a obsahu

činnosti agentúry, ktorý je priamo v zákone o službách zamestnanosti (§ 29 ods. 1) vymedzený aj možnosťou cezhraničného vysielania zamestnancov.

82.**R O Z H O D N U T I E**

Nariadenou prácou nadčas je i práca vykonávaná síce bez výslovného príkazu, avšak s vedomím zamestnávateľa a preberaním a využívaním výsledkov práce zamestnanca. Nesplnenie podmienky prechodnosti a naliehavosti zvýšenej potreby práce neznamena stratu povahy vykonanej práce ako práce nadčas a rovnako nemá za následok, že by zamestnancovi nevznikol nárok na mzdu a mzdové zvýhodnenie za prácu nadčas.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. februára 2021, sp. zn. 5Cdo/24/2019)

Z o d ō v o d n e n i a :

1.1. Okresný súd Bratislava II rozsudkom zo 14. marca 2018, č. k. 21Cpr/2/2015-275 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca proti žalovanému domáhal zaplata 3 885,59 eur s prísl. z titulu nevyplatenj mzdy za prácu nadčas. Ďalej súd prvej inštancie vyslovil, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške trov konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

1.2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že žalobca pracoval u žalovaného v pracovnej pozícii X. F. Dňa 31.10.2013 dal žalobca výpoveď z pracovného pomeru, pričom žiadal o vyplatenie mzdy za prácu nadčas, ktorá mu nebola vyplatená za odpracované roky v rozsahu 350 hodín za prácu nadčas za rok 2011, 468 hodín za prácu nadčas za rok 2012 a 507 hodín za prácu nadčas za rok 2013. Pracovný pomer žalobcu u žalovaného sa skončil dňom 31.12.2013. Výzvou z 20.12.2013 žalobca vyzval žalovaného na vyplatenie mzdy za prácu nadčas.

1.3. Z výpovedí svedkov F. V. T. F. I. súd zistil, že žalobca bol podľa pracovnej náplne manažér objednávok pre tri značky. Pracovná náplň spočívala v objednávaní tovaru, aktualizácii cenníkov, kontrole príjmov, likvidácii faktúr, komunikácii s importom jednotlivých značiek, riešenia a nastavovaní akcií. Pred žalobcom vykonával túto pracovnú náplň pre každú značku samostatne jeden zamestnanec. Žalobca vykonával prácu aj nad rozsah stanoveného pracovného času, čo bolo zrejmé z dochádzky. V prípade, že by žalobca nespravil prácu aj nad rozsah svojho stanoveného pracovného času a z pracoviska odišiel, musel by túto prácu vykonať nadriadený F. V. a keby nebola vykonaná, hrozila by zamestnávateľovi škoda napríklad v tom smere, že by neprišli náhradné diely. Prácu nadčas žalobcovi oficiálne nikto nenariadil, ani nežiadal súhlas, keď ostal v práci dlhšie. Avšak žalovaný ako zamestnávateľ nikdy nezakázal žalobcovi byť v práci dlhšie ako bola jeho pracovná doba.

1.4. Z tohto skutkového stavu súd prvej inštancie vyvodil záver, že žaloba nie je dôvodná. Poukázal na to, že Zákonník práce definuje prácu nadčas v § 97 ods. 1 ako prácu vykonávanú zamestnancom na príkaz zamestnávateľa alebo so súhlasom zamestnávateľa nad určený týždenný

pracovný čas vyplývajúci z vopred určeného rozvrhnutia pracovného času alebo vykonávanú mimo rámca rozvrhu pracovných zmien. Práca nadčas teda môže byť v súlade so Zákonníkom práce vykonávaná na základe a/ príkazu zamestnávateľa na prácu nadčas, b/ so súhlasom zamestnávateľa s prácou nadčas, c/ na základe dohody zamestnávateľa so zamestnancom. Podrobnejšia úprava práce nadčas vykonávanej so súhlasom zamestnávateľa však v Zákonníku práce chýba. Príkaz zamestnávateľa na prácu nadčas možno definovať ako jednostranný právny úkon zamestnávateľa, ktorým prikazuje zamestnancovi vykonať dohodnutý druh práce nad ustanovený pracovný čas. Zákonník práce pri príkaze na nadčasovú prácu nevyžaduje písomnú formu. Zamestnávateľ však môže prikázať zamestnancovi vykonať prácu nadčas iba za splnenia podmienok, ktoré vyžaduje Zákonník práce v § 97 ods. 5. Práca nadčas je práca vykonávaná nad určený týždenný pracovný čas vyplývajúca z vopred určeného rozvrhnutia pracovného času a vykonávaná mimo rámca rozvrhu pracovných zmien. Práca vykonávaná zamestnancom mimo rozvrhu pracovných zmien bez súhlasu zamestnávateľa nie je prácou nadčas. Z uvedeného podľa súdu prvej inštancie vyplýva, že práca nadčas má mať vždy výnimočnú povahu, nemôže byť súčasťou plánovaného rozvrhnutia pracovného času. Zamestnanec môže podľa zákona v kalendárnom roku vykonávať prácu nadčas najviac v rozsahu 400 hodín. Žalobca si však v žalobe uplatnil mzdu za prácu nadčas za rok 2012 vo výške 446 hodín a za rok 2013 vo výške 554 hodín.

1.5. Súd prvej inštancie uviedol, že pracovné tempo a disciplína, ktorú vyžadoval žalovaný pravdepodobne predstavuje neúmernú záťaž, ktorá je aspoň z ľudského hľadiska na pováženie, avšak to nebolo predmetom konania. Súd uplatnený nárok neposúdil ako prácu nadčas v zmysle § 97 a § 121 Zákonníka práce. Žalobca v žalobe uviedol, že pracovný čas bol dohodnutý so začiatkom obvykle o 7:00 hod. a s koncom pracovnej doby o 15:30 hod., pričom objednávky bolo potrebné realizovať až o 17:00 hod., resp. 18:00 hod. Z priloženej dochádzky žalobcu (č. l. 151 a nasl.) ale vyplýva, že ten do práce chodil v rozpätí ráno od cca 06:05 do 08:30 hod. a odchádzal cca od 15:27 hod. do 23:42 hod. Ak teda bolo možné do práce prísť o 8:30 hod. ráno, pričom objednávky bolo možné robiť okolo 16:45 hod., resp. 17:00 hod., potom s prihliadnutím na normálny pracovný čas bolo možné toto stihnúť v riadnej pracovnej dobe. Žalobca síce na pojednávaní dňa 8.11.2017 uviedol, že objednávky a uzávierky v systémoch zamestnávateľa sa realizovali častokrát aj po 17:00 a 18:00 hodine, čo potvrdil aj svedok pán V. Súd mal však za to, že žalobca mal vzniknutú situáciu riešiť a zamestnávateľa - žalovaného upozorniť na tento, pre neho nepriaznivý stav a nie situáciu akceptovať. Žalobca síce uviedol, že zamestnávateľ pravidelne upozorňoval (napr. č. l. 85, 124), avšak zo súdneho spisu tieto tvrdenia nevyplývajú. Na podporu týchto tvrdení žalobca nepredložil žiadne dôkazy, preto išlo iba o ničím nepodložené tvrdenie. Žalobca v konaní predložil iba e-mail zo dňa 10.03.2011 (č. l. 175), teda krátko po nástupe na pozíciu, z ktorého vyplýva žiadosť o stretnutie, okrem iného aj za účelom kapacitných dôvodov jeho agendy. Avšak skutočný stav, resp. či k riešeniu jeho požiadaviek aj naozaj došlo, už nepreukázal. Vzniknutý stav potom žalobca reklamoval až výpoveďou zo dňa 31.10.2013, teda po cca dva a pol roku. Súd prvej inštancie ďalej v ods. 29. odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol, že žalovaný vedel o tom, že žalobca vykonáva prácu aj po skončení riadneho pracovného času a prinajmenšom konkludentne vyjadril súhlas s touto prácou, nie je však splnená druhá a najpodstatnejšia podmienka, ktorá vyžaduje prechodnosť a naliehavosť zvýšenia potreby výkonu práce. Sám žalobca svojim konaním, resp. nekonaním prispel k tomu, že sa nejedná o prechodný, výnimočný stav. Žalobca nastúpil na predmetnú pracovnú pozíciu s vedomosťou veľkej záťaže a s tým, že po mesiaci - dvoch sa rozsiahlosť agendy prehodnotí. Bol teda povinný (najmä kvôli

sebe) apelovať na zmenu. S poukazom na tieto závery súd prvej inštancie žalobu zamietol a o nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C. s. p.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 5. septembra 2018 sp. zn. 6CoPr/9/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie; žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. V odôvodnení rozsudku uviedol, že podmienkou nariadenia práce nadčas je prechodné a naliehavé zvýšenie potreby práce. Z tabuľky nadčasov za roky 2012 a 2013 založenej do spisu žalobcom (č. l. 151 až 160) však vyplýva, že žalobca mal vykonávať prácu nadčas prakticky neustále (napr. v marci 2012 mal prácu nadčas vykonávať v 19 pracovných dňoch v rozsahu spolu 18 hod., v apríli 2012 v 20 pracovných dňoch v rozsahu spolu 32 hodín, v máji 2012 v 20 pracovných dňoch v rozsahu spolu 24 hod., v júni 2012 v 19 pracovných dňoch v rozsahu spolu 47 hod., atď.). Z uvedeného mal za zrejmé, že v žalovanom období u žalovaného neexistovala prechodná a naliehavá zvýšená potreba práce, ktorú by bolo potrebné riešiť formou práce nadčas. V tejto súvislosti poukázal na to, že žalovaný si ani žiadnu evidenciu odpracovanej práce nadčas nevedol a prácu nadčas žalobcovi neprikázal. Vzhľadom na to sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobca nevykonával prácu nadčas, a preto mu ani nevznikol nárok na mzdové zvýhodnenie v zmysle Zákonníka práce. Tvrdenie žalobcu v odvolaní, že „náplň práce sa nedala realizovať v rámci ustanoveného týždenného pracovného času“, považoval za potvrdenie záveru súdu prvej inštancie, že žalobca nestihol vybaviť pracovnú agendu v rámci svojho riadneho pracovného času, ktorú skutočnosť nemožno hodnotiť ako prechodnú a naliehavú zvýšenú potrebu práce, ktorú by bolo možné riešiť prácou nadčas. Skonštatoval, že išlo tu o dlhodobý a stabilný stav, pri ktorom nemožno hovoriť o prechodnej a naliehavej zvýšenej potrebe výkonu práce. Je v kontexte prejednávanej veci právne bezvýznamnou otázkou, či žalovaný nekladie na svojich zamestnancov neprimerane vysoké nároky, resp. či by nebolo vhodné, aby pracovnú činnosť vykonávanú žalobcom vykonávalo viac zamestnancov, uzavrel odvolací súd.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolateľ mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa jeho názoru v danom prípade síce súd aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval.

3.1. Za nesprávny považoval záver súdov rozhodujúcich v základnom konaní, spočívajúci v zamietnutí nároku na zaplatenie práce, ktorú vykonával po skončení jeho pracovného času s vedomím zamestnávateľa a preberaním a používaním výsledkov jeho práce. Záver o tom, že práca žalobcu nespĺňa kritériá na jej posúdenie ako práca nadčas, a to prechodnosť a naliehavosť zvýšenej potreby výkonu práce, považoval za nesprávny. Žalobca poukázal na to, že rozvrhovanie pracovného času, ktoré je založené na dlhodobom nadmernom výkone zamestnanca v snahe zamestnávateľa šetriť náklady na pracovnú silu je v rozpore s princípom pracovnoprávnej ochrany zamestnanca. Argumentoval, že výklad ustanovenia § 97 ZP, ktorý uskutočnili sudy v základnom konaní, je v rozpore s princípom pracovnoprávnej ochrany zamestnanca ako slabšej strany zo subjektov pracovnoprávných vzťahov.

4. Žalovaný navrhol dovolanie pre neprípustnosť odmietnuť, pretože v dovolaní absentuje základná podmienka, ktorou je uvedenie, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

6. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobca za dosiaľ dovolacím súdom neriešenú považuje otázku, či má zamestnanec nárok na zaplatenie práce, ktorú vykonával po skončení jeho pracovného času s vedomím zamestnávateľa a preberaním a používaním výsledkov jeho práce a táto práca, predstavuje prácu nadčas.

8. Právna úprava práce nadčas je obsiahnutá v ustanoveniach § 97 Zákonníka práce (ďalej aj ako „ZP“). Podstatou práce nadčas tak, ako je uvedená v § 97 ods. 1 ZP, je výkon práce zamestnancom na príkaz zamestnávateľa alebo s jeho súhlasom nad určený týždenný pracovný čas vyplývajúci z vopred určeného rozvrhnutia pracovného času a vykonávaná mimo rámca rozvrhnutých pracovných zmien.

8.1. Keďže právna konštrukcia práce nadčas je primárne postavená na rozhodnutí zamestnávateľa (príkaz alebo jeho súhlas), zavádza Zákonník práce kvantitatívne obmedzenie rozsahu takejto práce nadčas v rámci napr. kalendárneho týždňa alebo kalendárneho roka. Práca nadčas zamestnanca tak v priemere nesmie presiahnuť osem hodín týždenne v období najviac štyroch mesiacov (12 mesiacov po dohode zamestnávateľa so zástupcami zamestnancov). V kalendárnom roku možno zamestnancovi nariadiť prácu nadčas v rozsahu najviac 150 hodín a dohodnúť s ním ďalších 250 hodín do zákonného limitu 400 hodín. Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas tak nesmie prekročiť 48 hodín.

8.2. Právna úprava práce nadčas v Zákonníku práce sa odvíja od smernice č. 2003/88/ES o určitých aspektoch pracovného času. Európsky právny rámec, ale aj prevažná časť národných pracovnoprávných úprav, plne rešpektuje základný princíp modernej demokratickej spoločnosti spočívajúci v absolútnom rešpektovaní základných ľudských práv a slobôd, medzi ktorými dominuje zachovanie ľudskej dôstojnosti zamestnanca v súkromnom, osobitne v pracovnom živote. Práve z uvedeného dôvodu bol zavedený tzv. týždenný maximálny pracovný čas, ktorý má zabezpečiť bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov pri práci, kvalitu pracovného prostredia, najmä však zachovať istý sociálny rozmer výkonu práce, ktorý sa nepodriada plne čisto

ekonomickým úvahám. Čl. 6 Smernice požaduje, aby priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín.

8.3. Pod pojmom pracovný čas treba rozumieť čas, v ktorom je zamestnanec k dispozícii zamestnávateľovi, vykonáva prácu a plní povinnosti v súlade s pracovnou zmluvou. Podľa aktuálnej judikatúry SD EÚ pojem pracovný čas je pojmom práva EÚ, preto ho nemožno vykladať rôzne v rôznych členských štátoch. Pracovným časom podľa smernice č. 2003/88/ES sa má rozumieť akýkoľvek čas, strávený na pracovisku zamestnávateľa alebo mimo neho, počas ktorého zamestnanec plní úlohy zamestnávateľa alebo je pripravený plniť úlohy zamestnávateľa. Z takéhoto vymedzenia pojmu pracovný čas v nadväznosti na vymedzenie pojmu času odpočinku vyplýva, že aj výkon nadčasovej práce treba zahrnúť do pracovného času, lebo jednoznačne nie je časom odpočinku.

9. Znenie Zákonníka práce o právnych podmienkach nariadenia alebo dohodnutia práce nadčas zvyrazňuje výnimočnú povahu práce nadčas, ktorá by nemala byť súčasťou plánovania a rozvrhovania pracovného času. Zamestnávateľ je oprávnený nariadiť prácu nadčas alebo sa dohodnúť so zamestnancom pri prechodnej a súčasne naliehavej zvýšenej potrebe práce alebo existencie verejného záujmu. Zákonník práce teda neoprávňuje zamestnávateľa nariaďovať výkon nadčasovej práce ani dojednať si jej výkon so zamestnancom pri prácach, potreba ktorých je stála, a nie prechodná alebo pri prácach, potreba ktorých nie je naliehavá. Nadčasová práca má byť skutočne mimoriadna práca. Prípady, kedy zamestnávateľ a nakoniec i zamestnanci považujú nadčasovú prácu za súčasť pracovnej doby a možnosť zvýšenej odmeny za prácu sú výsledkom zlej organizácie práce u zamestnávateľa. Aj európska smernica o pracovnej dobe, je vedená zásadou, že nadčasová práca má byť výnimočnou záležitosťou a že každý zamestnávateľ sa má snažiť o skracovanie pracovnej doby, pretože to je v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Ak zamestnávateľ neakceptuje zákonné obmedzenia pri nariaďovaní nadčasovej práce, porušuje pracovnoprávne predpisy a môže byť zo strany inšpekcie práce postihnutý pokutami podľa zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce v znení neskorších predpisov.

10. Ustanovenie § 97 ZP upravuje zákonné podmienky, za splnenia ktorých je zamestnávateľ oprávnený nariadiť zamestnancovi prácu nadčas a zamestnanec je povinný nadčasovú prácu vykonať. Toto ustanovenie súčasne upravuje podmienky, za ktorých je zamestnanec oprávnený zamestnávateľom nariadenú prácu nadčas nevykonať.

10.1. Pre zodpovedanie dovolacej otázky je potrebné identifikovať nasledujúce podmienky práce nadčas:

10.1.1. Podmienkou práce nadčas je, aby sa práca vykonávala na príkaz alebo so súhlasom zamestnávateľa.

Zákonník práce neustanovuje formu príkazu alebo súhlasu zamestnávateľa (vedúceho zamestnanca) s prácou nadčas. Za príkaz práce nadčas možno považovať aj uloženie takého rozsahu práce v krátkom termíne, že takáto práca sa nedá splniť bez práce nadčas s tým, že súhlas zamestnávateľa s výkonom práce nadčas môže byť uskutočnený písomne, ústne, ale aj mlčky, ak napríklad zamestnávateľ vie, že zamestnanci pracujú nadčas, aj keď im túto prácu nadčas nenariadil a nedá príkaz k zastaveniu práce nadčas, pričom súhlas zamestnávateľa s výkonom práce nadčas sa predpokladá aj vtedy, ak zamestnávateľ prevezme a využije výsledky práce zamestnanca.

10.1.2. Podmienka prechodnosti a naliehavosti zvýšenej potreby práce.

Odborná spisba zaujala v tejto otázke názor, že v prípade, ak zamestnávateľ dlhodobo vyžadoval od zamestnancov výkon práce nadčas, t. j. v období niekoľkých mesiacov alebo rokov, dochádza k strate princípu náhodilosti a prechodnosti. Zo strany zamestnávateľa pôjde o nezvládnutie organizácie výrobného a pracovného procesu a nariadovanie alebo dohadovanie výkonu práce nadčas je v rozpore s § 97 ods. 5 Zákonníka práce. Už samotný dlhodobý charakter konania zamestnávateľa akoby spätne negoval zákonnú podmienku výkonu práce nadčas v podobe prechodnosti a naliehavosti a súčasne možno konanie zamestnávateľa považovať za tzv. zneužitie práva, keď úmyselne preťažuje dotknutých zamestnancov nielen v rozpore s ich fyziologickými možnosťami, ale narúša aj koncept pracovnoprávnej ochrany zamestnanca v podobe práva na spravodlivé a uspokojivé, zdraviu neškodlivé pracovné podmienky. Ani súhlas zamestnanca s výkonom takejto práce nadčas v dlhodobom období nemôže dodatočne „zlegalizovať“ uvádzané nesplnenie zákonného predpokladu naliehavosti a prechodnosti výkonu práce nadčas, keďže ide o objektívny predpoklad odvíjajúci sa od objemu práce v určitom časovom období, nie o subjektívny faktor závislý od rozhodnutia zamestnanca.

11. Dovolací súd na položenú dovolaciu otázku odpovedá nasledovne:

Nariadenou prácou nadčas je i práca vykonávaná síce bez výslovného príkazu, avšak s vedomím zamestnávateľa a preberaním a využívaním výsledkov práce zamestnanca. Nesplnenie podmienky prechodnosti a naliehavosti zvýšenej potreby práce neznamená stratu povahy vykonanej práce ako práce nadčas a rovnako nemá za následok, že by zamestnancovi nevznikol nárok na mzdu a mzdové zvýhodnenie za prácu nadčas. Opačný záver by bol v rozpore s účelom právnej úpravy a základnými zásadami pracovného práva, najmä so zásadou, že zamestnanec má právo na mzdu za vykonanú prácu a zamestnávateľ má povinnosť poskytnúť zamestnancovi za vykonanú prácu mzdu a v stanovených prípadoch aj mzdové zvýhodnenie (čl. 3 Zákonníka práce, ust. § 118 a nasl. Zákonníka práce).

12. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a preto dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

83.**ROZHODNUTIE**

Zamestnancovi vykonávajúcemu prácu vo verejnom záujme patrí odmena za skutočne vykonanú činnosť, to aj v prípade, ak právne predpisy regulujúce postavenie a činnosť zamestnávateľa vykonávanie takejto činnosti tomuto zamestnávateľovi neumožňujú.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. februára 2021, sp. zn. 5Cdo/104/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobkyňa sa žalobou podanou 10. augusta 2009 domáhala, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť jej sumu 2 439,33 eur spolu s úrokom z omeškania a nahradiť jej trovy konania, a to titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré žalovanému vzniklo v dôsledku jej nesprávneho zaradenia do platovej triedy a zlého započítania praxe. So zreteľom na dĺžku započítateľnej praxe žalobkyne, bola táto zaradená do nesprávneho platového stupňa, žalovaný teda vyplácal žalobkyni nižší plat, ako jej so zreteľom na ust. § 27 ods. 6 zákona č. 553/2003 Z. z. poskytovať mal a toto konanie bolo v rozpore s ust. § 13 ods. 3 Zákonníka práce. Pokiaľ ide o tú časť nároku, ktorá spočíva v rozdiel medzi žalobkyni poskytovaným platom zodpovedajúcim zaradeniu na miesto zdravotnej asistentky a platom, ktorý prislúcha zdravotnej sestre, ktorej činnosti žalobkyňa vykonávala, dôvodnosť tohto jej nároku vyplýva z jej pracovných náplní. Len z uvedených činností obsiahnutých v pracovnej náplni žalobkyne vyplýva, že táto vykonávala činnosti, ktoré podľa vyhlášky č. 364/2005 Z. z. môže vykonávať len zdravotná sestra (§ 2 ods. 4 písm. h/). Uviedla, že od nej žalovaný reálne vyžadoval vykonávanie činností patriacich do náplne práce zdravotnej sestry a žalobkyňa aj túto činnosť reálne vykonávala.

2. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 30. júna 2017, č. k. 15C/114/2009-966 v spojení s opravným uznesením z 12. marca 2019, č. k. 15C/114/2009-1054 žalobu v celom rozsahu zamietol. Žalovanému priznal náhradu trov konania v celom rozsahu. Zároveň uložil žalobkyni povinnosť nahradiť Slovenskej republike trovy štátu, ktorých výška bude stanovená samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie súd odôvodnil poukazom na výsledky vykonaného dokazovania, najmä záver znaleckého posudku vypracovaného znalkyňou M. I. O., a stanoviská strán sporu, pričom aplikoval ustanovenia zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, § 36 ods. 1, 2, 3 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ďalej § 5 ods. 1, 5 zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, § 1 ods. 1 písm. a/ Nariadenia vlády č. 341/2004 Z. z. a § 4b ods. 1 vyhlášky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach. Ustálil, že podstatou sporu medzi žalobkyňou a žalovaným bola otázka, či žalobkyňa podľa reálne vykonávanej pracovnej činnosti na základe pokynov zamestnávateľa mala byť zaradená do 6. alebo do 7. platovej triedy, či

žalobkyni v dôsledku nesprávneho zaradenia do platovej triedy nebola vyplácaná nižšia mzda, ako by jej náležala, a teda či v dôsledku toho nedošlo na strane žalovaného ako zamestnávateľa k bezdôvodnému obohateniu. Z citovaných druhov pracovných činností zdravotných sestier pre zaradenie do 7. platovej triedy uvedených v nariadení vlády č. 341/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú katalógy pracovných činností pri výkone práce vo verejnom záujme, ako aj z pracovných náplní predložených žalobkyňou je zrejmé ich diametrálna odlišnosť. Aj keď žalobkyňa argumentovala, že vykonávala u žalovaného ako zamestnávateľa pracovné činnosti zodpovedajúce pracovnej náplni zdravotnej sestry zaradenej do 7. platovej triedy, toto preukazovala v podstate iba listinnými dôkazmi svedčiacimi o tom, že pre klientov zariadenia objednávala, preberala, evidovala, delila a podávala lieky. Ako vyplynulo z ustanovenia § 4b ods. 1 vyhlášky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach, tieto pracovné činnosti patria medzi povinnosti zdravotníckeho asistenta, rovnako ako aj ďalšie činnosti uvádzané žalobkyňou, ako posudzovanie, diagnostikovanie zdravotného stavu klienta a riešenie problému metódou ošetrovateľského procesu, vedenie dokumentácie, asistovanie pri vizite lekára, vypisovanie záhlaví receptov pre klientov, odsúhlasovanie receptov podľa objednávky liekov, meranie fyziologických funkcií (krvný tlak, telesná teplota, pulz, dych), podľa potreby a ordinácie lekára, odber biologických materiálov (krvi, moču, na odborné vyšetrenia) podľa ordinácie lekára, príjem rôznych druhov liekov do skrine z lekárne každý mesiac, ich evidencia do zošitov klientov, príprava liekov na nočnej zmene dva dni dopredu, odpisovanie vyložených liekov zo skrine pre klientov pri ich príprave do zošita klientov, podávanie pripravovaných liekov klientom na každej zmene, podávanie liekov klientom a liečiv na bolesť (v tabletovej alebo injekčnej forme), inventúra všetkých liekov, ošetrovanie rán, dekubitov, poskytovanie prvej pomoci na odbornej úrovni, aplikácia všetkých foriem a druhov injekcií (pod kožu, do svalu, do žily, inzulín), sledovanie glykemického profilu u diabetických pacientov, odsávanie hlienov klientom z dýchacích ciest tracheotomickou kanylou, podávanie klyzmy klientom, príprava klienta na diagnostické výkony a terapeutické výkony, aplikácia zábalov a obkladov, edukácia klientov a ich príbuzných o ošetrovateľskej starostlivosti, zabezpečovanie dodržiavania bezpečného prostredia klientov a ochrana ich intimity pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti, spolupráca so sociálnymi pracovníkmi pri písaní individuálnych plánov klientov, ktoré sa týkali denných aktivít klientov, zabezpečovanie príkazov na sanitky kvôli odvozu klientov a zabezpečovanie zdravotníckeho materiálu na oddelenie. Súd vychádzal zo znaleckého dokazovania, z výsledkov ktorého vyplynulo, že žiadna činnosť popísaná v pracovných náplniach žalobkyne nebola nad obsahový rámec pracovných činností platovej triedy 6., ako aj zo Stanoviska Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Odboru sociálnych služieb k zamestnávaniu sestier v zariadeniach sociálnych služieb, podľa ktorého v zariadeniach sociálnych služieb sú pracovné činnosti „realizovanie individuálneho adaptačného a opatrovateľského plánu z pohľadu zachovania a udržania zdravia občanov a poskytovania úkonov nahrádzajúcich sebaobsluhu vrátane organizovania a prípravy preventívnych prehliadok, odborných vyšetrení a vedenia predpísanej dokumentácie vykonávané sestrou“ zaradené do 6. platovej triedy „samostatné zabezpečovanie poskytovania zdravotnej starostlivosti“ do 7. platovej triedy. Na záver okresný súd skonštatoval, že v danom prípade v žiadnom prípade zo strany žalobkyne nešlo o samostatné zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti a mal preto za to, že žalobkyňa bola žalovaným zaradená do správnej platovej triedy a stupňa a žalobu v celom rozsahu zamietol.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) v rozsudku z 10. apríla 2018 sp. zn. 4CoPr/5/2017 v spojení s opravným uznesením z 21. mája 2019 sp. zn. 4CoPr/5/2017 skonštatoval, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Oboznámením sa s obsahom spisu, výsledkami vykonaného dokazovania, zisteným skutkovým stavom, ako aj právnym posúdením uplatneného nároku súdom prvej inštancie odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci, ako aj správne právne vec posúdil. Namietané nesprávne skutkové zistenia, ktoré by mali za následok nesprávne právne posúdenie uplatneného nároku, neboli podľa krajského súdu dôvodné. Rozsiahlym spôsobom poukazoval na závery znaleckého posudku M. O. a jeho doplnenia. Odvolací súd uzavrel, že znalkyňou nebolo zistené, že by žalobkyňa mala byť zaradená v inej platovej triede, a preto potreba vyčísliť rozdiel medzi platom, ktorý dostávala a platom, ktorý by jej prislúchal pri zaradení do inej platovej triedy (č. l. 610 záver doplnku znaleckého posudku č. 11/2011, č. 11/2012). Z uvedeného dôvodu preto aj odvolací súd nepovažoval žalobu žalobkyne na dôvodnú. K uplatneným námietkam týkajúcim sa nevysporiadania sa s vyčísleným rozdielom znalkyňou M. I. O. v znaleckom posudku č. 11/2011 (v spise na č. l. 463) vo výške 1 298,01 eura, odvolací súd uviedol, že túto namietanú skutočnosť taktiež nepovažoval za dôvodnú, lebo sa jedná o rozdiel, ktorý by bol vznikol, keby bola žalobkyňa zaradená do 10. platového stupňa. Zo znaleckého posudku však nevyplýva, že do tohto platového stupňa žalobkyňa mala byť zaradená, práve naopak, doplnkom znaleckého posudku č. 11/2012 z jeho záveru vyplýva, že ošetrovateľská starostlivosť bola v katalógu pracovných činností zaradená v platovej triede 6., a preto nevznikol rozdiel medzi pracovným zaradením žalobkyne do platovej triedy v súvislosti s jej pracovnou náplňou, ktorý by jej prislúchal pri zaradení do inej platovej triedy. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie správne právne vec posúdil, vychádzal z preukázaných skutkových zistení, najmä záveru znaleckého posudku, stanoviska Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktoré listinné dôkazy správne vyhodnotil v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov v zmysle ust. § 191 ods. 1 CSP. Rozhodnutím vo veci samej nedošlo k porušeniu procesných práv strán sporu, ktoré by mali za následok porušenie práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná, vrátane práva na súdnu ochranu zaručeného ústavou. Ani táto uplatnená námietka nebola opodstatnená. Posúdenie správnosti pracovného zaradenia do príslušnej platovej triedy a platového stupňa bolo posúdené v rámci znaleckého dokazovania odborne spôsobilou osobou, a preto odvolací súd nemal dôvod pochybovať o správnosti záverov znaleckého dokazovania, vrátane jeho doplnku (§ 206 CSP). Z uvedeného preto nebolo možné žalobe vyhovieť. Uplatnené odvolacie námietky odvolací súd v celom rozsahu nepovažoval za dôvodné.

4. Žalobkyňa podala proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Navrhla, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu, ako aj súdu prvej inštancie zrušil postupom podľa § 449 ods. 2 CSP a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolateľka sa vyjadrila, že je nesporné, že sa domáhala od žalovaného sumy 2 439,33 €, a to z dôvodu, že pri vykonávaní práce pre žalovaného jej bol vyplácaný plat v rozpore s právnymi predpismi upravujúcimi odmeňovanie zamestnancov pri výkone prác vo verejnom záujme, a to tým, že bola zaradená žalovaným do nesprávneho (nižšieho) platového stupňa. Za nesprávne zároveň

dovolaiteľka považovala aj vyplácanie platu vo výške zodpovedajúcej práci zdravotníckej asistentky, a teda zaradeniu do 6. platovej triedy, napriek tomu, že vykonávala pre žalovaného úlohy zodpovedajúce náplni práce zdravotnej sestry, ktorá je zaradená do 7. platovej triedy.

4.1. V časti dovolania, v ktorej odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, poukázala na tú časť jej žalovaného nároku, ktorá vyplývala, z nesprávneho zaradenia do platového stupňa. Súd prvej inštancie k tejto okolnosti, aj keď sa ňou zaoberal aj znalecký posudok, vôbec neprihliadol, a odvolací súd „zrejme“ vyjadril právny názor, že ak bola dovolateľka zaradená do 9. platového stupňa a dostávala tomu zodpovedajúci plat, jej nárok, ktorý vychádzal z platu, ktorý by dostávala, ak by bola zaradená do správneho 10. platového stupňa je nedôvodný, keďže do tohto 10. platového stupňa zaradená nebola. Za nesprávny označila dovolateľka právny názor odvolacieho súdu, že pre posúdenie jej nároku vo vzťahu k platovému stupňu nie je dôležité, či dovolateľka bola zaradená žalovaným, ako zamestnávateľom do správneho platového stupňa, ale len to, či plat, ktorý bol dovolateľke vyplácaný, zodpovedá platu, ktorý jej mal byť vyplácaný podľa tohto platového stupňa, do ktorého ju zamestnávateľ zaradil, a to bez ohľadu na to, či takéto zaradenie je správne alebo nie. Poukázala na ustálenú prax odvolacieho súdu (o. i. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/9/2009, sp. zn. 3Cdo/54/2008, 3Cdo/31/2008), s ktorou je predmetný nesprávny právny názor odvolacieho súdu v rozpore. Uviedla, že odvolací súd zastáva názor, že súd nepreskúmava (nie je oprávnený preskúmať) zaradenie zamestnanca do príslušnej platovej triedy alebo do príslušného platového stupňa za situácie, kedy predpoklady takéhoto zaradenia sú objektívne stanovené v mzdovom predpise. Doplnila, že jej bola zo strany zamestnávateľa nesprávne vypočítaná dĺžka praxe do 24 rokov, i keď aj samotná znalkyňa konštatovala viac ako 28 rokov odbornej praxe, na základe ktorej mala byť správne zaradená do 10. platového stupňa miesto do 9. stupňa. Uzavrela, že pri osvojení si právneho názoru odvolacieho súdu by mohol byť zamestnanec vystavený svojvôli zamestnávateľa a je odopretím práva na prístup k súdu.

4.2. V časti dovolania, pokiaľ si žalobkyňa uplatňovala u žalovaného nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, tým že u neho vykonávala práce patriace do náplne práce zdravotnej sestry, ktorá je zaradená do 7. platovej triedy, pričom bola odmeňovaná podľa zaradenia do 6. platovej triedy ako zdravotnícka asistentka, odôvodňovala svoj mimoriadny opravný prostriedok v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (v nadpise uviedla aj písm. a/ ale v texte ho nerozvinula). Poukázala, že právo na odmenu za vykonanú prácu, v jej prípade „skutočne vykonanú prácu“ je základným právom zakotveným v čl. 36. ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa jej vyjadrenia v priebehu konania predložila dôkazy, ktoré preukazovali, akú činnosť pre žalovaného vykonávala, a ktorá zodpovedá pracovnej náplni zdravotnej sestry. Pokiaľ zamestnávateľ nesprávne zaradil žalobkyňu do platovej triedy, aj keď podľa obsahu vykonávanej práce a súvisiacich právnych predpisov mala byť zaradená do vyššej platovej triedy, patrilo do právomoci súdu preskúmať súlad vykonávaných činností s jej zaradením do platovej triedy. Za nesprávny považovala dovolateľka právny názor odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že ak právne predpisy vzťahujúce sa na činnosť žalovaného, ako zariadenia sociálnych služieb, neumožňovali poskytovanie činnosti zodpovedajúcich činnosti zdravotnej sestry, nie je možné za výkon takej činnosti žalobkyňu odmeňovať v súlade s právnymi predpismi vzťahujúcimi sa na činnosť zdravotnej sestry. Tento nesprávny názor sa podľa žalobkyne týka otázky, ktorá v praxi odvolacieho súdu doposiaľ riešená nebola, či možno ukrátiť zamestnanca vykonávajúceho prácu vo verejnom záujme na odmene za vykonanú prácu z dôvodu, že pre zamestnávateľa vykonáva

činnosť, ktorú právne predpisy regulujúce postavenie a činnosť zamestnávateľa vykonávať neumožňujú. Doplnila, že znalkyňa (správne) ani odvolací súd (nesprávne) sa nezaoberali akými pracovnými úlohami bola žalobkyňa v skutočnosti poverovaná a ako ich vykonávala. Zaoberali sa najmä právnou úpravou činnosti žalovaného. Za nadbytočné považovala rozsiahle úvahy odvolacieho súdu o ošetrovateľskej starostlivosti, keďže tá s prejednávanou vecou vôbec nesúvisí. Svoj mimoriadny opravný prostriedok uzavrela žalobkyňa konštatovaním, že súdy oboch stupňov odmietli dovolateľke poskytnúť ochranu jej nároku na odmenu za vykonanú prácu a navyše svojimi rozhodnutiami umožnili výkon práv zo strany zamestnávateľa dovolateľky - žalovaného v rozpore s ustanovením čl. 2 vety druhej Zákonníka práce, keďže svojimi rozhodnutiami umožnili zneužiť postavenie žalovaného ako zamestnávateľa žalobkyne na jej škodu.

5. Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a aj dôvodné, a preto rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvoinštančného súdu v rozsahu dovolania zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. V danom prípade dovolateľka zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzila dve právne otázky: 1/ či je súd oprávnený preskúmať zaradenie zamestnanca do príslušnej platovej triedy, prípadne platového stupňa, ak predpoklady takéhoto zaradenia sú stanovené v osobitnom predpise, 2/ či možno ukrátiť zamestnanca vykonávajúceho prácu vo verejnom záujme na odmene za vykonanú prácu z dôvodu, že pre zamestnávateľa vykonáva činnosť, ktorú právne predpisy regulujúce postavenie a činnosť zamestnávateľa tomuto zamestnávateľovi neumožňujú.

10. Pokiaľ ide o prvú otázku, dovolateľka vyvodila prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

11. Z obsahu dovolania je rovnako zrejmé, že žalobkyňa vyčíta odvolaciemu súdu, že právnú otázku „či súd nepreskúmava (nie je oprávnený preskúmať) zaradenie zamestnanca do príslušnej platovej triedy alebo do príslušného platového stupňa za situácie, kedy sú predpoklady takéhoto zaradenia objektívne stanovené v mzdovom predpise“, vyriešil v rozpore s tým, ako ju rieši ustálená prax dovolacieho súdu. Poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/9/2009, sp. zn. 3Cdo/54/2008, 3Cdo/31/2008.

12. Dovolateľka v dovolaní argumentovala tým, že rozhodnutia nižších súdov vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci v otázke možnosti súdu preskúmať zaradenie zamestnanca do platovej triedy alebo platového stupňa, ak predpoklady takéhoto zaradenia sú upravené v osobitnom predpise. Inými slovami okresný aj krajský súd neposudzovali, či bola žalobkyňa oprávnené zaradená do určitého platového stupňa. Pokiaľ teda ju raz zamestnávateľ zaradil na základe dovtedajšej odbornej praxe do určitého platového stupňa, správnosť tohto zaradenia a výpočet praxe už ďalej neskúmali.

13. Žalobkyňa sa žalobou po úprave domáha zaplata 2 439,33 € s príslušenstvom. Túto sumu je možné rozdeliť na dva nároky. Prvým je suma 1 298,01 €, ktorá predstavuje rozdiel medzi sumou, ktorá žalobkyňi prináležala, ak by bola na základe dĺžky praxe zaradená do 6. platovej triedy a 10. platového stupňa a sumou, ktorá žalobkyňi bola vyplatená, keďže jej bola rozhodnutím zamestnávateľa krátená prax, čo spôsobilo, že bola zaradená do rovnakej platovej triedy, ale len do 9. platového stupňa. Súd v predmetnej veci vykonal dokazovanie o. i. znaleckým posudkom č. 11/2011 M. I. O. Znalkyňa uviedla, že dĺžka praxe žalobkyne na začiatku predmetného obdobia bola 29 rokov a tri mesiace, z čoho odborná prax predstavovala 28 rokov a dva mesiace. Samotný platový rozdiel medzi platom, ktorý by jej patril, ak by jej bola správne zohľadnená prax a skutočne vyplácaným platom vyčíslila znalkyňa na sumu 1 298,01 €. K tejto časti nároku, ale aj znaleckého posudku sa súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí osobitne nevyjadril, i keď na posudok samotný sa v iných častiach hojne odvolával. Odvolací súd v tejto súvislosti s odkazom na obsah znaleckého posudku uviedol, že rozdiel v sume 1 298,09 € „by vznikol, pokiaľ by žalobkyňa bola zaradená do tretieho platového stupňa počas celého sledovaného obdobia.“ Na záver svojho rozsudku ešte uviedol, že ani tento nárok nie je dôvodný, lebo sa jedná o rozdiel, ktorý by bol vznikol, keby bola žalobkyňa zaradená do 10. platového stupňa. Zo znaleckého posudku však odvolaciemu súdu nevyplývalo, či do toho platového stupňa mala aj v skutočnosti byť zaradená, naopak odvolal sa na závery posudku, že zaradenie do 6. platovej triedy podľa pracovných náplní žalobkyne bolo správne. Postup a rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto časti nemožno považovať za správne. Obsahom znaleckého posudku je totiž aj výpočet dĺžky praxe žalobkyne, ktorú stanovila v minimálnej dĺžke 28 rokov a dva mesiace. Voči tomuto výpočtu nemali výhrady okresný ani krajský súd, ale zároveň sa nimi nezaoberali, resp. ak sa zaoberali, tak len zmätočne ako je uvedené vyššie, a z ich odôvodnenia nie je možné zistiť, či sa s krátením praxe stotožňujú alebo nie. Výpočet praxe vykonaný znalkyňou s poukazom na prílohu 3 zákona č. 553/2003 Z. z. predpokladá zaradenie do desiateho platového stupňa, popri tom ako v inej súvislosti uvádza aj znalkyňa, ide tu o otázku právnú, na ktorú jej samotnej odpovedať neprislúcha. Na otázku správnosti zaradenia do platového stupňa mal odpovedať súd. Žalovaný zamestnávateľ zaradil žalobkyňu do nižšieho (9.) platového stupňa, pretože jej krátil prax. Možno vyvodiť záver, že

odvolací aj prvoinštančný súd tento postup implicitne považovali za správny, keďže tento problém vôbec neriešili. Prisvedčiť v tomto možno dovolateľke, že zjavne oba súdy usúdili, že nie je v ich právomoci skúmať, či žalovaný pri krátení praxe a z toho vyplývajúceho zaradenia do nižšieho platového stupňa postupoval správne. Tento právny názor konajúcich súdov nižšieho stupňa však nemožno považovať za správny. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v uznesení z 20. júna 2011 sp. zn. 5MCdo/9/2009 stanovil, že „otázku, či je zamestnanec zaradený do správnej platovej triedy, je otázkou, ktorú súd nepochybne môže preskúmať, pretože predpoklady takého zaradenia sú objektívne stanovené v mzdovom predpise (porovnaj R 14/1978).“ Keďže sa obdobný názor objavuje aj v iných rozhodnutiach dovolacieho súdu (pozri 3Cdo/54/2008, 3Cdo/31/2008), možno v danej veci hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, od ktorej sa, ako je vyššie preukázané, odchýlili aj odvolací a prvoinštančný súd. Tieto závery analogicky platia aj pre zaradovanie do platových stupňov. Nemožnosť súdu preskúmať správnosť zaradenia do platovej triedy a platového stupňa by zamestnanca obralo o právnu ochranu a vystavila by ho riziku svojvôle zamestnávateľa pri zaradovaní do platových tried a platových stupňov. Vzhľadom k tomu, že zamestnanec je z povahy veci v pracovných vzťahoch tou slabšou stranou, smerovalo by to k rozporu so základnými princípmi Zákonníka práce. Na základe uvedeného, teda možno povedať, že v tejto časti je dovolanie žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP prípustné i dôvodné.

14. Druhú otázku, od ktorej podľa dovolateľky záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tento ju nesprávne právne posúdil, žalobkyňa subsumovala pod dôvod prípustnosti v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pretože táto otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

15. Z druhej časti dovolania vyplýva, že dovolateľka položila otázku, či možno ukrátiť zamestnanca vykonávajúceho prácu vo verejnom záujme na odmene za vykonanú prácu z dôvodu, že pre zamestnávateľa vykonáva činnosť, ktorú právne predpisy regulujúce postavenie a činnosť zamestnávateľa tomuto zamestnávateľovi neumožňujú. Dovolateľka poukázala, že právo na odmenu za vykonanú prácu je základným právom garantovaným čl. 36 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v kontexte prejednávanej veci ide o odmenu za prácu, ktorú žalobkyňa skutočne vykonávala.

16. Podľa ustanovenia § 4 ods. 3 zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme sa platom rozumie peňažné plnenie poskytované zamestnancovi za prácu. Za plat sa nepovažuje náhrada za neaktívnu časť pracovnej pohotovosti mimo pracoviska, náhrada za pohotovosť pri zabezpečovaní opatrení v období krízovej situácie, náhrada za sťažené životné podmienky počas výkonu práce vo verejnom záujme v zahraničí a plnenia poskytované zamestnancovi podľa osobitných predpisov v súvislosti s vykonávaním pracovných činností, najmä odstupné, odchodné a cestovné náhrady.

17. Podľa § 7 ods. 1 prvá veta zákona č. 553/2003 Z. z. zamestnancovi zaradenému do platovej triedy podľa § 5 patrí tarifný plat v sume platovej tarify ustanovenej pre platovú triedu a platový stupeň, do ktorých je zaradený, podľa základnej stupnice platových taríf alebo podľa osobitnej stupnice platových taríf.

18. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 553/2003 Z. z. zamestnávateľ zaradí zamestnanca do platovej triedy podľa najnáročnejšej pracovnej činnosti z hľadiska jej zložitosti, zodpovednosti, fyzickej záťaže a psychickej záťaže, ktorú má vykonávať podľa druhu práce dohodnutého v pracovnej zmluve, a podľa splnenia kvalifikačných predpokladov, ktoré sú potrebné na jej vykonávanie.

19. Podľa § 5 ods. 5 a 6 zákona č. 553/2003 Z. z. zaradenie zamestnanca do platovej triedy musí byť v súlade s a) charakteristikou platovej triedy a b) katalógom. Ak najnáročnejšia pracovná činnosť, ktorú má zamestnanec vykonávať podľa pracovnej náplne v rámci druhu práce dohodnutého v pracovnej zmluve, nie je uvedená v katalógu, zamestnávateľ ho dočasne zaradí do platovej triedy porovnaním tejto pracovnej činnosti s pracovnými činnosťami uvedenými v katalógu. Pri porovnaní pracovných činností sa vychádza z charakteristiky príslušnej platovej triedy podľa § 3 ods. 1, pričom pracovné činnosti sa porovnávajú z hľadiska a) potrebných kvalifikačných predpokladov, b) zložitosti, c) zodpovednosti, d) psychickej záťaže a fyzickej záťaže.

20. Pokiaľ ide o problematiku správneho zaradenia žalobkyne do platovej triedy, súd prvej inštancie s poukazom na znalecké dokazovanie dospel k záveru, že žiadna činnosť popísaná v pracovných náplniach žalobkyne, nebola nad obsahový rámec platovej triedy 6. S poukazom na Stanovisko Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny k zamestnávaniu sestier v zariadeniach sociálnych služieb vyslovil záver, že zo strany žalobkyne nešlo o samostatné zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti a bola teda žalovaným zaradená do správnej triedy. Ako odôvodnenie zamietnutia žaloby táto argumentácia nepostačuje. V prvom rade z dôvodu, že ani samotná znalkyňa nemohla vo svojom posudku posudzovať obsahovú náplň práce, ktorú žalobkyňa v skutočnosti vykonávala. Žalobkyňa predložila viacero listinných dôkazov, iných ako naplní práce, ktoré znalkyňa posudzovala, na základe ktorých si možno urobiť záver o tom, že u žalovaného bežne dochádzalo k situáciám, že zamestnanci formálne zaradení ako zdravotní asistenti pod hrozbou pracovnoprávných postihov vykonávali práce zodpovedajúce zaradeniu zdravotnej sestry. Týkalo sa to aj žalobkyne. S jej tvrdeniami sa súd prvej inštancie vyporiadal iba veľmi formálne, keď uviedol že „toto preukazovala v podstate iba listinnými dôkazmi svedčiacimi o tom, že pre klientov zariadenia objednávala, preberala, evidovala, delila a podávala lieky.“ Napriek tomu, že s ohľadom na znenie § 5 ods. 1 zákona č. 553/2003 Z. z. mohli tieto skutočnosti preukazovať, že žalobkyňa vykonávala činnosti, ktoré by odôvodňovali jej zaradenie do 7. platovej triedy, okresný súd sa nimi vôbec hlbšie nezaoberal, aj keď v tom smere vykonal dokazovanie (napr. výsluchmi ďalších zamestnankýň žalovaného) a zamietnutie žaloby odôvodnil s poukazom na znalecké dokazovanie, ktoré vychádzalo z písomných pracovných náplní žalobkyne vydaných žalovaným. Svoje rozhodnutie o tom, ako mala byť žalobkyňa odmeňovaná, nezaložil na tom, aké pracovné činnosti v skutočnosti vykonávala, ale na pracovných náplniach, ktoré vydával žalovaný, pritom súd nepreskúmal, ako sa v skutočnosti tieto náplne dodržiavali, resp. sa s týmito tvrdeniami dôsledne nevyporiadal. Nepostupoval teda správne a tým, že zúžil posudzovanie zaradenia žalobkyne do platovej triedy len na konfrontáciu znalkyňou skúmaných pracovných náplní so zákonmi a inými všeobecne záväznými predpismi upravujúcimi klasifikáciu pracovných činností

a praxe pracovníkov vo verejnom záujme a vyhol sa skúmaniu skutočne vykonávaných pracovných činnosti, vec nesprávne právne posúdil.

21. Napriek obsahu odvolania ani odvolací súd v tom smere nepriniesol do veci nové svetlo. Potvrdil, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a aj vec správne právne posúdil. Odôvodnenie odvolacieho súdu pôsobí pomerne nejasne. Na viacerých miestach odkazuje na znalecký posudok, ale v ďalšej vete označuje, že závery nie sú pre tento prípad úplne relevantné. Krajský súd uviedol, že pravidlá pre odmeňovanie zamestnancov v zariadení sociálnych služieb, ktoré poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť ako zdravotnú starostlivosť, v zmysle zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, nie sú v pracovnoprávných predpisoch exaktne dané. Tento problém riešilo až stanovisko Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Odbor sociálnych služieb k zamestnávaniu sestier v zariadeniach sociálnych služieb. Toto stanovisko však napriek tvrdeniam odvolacieho súdu nemožno považovať za legislatívne riešenie, keďže samo osebe nie je všeobecne záväzný predpis, ktorý by mohol záväzne riešiť zaradenie a odmeňovanie pracovníkov, tak ako to predpokladá zákon č. 553/2003 Z. z. Navyiac bolo vydané až v roku 2012, t. j. po skončení obdobia, za ktoré si žalobkyňa uplatnila svoju žalobu na doplatenie platových nárokov. K skutočnému legislatívnemu riešeniu došlo až zákonom o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. (účinný od 1.1.2009) a vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 109/2009 Z. z. (účinná od 1.4.2009). Aj tieto právne predpisy boli účinné len v krátkom výseku predmetného časového obdobia, a teda ak odvolací súd vzťahoval ich použiteľnosť na celé obdobie, nepostupoval správne. Ak ich na predmetné časové obdobie aplikovať nechcel (z odôvodnenia to nie je úplne jasné), bolo nadbytočné a irelevantné na ne v rozhodnutí poukazovať. V oboch prípadoch platí, že prevažnú časť časového obdobia, ktoré je predmetom tohto konania, neexistovala podrobná úprava - špecifikácia podmienok výkonu práce zdravotných pracovníkov v domovoch sociálnych služieb. Súdna znalkyňa aj odvolací súd sa pri klasifikovaní pracovných činností žalobkyne pokúšali jej pracovnú činnosť zaradiť pod kategóriu pracovník ošetrovateľ, ale ošetrovateľskú činnosť na prácu v zariadeniach sociálnych služieb použiť nemožno (č. 21.06.06 Katalógu typových pozícií). Vychádzali z povinnosti zamestnávateľa zaradiť zamestnanca do platovej triedy dočasne v zmysle ustanovenia § 5 ods. 6 zákona č. 553/2003 Z. z. Zo spisu nie je úplne jasné, ako pri zaradení žalobkyne v zmysle tohto ustanovenia postupoval žalovaný, ale samotná znalkyňa sa vyhla porovnaniu s pracovnou pozíciou zdravotnej sestry, aj keď mohlo dôjsť k zhode pri najnáročnejších činnostiach, ktoré by ju posunuli do vyššej platovej triedy. Aplikovala katalógy všeobecne. Zamerala sa na porovnanie s pozíciami pri ošetrovateľskej starostlivosti, ktorú vyvodila ako najbližšie zodpovedajúcu činnostiam z pracovných náplní žalobkyne jej predložených žalovaným. Porovnaním pracovných náplní a zodpovedajúcim pracovným predpisom znalkyňa zistila, že žalobkyňa bola správne zaradená do 6. platovej triedy. Tieto závery si odvolací súd osvojil bez toho, aby sa zaoberal, aké pracovné činnosti žalobkyňa skutočne vykonávala.

22. Pri pracovnoprávných sporoch o mzdových alebo platových nárokoch zamestnancov nemožno obmedziť skúmanie súdu na to, aby iba konštatoval, či zaradenie pracovnej náplne zamestnanca do niektorej z platových tried bolo v súlade s právnymi predpismi, ktoré odmeňovanie zamestnancov pracujúcich vo verejnom záujme regulujú. Toto zaradenie a samotná tvorba pracovnej náplne je v kompetencii zamestnávateľa a zamestnanca by mohla takáto situácia

vystaviť opätovne svojvôli zamestnávateľa, ktorý by mu mohol vytvoriť pracovnú náplň formálne v súlade s právnou úpravou, ale v skutočnosti by vykonával prácu náročnejšiu, bez možnosti domáhať sa odmeny za ňu. Pri rozhodovaní súdu o platových (mzdových) nárokoch je vždy potrebné vychádzať zo skutočne vykonávanej práce, za odmenu, na ktorú má zamestnanec právo, ktoré mu vyplýva z čl. 36 Ústavy SR. Tým, že krajský aj okresný súd svoje rozhodnutie založili na zisteniach znaleckého posudku, bez toho, aby ich konfrontovali so skutočne vykonávanou prácou zo strany žalobkyne, nepostupovali správne, a vec nesprávne právne posúdili. Preto dovolaciemu súdu neostalo nič iné, ako predmetné rozhodnutia v zmysle ustanovení § 449 ods. 1 a 2 a § 450 CSP zrušiť a vrátiť vec okresnému súdu na ďalšie konanie.

84.**ROZHODNUTIE**

Zavrhnutie hodným konaním dediča proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle v zmysle § 469 Občianskeho zákonníka nie je samo uzavretie kúpnej zmluvy, ktorou dedič už za života poručiteľa nadobúda od neho veci, ktoré by zdedil až v zmysle poručiteľovho závetu.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. novembra 2020, sp. zn. 4 Cdo 227/2019)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Partizánske (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) z 27. septembra 2018, č. k. 3 C 44/2014-301 vyslovil, že žalovaný S. O. je nespôsobilý dediť po poručiteľke F. O. a žalobcom priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vykonaným dokazovaním zistil, že poručiteľka zanechala závet spísaný formou notárskej zápisnice z 5. decembra 2002, ktorý bol spísaný notárom JUDr. V. K. pod N 110/02, Nz 106/02. Ďalej zistil, že 10. októbra 2006 bola podpísaná kúpna zmluva, podľa ktorej poručiteľka odpredala nehnuteľnosti, ktorých bola vlastníčkou, žalovanému a jeho manželke. Za účelom zistenia prípadného sfalšovania podpisu poručiteľky vykonal znalecké dokazovanie a na základe znaleckého posudku zistil, že kúpnu zmluvu za poručiteľku podpísala manželka žalovaného. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že vzhľadom na to, že podpis vykonala manželka žalovaného, o takomto konaní musel žalovaný vedieť. Súd nepovažoval za dôležité či žalovaný na takéto konanie svoju manželku pohlol alebo nie, pretože už len tichý súhlas s takto uzatvorenou zmluvou považoval za zavrhnutie hodné konanie voči poručiteľke z dôvodu, že počas života poručiteľky sa snažil získať majetok, ktorý mal nadobudnúť až po jej smrti. Úkon, ktorý smeruje k tomu, aby bez vôle alebo proti vôli poručiteľky nadobudol vlastnícke právo k majetku, ktorý mu bol v závete odkázaný považoval súd za úkon, ktorý smeruje proti poručiteľkinej poslednej vôli, pretože podľa nej mal tento majetok nadobudnúť až okamihom smrti poručiteľky.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 13. marca 2019 sp. zn. 5 Co 27/2019 uvedený rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcom 1/ až 5/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia. V súdnej veci nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spochybňovali správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, súd venoval náležitú pozornosť zisteniu všetkých rozhodných skutočností, dostatočne zistil skutkový stav a mal spoľahlivé a dostatočné podklady pre rozhodnutie o veci. Dôvody, pre ktoré tak urobil, podrobne uviedol v odôvodnení rozsudku. S týmito dôvodmi sa v celom rozsahu stotožnil aj odvolací súd a v podrobnostiach na ne odkázal. Zdôraznil, že žalovaný o podpise kúpnej zmluvy za poručiteľku svojou manželkou minimálne vedel a teda takéto konanie umožnil, čo spolu so skutočnosťou, že podľa závetu poručiteľka prejavila vôľu, aby žalovaný sa stal titulom závetného

dedenia vlastníkom kúpnu zmluvou prevádzaných nehnuteľností až jej smrťou, musí byť nutne hodnotené ako zavrhnutie hodné konanie proti prejavu poručiteľkinej poslednej vôle. Uzavrel, že takémuto záveru nebráni ani tá skutočnosť, že posledná vôľa poručiteľky zachytená v závete z 5. decembra 2002 zostala zachovaná a rešpektovaná, pretože titulom predmetnej kúpnej zmluvy mal žalovaný nadobudnúť vlastnícke právo iba k predmetným nehnuteľnostiam, ktoré mu poručiteľka aj tak závetne odkázala a ani tvrdenie žalovaného, že ostatní dedičia neboli touto kúpnu zmluvou ukrátení, keď poručiteľka mala aj iný majetok.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý žiadal napadnuté rozhodnutie spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zmeniť a žalobu zamietnuť. Prípustnosť dovolania dovolateľ vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., keďže napadnuté rozsudky spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa obsahu dovolania konajúce súdy dospeli k nesprávnomu právnomu posúdeniu veci ohľadne zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle. Bol názoru, že o dedičsky nespôsobilého dediča z dôvodu zavrhnutia hodného konania pôjde iba v tých prípadoch, kedy sa dedič dopustí konania, ktorým sa snaží vyvolať usporiadanie dedičskej postupnosti v rozpore s vôľou poručiteľa, pričom za takéto konanie možno považovať všetky druhy fyzického alebo psychického donútenia k zriadeniu závetu určitého obsahu, konanie, ktorým bolo poručiteľovi zabránené prejaviť svoju skutočnú vôľu v závete, či zriadiť závet, zmeniť závet alebo zrušiť závet a taktiež konanie, ktorého cieľom je potlačenie zriadeného závetu napríklad zničením listiny či zatajením jej existencie, alebo jej sfalšovaním. Uviedol, že údajné konanie žalovaného (nepreukázaná vedomosť o tom, že manželka mala sfalšovať podpis poručiteľky na kúpnej zmluve) vôbec nesmerovalo proti prejavu poručiteľkinej poslednej vôle a ani uzavretie kúpnej zmluvy nesmerovalo proti prejavu poručiteľkinej poslednej vôle. Zdôraznil, že na základe závetu zriadeného poručiteľkou by sa tak či onak stal vlastníkom nehnuteľností, ktoré nadobudol spolu s manželkou do bezpodielového spoluvlastníctva manželov na základe kúpnej zmluvy uzavretej s poručiteľkou 10. októbra 2006, ktorú námietku odvolací súd vyhodnotil ako neopodstatnenú.

4. Žalobcovia 1/ až 4/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že dovolanie nepovažujú za dôvodné a navrhli, aby ho najvyšší súd zamietol. Uplatnili si aj náhradu trov právneho zastúpenia.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s rozhodnutím okresného súdu treba zrušiť.

6. V zmysle § 419 C.s.p. dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Podľa § 432 ods. 1, 2 C.s.p. dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

9. Žalovaný prípustnosť dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Uviedol, že otázka zavrnutia hodného konania proti prejavu poslednej vôle poručiťľa, ktoré nesmerovalo proti prejavu poslednej vôle poručiťľa nie je v predchádzajúcej judikatúre najvyššieho súdu doposiaľ riešená. Zdôraznil, že ak okresný a krajský súd uviedli, že je nepodstatné, že na základe závetu zriadeného poručiťľkou by sa tak či onak stal vlastníkom nehnuteľností, ktoré nadobudol spolu s manželkou do bezpodielového spoluvlastníctva manželov na základe kúpnej zmluvy uzavretej s poručiťľkou, vec nesprávne právne posúdili v zmysle ustanovenia § 432 ods. 1 C.s.p.

10. V preskúmvanej veci dovolateľ trval na tom, že základná právna otázka, od posúdenia ktorej závisí predmetná vec ešte v praxi dovolacieho súdu rozhodovaná nebola.

11. So zreteľom na nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., najvyšší súd dospel k záveru, že mimoriadny opravný prostriedok žalovaného je v danom prípade v zmysle citovaného ustanovenia C.s.p. procesne prípustný.

12. Po konštatovaní prípustnosti dovolania podrobil dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu. Pristúpil teda k posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke vo väzbe na zistený skutkový stav.

13. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

14. Podľa § 469 Občianskeho zákonníka nededí, kto sa dopustil úmyselného trestného činu proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom alebo zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle. Môže však dediť, ak mu poručiteľ tento čin odpustí.

15. Podľa ustanovenia § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa. Táto zásada však neplatí absolútne. Na to, aby dedič mohol dediť, musia byť splnené a preukázané nasledovné skutočnosti - musí existovať dedičský titul a musí existovať dedičská spôsobilosť. Dedičskú spôsobilosť má každý subjekt, ktorý má spôsobilosť mať práva a povinnosti. Z uvedeného vyplýva, že na nadobudnutie dedičstva sa u fyzickej osoby nevyžaduje jej spôsobilosť na právne úkony, pretože k prechodu majetku na dedičov dochádza zo zákona.

16. To znamená, že dedičom môže byť aj maloleté dieťa, osoba s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony alebo osoba zbavená spôsobilosti na právne úkony. V dedičskom konaní za takúto osobu koná jej zákonný zástupca alebo opatrovník stanovený súdom.

17. Ako dedič môže vystupovať aj právnická osoba, je však nevyhnutné, aby v okamihu smrti poručiteľa táto právne existovala. Právnická osoba môže byť dedičom len na základe závetu, nikdy nie na základe zákona. Štát má vždy právnu subjektivitu, môže teda dediť, ale taktiež len na základe závetu, príp. len vtedy, ak dedičstvo nenadobudne žiadny iný dedič.

18. Na to, aby došlo k dedeniu sa vyžaduje okrem smrti fyzickej osoby, existencie majetkových práv, ktoré smrťou nezanikajú ani neprechádzajú na iné právne subjekty inak než dedením a dedičského titulu aj spôsobilý subjekt dedičského práva.

19. Zo všeobecného pravidla, ohľadom toho, že každý subjekt má dedičskú spôsobilosť, Občiansky zákonník pozná dve výnimky, v zmysle ktorých môže aj fyzická osoba s dedičským titulom, ktorá má v deň poručiteľovej smrti spôsobilosť mať práva a povinnosti, byť nevhodná na nadobudnutie dedičstva. Každý, kto má právny záujem na tom, aby bol takýto nespôsobilý dedič z dedičského okruhu vylúčený, môže v dedičskom konaní uplatniť predmetné zákonné výnimky. Pre dedičskú nespôsobilosť môže byť z dedičstva vylúčený tak dedič zo zákona, ako aj dedič zo závetu.

20. Nespôsobilým dedičom v zmysle § 469 Občianskeho zákonníka môže byť výlučne fyzická osoba. Nededí, kto sa dopustil úmyselného trestného činu proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom alebo sa dopustil zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle.

21. Dedičská spôsobilosť nastáva zo zákona a prihliada sa k nej z úradnej povinnosti. Nespôsobilý dedič nededí, hľadá sa na neho, ako by sa smrťou poručiteľa nedožil. Pojem zavrhnutia hodné konanie proti prejavu poslednej vôle poručiteľa nie je v Občianskom zákonníku definovaný. V súlade s právnou teóriou je treba prejavom poslednej vôle poručiteľa rozumieť poručiteľove úkony smerujúce k stanoveniu okruhu dedičov (t.j. závet, vydedenie) aj úkony smerujúce k tomu, aby došlo k dedeniu zo zákona (napr. zrušenie či odvolanie závetu alebo vydedenie). Dedičskú nespôsobilosť pritom má za následok iba také konanie proti prejavu poslednej vôle poručiteľa, ak

ide o konanie úmyselné, ktoré možno so zreteľom k motivácii, forme, intenzite či účinky považovať za zavrhnutie hodné. Konaním proti prejavu poslednej vôle poručiťľa naviac môže byť nielen konanie smerujúce proti listine, na ktorej je zachytená posledná vôľa poručiťľa, ale tiež konanie, ktoré sleduje zmarenie či ovplyvnenie realizácie slobodného prejavu poslednej vôle poručiťľa.

22. Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že o dedičsky nespôsobilého dediča z dôvodu zavrhnutia hodného konania proti prejavu poslednej vôle poručiťľa môže ísť iba v tých prípadoch, kedy sa dedič dopustí konania, ktorým sa snaží vyvolať usporiadanie dedičskej postupnosti v rozpore s vôľou poručiťľa v tomto smere (napr. aby sa určitá osoba stala dedičom, alebo naopak, aby sa osoba, ktorú poručiťľ určil závetom za svojho dediča, dedičom nestala). Zrejme pôjde o všetky druhy fyzického alebo psychického donútenia smerujúceho k zriadeniu závetu určitého obsahu, o konanie, ktorým bolo poručiťľovi zabránené prejaviť svoju skutočnú vôľu v závete či zriadiť, zmeniť alebo zrušiť závet, ako i o konanie, ktorého cieľom je potlačenie už zriadeného závetu a to napríklad zničením listiny či zatajením jej existencie, alebo jej sfaľovaním alebo podvrhnutím. Naproti tomu za konanie proti prejavu poslednej vôle poručiťľa v zmysle ustanovenia § 469 Občianskeho zákonníka nebude možné považovať také konanie dediča, ktorého cieľom bude dosiahnutie stavu, aby závetom povolaný dedič nenadobudol majetok, ktorý by mu inak mal podľa predmetného závetu pripadnúť (napríklad tým, že majetok poručiťľa zatají) bez toho, aby tým bola dotknutá posledná vôľa poručiťľa o okruhu jeho dedičov, pretože takéto konanie nesmeruje proti prejavu poslednej vôle poručiťľa.

23. V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalovanému naďalej svedčí dedičské právo zo závetu z 5. decembra 2002, ktorým bol ustanovený za dediča nehnuteľností v katastrálnom území H. a to parcely č. XX/X - zastavané plochy o výmere 386 m², parcely č. XX/X - zastavané plochy o výmere 45 m², parcely č. XX/X - zastavané plochy o výmere 67 m², parcely č. XX/X - zastavané plochy o výmere 170 m², parcely č. XX/X - zastavané plochy o výmere 29 m², stavby súpisné č. XX na parcele č. XX/X - rodinný dom, všetky zapísané na liste vlastníctva č. XXX, pretože nebolo zistené a žiadna zo strán sporu netvrdila, že by došlo k zrušeniu závetu z 5. decembra 2002 v zmysle § 480 Občianskeho zákonníka (napríklad jeho odvolaním alebo zriadením nového závetu v rozsahu, ktorý by vylučoval žalovaného z dedičského práva zo závetu z 5. decembra 2002, alebo jeho zničením), že by sa žalovaný stal dedičsky nespôsobilý v zmysle ustanovenia § 469 Občianskeho zákonníka, alebo že by dedičstvo po poručiťľke odmietol. Za tohto stavu má dovolací súd za to, že konaním žalovaného, ktoré spočívalo v tom, že žalovaný s manželkou uzavrel s poručiťľkou 10. októbra 2006 kúpnu zmluvu, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti identické s nehnuteľnosťami, ktoré boli predmetom závetu, nedošlo k odlišnému usporiadaniu dedičskej postupnosti po poručiťľke v rozpore s jej vôľou vyjadrenou v závete zriadenom 5. decembra 2002. Z uvedeného dôvodu teda, že konanie žalovaného nesmerovalo proti prejavu poslednej vôle poručiťľky, súdy nesprávne dospeli k záveru, že sa žalovaný dopustil zavrhnutia hodného konania proti prejavu poslednej vôle poručiťľky a skutočnosť, že uzavrel spolu s manželkou s poručiťľkou kúpnu zmluvu, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti identické s nehnuteľnosťami, ktoré boli obsahom závetu, tak nemohla mať za následok jeho dedičskú nespôsobilosť v zmysle ustanovenia § 469 Občianskeho zákonníka.

85.**ROZHODNUTIE**

V spore o náhradu škody podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení sú pasívne legitimovaní poistený škodca aj poistiteľ. Poškodený má možnosť voľby, či bude žalovať poisteného škodcu, alebo iba poistiteľa, či poisteného škodcu a poistiteľa súčasne.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. októbra 2020, sp. zn. 4 Cdo 5/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobkyňa sa žalobou podanou na Okresnom súde Stará Ľubovňa 4. augusta 2016 domáhala voči žalovanému náhrady škody v sume 11.611,28 eur, ktorú za obdobie od 14. marca 2014 do 13. mája 2016 vyplatila pozostalým po nebohom Š. G. ako obeti dopravnej nehody, ktorú dňa 11. júla 2005 zaviniel žalovaný, za čo bol právoplatne odsúdený rozsudkom Okresného súdu Zvolen z 24. júna 2008, sp. zn. 4 T 95/2008.

2. Okresný súd Stará Ľubovňa v poradí druhým rozsudkom - po predchádzajúcom kasačnom uznesení odvolacieho súdu z 27. marca 2018 - z 5. septembra 2018, č. k. 8 C 6/2016-172, žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitimácie u žalovaného, v dôsledku existencie poistného vzťahu z povinného zmluvného poistenia k motorovému vozidlu, ktorého prevádzkou došlo k dopravnej nehode.

3. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 28. mája 2019, sp. zn. 24 Co 149/2018, napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny, lebo aj podľa jeho názoru pasívne legitimovaným mal byť poistovateľ z povinného zmluvného poistenia a nie žalovaný škodca ako vinník dopravnej nehody.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala včas dovolanie žalobkyňa, v ktorom uviedla, že v prejednávanej veci boli voči žalovanému splnené všetky predpoklady zodpovednosti za škodu, ktorá bola v príčinnej súvislosti s ním zavinenou dopravnou nehodou. Tento má len právo, aby za neho poistovateľ uhradil škodu spôsobenú žalobkyňi z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ale vo vzťahu k ustanoveniu § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov bola táto skutočnosť irelevantná; poškodená žalobkyňa si mohla iba vybrať, či nárok na náhradu škody si uplatní voči škodcovi, alebo len voči poistovní, alebo voči obidvom súčasne, lebo všetky tieto subjekty sú pasívne vecne legitimované. Žalobkyňa navrhla napadnutý rozsudok

odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alebo zmeniť a zaviazať žalovaného na zaplatenie škody v sume 8.495,64 eur, z dôvodu čiastočnej úhrady škody dňa 9. októbra 2018.

5. Žalovaný vo vyjadrení navrhol dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací po preskúmaní veci v zmysle ustanovení § 438 a nasl. C.s.p. dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

7. Rozhodnutie súdu môže byť, za určitých okolností, nezákonné (protiústavné) aj z toho dôvodu, že podáva nepresný alebo nezrozumiteľný výklad zákonného práva, pretože len náležité, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ústavné kritériá vyplývajúce z ústavy. Obdobne, ako v skutkovej oblasti, i v oblasti nedostatočne vyloženej a odôvodnenej právnej argumentácie nastávajú podobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti, či nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ktoré je v rozpore so zásadami spravodlivého procesu tak, ako sú deklarované v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Odvolací súd nemôže, hoci aj zjavne v jednoduchom prípade, reprodukovať text ním aplikovaného zákonného ustanovenia a predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia a k nemu, bez ďalšieho, priradiť svoj pôvodný právny záver bez toho, že by bolo súčasne zjavné, akou cestou k tomuto názoru (záveru) dospel, aké argumenty pri tom použil, ako sa vysporiadal s argumentáciou odvolateľky a či pri riešení otázky *quid iuris* vzal do úvahy i relevantnú judikatúru a právnu vedu, ktorou argumentovala druhá strana sporu. Inak má napadnuté rozhodnutie rysy jurisdikčnej svojvôle a ako také môže byť považované za nezákonné a nespravodlivé rozhodnutie, najmä ak dostatočne konkrétnym spôsobom nevyložil dôvody, pre ktoré sa nestotožnil s judikatúrou predloženou žalobkyňou, ale na strane druhej akceptoval „iné rozhodnutia“ odvolacieho súdu, ktoré danosť pasívnej legitimácie pôvodcu (vinníka) škody posúdili údajne opačne, ktoré však bližšie (či vôbec) nekonkretizoval. V zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu z 27. marca 2018 citované rozhodnutia len vyvracajú argument poisťovne, že žalobkyňa nemá postavenie poškodeného v zmysle „zákona o povinnom zmluvnom poistení“ (bod 15 in fine).

9. Otázkou relevantnou v zmysle namietaného ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom (i) a podať svoje vysvetlenie (názor), ako mala byť táto otázka správne riešená (ii).

10. Z obsahu dovolania žalobkyne (čl. 11 ods. 1 a § 124 ods. 1 C.s.p.) sa podáva, že dovolateľka prípustnosť a dôvodnosť dovolania vyvodzovala jednak z nedostatočne vyargumentovaného záveru, že ani ustanovenie § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nezabavuje žalovaného zodpovednosti za škodu v nadväznosti na ustanovenie § 238 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (teda implicitne ide o dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p.), a jednak z nesprávneho právneho posúdenia pasívnej legitimácie žalovaného na náhradu

(regres) poskytnutých dávok pozostalým v dôsledku smrti ich blízkej osoby pri dopravnej nehode, za ktorú nesie zodpovednosť žalovaný ako vodič motorového vozidla (explicitne ide o dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.).

11.1. Podľa § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení sociálna poisťovňa má právo voči tretím osobám na náhradu škody, ktorá jej vznikla výplatom dávok v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania; výšku škody preukazuje Sociálna poisťovňa potvrdením príslušnej organizačnej zložky Sociálnej poisťovne o výške vyplatených dávok.

11.2. Podľa § 238 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení právo na náhradu škody podľa odseku 1 uplatňuje Sociálna poisťovňa v súdnom konaní podľa osobitného predpisu.

11.3. Podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdravie a nákladov pri usmrtení, ako aj škody vzniknutej náhradou nákladov zdravotnej starostlivosti, dávok nemocenského poistenia a dávok dôchodkového poistenia.

12. Najvyšší súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva, okrem iného v tom, že pri výklade a aplikácii právnych predpisov nemožno opomíňať ich účel a zmysel, ktorý nie je možné hľadať len v slovách a vetách predpisu, v ktorom sú vždy prítomné aj princípy uznávané demokratickým právnym štátom. Zároveň sa nesmie opomíňať, že prijaté rozhodnutie musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (I. ÚS 57/07, IV. ÚS 182/07).

13. Aplikácia právnych predpisov zo strany súdu môže mať za následok porušenie práva strany sporu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napríklad aj vtedy, ak v nej možno vidieť prvok svojvôle, teda ak mu chýba zmysluplné odôvodnenie, alebo v prípade, ak vo svojej podstate vedie k popretiu ich účelu, alebo dôsledkom interpretácie dôjde k zrejmej nespravodlivosti.

14. Odvolací súd pri výklade kolidujúcich právnych noriem nepostupoval v súlade s uvedenými všeobecnými výkladovými pravidlami a svoj odklon pritom takmer vôbec neodôvodnil, čím sa dopustil nezákonnej svojvôle a porušenia princípu viazanosti žalobným návrhom, pretože poškodená žalobkyňa mala možnosť voľby, či bude žalovať poisteného škodcu, alebo iba poisťiteľa, či poisteného škodcu a poisťiteľa súčasne. Ak žalovala iba poisteného škodcu, nemá to žiaden vplyv na poistný vzťah medzi poisteným a poisťovňou, ani právne postavenie poisteného sa tým nemôže zhoršiť; poistený môže následne žalovať poisťovňu, ak za neho dobrovoľne neuhradí škodu priznanú súdnym rozhodnutím, v ktorom bola stranou sporu iba osoba poisteného škodcu.

15. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci v zásadnej právnej otázke pre správne rozhodnutie, pričom išlo o právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená. V dôsledku toho bol naplnený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. a pre nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku aj dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ C.s.p.

86.**R O Z H O D N U T I E**

Z ustanovenia § 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení do 31. marca 2015² nevyplýva, že by jednou z náležitostí spotrebiteľskej úverovej zmluvy bol konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov alebo predpoklady pre jej výpočet.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. februára 2021, sp. zn. 7Cdo/183/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Žalobkyňa sa žalobou uplatnenou 25. júla 2018 domáhala, aby súd zaviazal žalovaných 1/ a 2/ (ďalej spolu aj „žalovaní“) na zaplatenie istiny 8 552,87 €, úrokov 225,09 € (nárok vznikol z neuhradených splátok do dátumu predčasnej splatnosti úveru), úrokov z omeškania 19,49 € (nárok vznikol z neuhradených splátok do dátumu predčasnej splatnosti úveru), úrokov 9,90 % ročne z nezaplatennej istiny 8 552,87 € od 22. júna 2018 do zaplatenia, úrokov z omeškania vo výške 8 % ročne z nezaplatennej istiny 8 552,87 € od 22. júna 2018 do zaplatenia, úrokov z omeškania vo výške 8 % ročne z nezaplatených úrokov 225,09 € od 22. júna 2018 do zaplatenia ako aj na náhrady trov konania. Vo svojom podaní uviedla, že so žalovanými uzavrela úverovú zmluvu 31. augusta 2012, na základe ktorej im poskytla peňažné prostriedky vo výške 15 000 €, pričom poskytnutý úver sa žalovaní zaviazali splácať v pravidelných mesačných anuitných splátkach a celý úver aj s príslušenstvom boli povinní splatiť do 18. augusta 2022. Po vyčerpaní úveru žalovaní porušili zmluvné povinnosti, preto boli listom zo dňa 21. marca 2018 vyzvaní na predčasné splatenie poskytnutého úveru do dátumu uvedeného vo výzve.

2. Okresný súd Čadca (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. apríla 2019, č. k. 7Csp/38/2018-69 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni istinu vo výške 1 827,90 €, úroky z omeškania vo výške 19,49 €, úroky z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 1 827,90 € od 22. júna 2018 do zaplatenia, všetko do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovaným náhradu trov konania nepriznal.

2.1. Z výsledkov vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že medzi žalobkyňou a žalovanými bol uzatvorením úverovej zmluvy č. 4303 dňa 31. augusta 2012 založený spotrebiteľský právny vzťah, t. j. súd vyhodnotil úverovú zmluvu za spotrebiteľskú. Zistil, že zmluva nespĺňa kritérium podľa § 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z. z. o

² teraz §9ods. 2 písm. h/

spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov [(ďalej aj „zákon č. 129/2010 Z. z.“ alebo „zákon o spotrebiteľských úveroch“) v znení účinnom ku dňu uzatvorenia úverovej zmluvy, pozn.], ktoré vyžaduje ako podstatnú obsahovú náležitosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere aj uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov a celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítaných na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; pričom v zmluve musia byť uvedené aj všetky predpoklady použité na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov (ďalej aj „RPMN“). Údaj o tom, z akých predpokladov vychádzal žalobca pri výpočte ročnej percentuálnej miery nákladov, v zmluve absentuje.

2.2. Posudzovanú úverovú zmluvu vyhodnotil súd ako platnú, avšak v dôsledku chýbajúcej obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy ju posúdil podľa § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. ako bezúročnú a bez poplatkov. Preto žalobu vo zvyšku nezaplatenej istiny, úrokov 225,09 € a úrokov 9,90 % ročne z nezaplatennej istiny 8 552,87 € od 22. júna 2018 do zaplatenia, vrátane úrokov z omeškania vo výške 8 % ročne z týchto úrokov 225,09 € od 22. júna 2018 do zaplatenia, ako nedôvodnú zamietol.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. marca 2020 sp. zn. 10Co/201/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej zamietajúcej časti, v závislom výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vyslovil, že žalovaným nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

3.1. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie. Vo svojom odôvodnení v podstatnom uviedol, že „[j]e jednoznačné, že zákon č. 129/2010 Z.z. v znení účinnom ku dňu uzatvorenia úverovej zmluvy vyžadoval, aby spotrebiteľská zmluva obsahovala všetky predpoklady použité na výpočet RPMN a do tejto kategórie týchto predpokladov je potrebné zaradiť aj matematický výpočet na základe ktorého veriteľ dospel k určitej výške RPMN. Nepostačuje napr. iba odkaz veriteľa na prílohu č. 2 k zák. č.129/2010 Z.z., ako je totiž zrejme matematický výpočet RPMN vychádzajúci zo vzorca v zmysle prílohy č. 2 zák. č. 129/2010 Z.z. je zložitý/nie jednoduchý, bez príslušného matematického výpočtu na základe ktorého veriteľ dospel k určitej výške RPMN, nie je spotrebiteľ schopný preveriť správnosť takéhoto výpočtu RPMN ako jednej z podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere umožňujúce posúdiť výhodnosť úveru, čo nepochybne má zásadný vplyv na jeho rozhodnutie vstúpiť do úverového vzťahu s veriteľom.“

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu výroku, ktorým potvrdil rozsudok v jeho napadnutej časti a v časti závislého výroku o trovách konania, podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) 8. júla 2020 dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolateľka má za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa jej názoru v danom prípade súdy nižších stupňov neaplikovali na daný skutkový stav príslušné právne predpisy, resp. tieto právne predpisy nesprávne interpretovali.

4.1. Dovolateľka uvádza, že v zmluve sú uvedené všetky predpoklady použité na výpočet RPMN, a to: výška úveru, dátum prvej splátky, dátum poslednej splátky, termín splatnosti splátky,

úroková sadzba, anuitná splátka, poplatok za poskytnutie úveru, poplatok za správu úverového účtu a dátum uzavretia zmluvy. Má za to, že zákon č. 129/2010 Z. z. nepožadoval ani v súčasnosti nepožaduje uvádzať v zmluve konkrétny matematický výpočet RPMN, uvedené nebolo zámerom zákonodarcu, ktorý v dôvodovej správe ohľadne výpočtu RPMN len odkazuje na § 19 zákona o spotrebiteľských úveroch, neuvádza ho medzi náležitosťami zmluvy o úvere. Výklad zákona, ktorým súd vyžaduje uvedenie matematického výpočtu RPMN ako povinnej náležitosti zmluvy o úvere, je v rozpore so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „smernica“), čl. 10 ods. 2 písm. g/, ktorá vyžaduje len uvedenie RPMN, celkovej čiastky, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, a predpokladov na výpočet RPMN. Smernica bráni členským štátom, aby vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanovili povinnosť zahrnúť do zmluvy o úvere iné náležitosti, než sú tie, ktoré vymenúva čl. 10 ods. 2 smernice; poukázala pritom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-42/15 Home Credit Slovakia, a.s. proti Kláre Biróovej. Zákon rovnako nepožadoval ani nepožaduje predpoklady pre výpočet RPMN v zmluve špeciálne označovať ako predpoklady pre výpočet RPMN; stanovuje len, že tieto predpoklady majú byť v zmluve uvedené, čo dovolateľka splnila.

4.2. Žalobkyňa zdôraznila, že zmyslom zákona nie je bezúčelný formalizmus alebo vyžadovanie náležitosti zmluvy bez akéhokoľvek konkrétného účelu, naopak jeho účelom je dosiahnuť zrozumiteľnosť zmluvy pre spotrebiteľa, aby bol schopný posúdiť rozsah svojho záväzku. Má za to, že všetky náležitosti uvedené v zmluve boli dostatočné. Poukázala na uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 14Co/26/2017 z 27. marca 2018 a uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6Co/237/2017 z 26. septembra 2018, v ktorom odvolací súd vyjadril názor, v zmysle ktorého zákon o spotrebiteľských úveroch nepožaduje uvádzať v zmluve konkrétny matematický výpočet RPMN ani nepožaduje predpoklady pre výpočet RPMN špeciálne v zmluve označovať ako predpoklady pre výpočet RPMN. Zákon stanovil, že tieto predpoklady sa majú v zmluve uviesť, čo žalobkyňa v zmluve jednoznačne uviedla.

4.3. Vychádzajúc z uvedeného dovolateľka zastáva názor, že v danom prípade nie je možné ustáliť, že zmluva neobsahuje náležitosť podľa § 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z. z., a preto navrhla, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej zamietajúcej časti, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie v tom zodpovedajúcej časti a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

5. Žalovaní 1/ a 2/ sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 a § 450 CSP).

7. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej

rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

9. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobkyňa za dosiaľ dovolacím súdom nevyriešenú považuje otázku (i) uvádzania konkrétneho matematického výpočtu RPMN v spotrebiteľskej zmluve ako jej povinnej náležitosti, (ii) špeciálneho označovania predpokladov pre výpočet RPMN v zmluve ako predpokladov pre výpočet RPMN. Zastáva právny názor, že konkrétny matematický výpočet RPMN v spotrebiteľskej zmluve nie je potrebné uvádzať, keďže zákon takúto povinnosť neukladá a pokiaľ ide o predpoklady pre výpočet RPMN, tieto je potrebné v zmluve len uviesť, čo dovolateľka splnila.

10. Zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou podliehajúcou zákonu č. 129/2010 Z. z. Podľa jeho ustanovenia § 9 ods. 2 písm. j/ zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov. V zmysle § 11 ods. 1 písm. a/ cit. zákona poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a/ až k/, r/ a y/ a § 10 ods. 1. V prílohe č. 2 k zákonu o spotrebiteľských úveroch pod bodom I. je uvedená základná rovnica, ktorá vyjadruje RPMN, t. j. vyjadrujúca rovnosť poskytnutého spotrebiteľského úveru na jednej strane a splátok a poplatkov na strane druhej.

10.1. Podľa čl. 10 ods. 2 písm. g/ smernice zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané v čase uzavretia zmluvy o úvere; uvedú sa všetky predpoklady použité na výpočet tejto miery. Keďže táto smernica obsahuje harmonizované ustanovenia, členské štáty nesmú zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice (čl. 22 smernice).

11. Údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov je indikátorom posúdenia výhodnosti či nevýhodnosti úveru. Pri tomto údaji preto zákonodarca požaduje súčasne uviesť všetky predpoklady použité na jeho výpočet, teda nestačí len uvedenie jeho výšky.

11.1. Dovolací súd má za to, že v predmetnej úverovej zmluve sú uvedené všetky predpoklady potrebné na výpočet RPMN, ktorými sú uvedenie výšky úveru, výšky splátky, jej intervalu, počtu splátok, uvedenie výšky úrokov, nákladov na poistenie a prípadných poplatkov, ktoré údaje zo zmluvy jednoznačne vyplývajú.

12. 1. Dovolací súd, na rozdiel od súdov nižších inštancií, zastáva názor, že zo znenia § 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z. z. nevyplýva povinnosť veriteľa uviesť v zmluve konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov, pričom zákon nepožaduje ani predpoklady pre výpočet RPMN špeciálne v zmluve označovať ako predpoklady pre výpočet RPMN. Takúto požiadavku pritom nie je možné vyvodiť gramatickým (jazykovým) ani teleologickým (účelovým) výkladom daného zákonného ustanovenia.

12.2. V posudzovanom prípade zákon o spotrebiteľských úveroch výslovne neukladá uviesť v zmluve i matematický výpočet výšky ročnej percentuálnej miery nákladov, ako to vyplýva z dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu. Pokiaľ by takúto požiadavku mal zákonodarca v úmysle, nič mu nebránilo uviesť ju v danej právnej norme. Zákonodarca pritom formulačne jednoznačne požaduje, aby boli v zmluve uvedené len predpoklady použité na výpočet tejto ročnej percentuálnej miery nákladov, pričom pod predpokladmi nie je možné rozumieť uvedenie vzorca výpočtu, ktorý (vzorec) je len jeden, navyše spotrebiteľovi prístupný priamo v zákone, v jeho prílohe č. 2. Pokiaľ odvolací súd považuje za predpoklad na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov i vzorec na jej výpočet, s týmto sa dovolací súd nestotožňuje.

12.3. Z uvedených dôvodov potom záver súdov nižších inštancií, že predmetná zmluva v rozpore s § 9 ods. 2 písm. j/ zákona o spotrebiteľských úveroch neobsahuje zákonnú náležitosť, a to všetky predpoklady použité pre výpočet RPMN, čo má za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť predmetného úveru v zmysle § 11 ods. 1 písm. a/ zákona o spotrebiteľských úveroch, nie je správny.

13. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

87.**R O Z H O D N U T I E**

Ak došlo k vzniku vecného bremena za účinnosti zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach, nárok na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti podľa § 4 ods. 4 tohto zákona vzniká oprávnenému subjektu bez ohľadu na to, kedy boli dráhy vystavané.

(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. februára 2021, sp. zn. 7Cdo/17/2020)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Pezinok (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) medzitýmnym rozsudkom z 15. marca 2017 č. k. 10C/99/2014-153 určil, že nárok žalobcu na vydanie jednorazovej náhrady za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti je daný. Vychádzal zo zistenia, že právny predchodca žalovanej umiestnil v roku 1972 stavbu vlečky na pozemkoch právneho predchodcu žalobcu. Žalovaná na základe § 4 ods. 4 zákona č. 513/2009 Z.z. o dráhach (ďalej len „zákon o dráhach“) podala návrh na zápis vecného bremena, ktorému Správa katastra vyhovel a zapísala vecné bremeno v prospech žalovanej do katastra. Žalobca si listom zo dňa 4. apríla 2012 uplatnil svoje právo na náhradu u žalovanej.

1.1. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 4 ods. 4 zákona o dráhach, v dôsledku čoho konštatoval, že až účinnosťou tohto zákona si mohol vlastník alebo užívateľ dať zapísať zákonné vecné bremeno. V čase budovania vlečkovej koľaje vecné bremeno tohto druhu neexistovalo, resp. neexistoval zákon, ktorý by umožňoval jeho zápis do katastra nehnuteľností. Užívanie pozemku do roku 2012 mali strany sporu riešené nájomnou zmluvou. Súd sa nestotožnil s tvrdením žalovaného, že vecné bremeno vzniká iba pri výstavbe nových dráh a nie pri dráhach existujúcich v minulosti, ani so stanoviskom resp. vyjadrením Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), pretože pred účinnosťou zákona o dráhach neexistoval iný právny predpis, ktorý by umožňoval zriadiť zákonné vecné bremeno na pozemky pod dráhami. Až následne s účinnosťou zákona o dráhach si mohla žalovaná podať zápis zákonného vecného bremena do katastra nehnuteľností, čo aj žalovaná urobila, v dôsledku čoho žalobcovi vzniklo právo na jednorazovú náhradu za nútené obmedzenie. Preto považoval nárok žalobcu za opodstatnený.

2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 13. decembra 2018 sp. zn. 9Co/271/2017 medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Odvolací súd najskôr uviedol, že súd prvej inštancie dostatočne a zrozumiteľne vysvetlil, prečo je nárok žalobcu oprávnený, s odôvodnením ktorým sa odvolací súd plne stotožňuje [(§ 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)].

2.1. Žalovaná v odvolaní namietala, že v konaní nebolo preukázané, že by došlo okrem formálneho zápisu samotného vecného bremena aj k faktickému (skutočnému) obmedzeniu užívania nehnuteľnosti v dôsledku umiestnenia súčasti dráhy a že by takéto faktické obmedzenie užívania bránilo žalobcovi v obvyklom užívaní nehnuteľnosti. K uvedenej námietke odvolací súd uviedol, že je bezdôvodná, pretože (už) samotná existencia dráhy a jej umiestnenie na pozemkoch vylučuje nielen obvyklé, ale akékoľvek využitie pozemkov žalobcom, nakoľko ide o pozemky zaťažené cudzou stavbou.

2.2. K výkladu § 4 ods. 4 zákona o dráhach ministerstvom (pozri bod 1.1.) odvolací súd uviedol, že absencia prechodných ustanovení má za následok, že ustanovenia § 4 ods. 4 štvrtá veta zákona o dráhach je možné aplikovať i na dráhy, ktoré boli vystavané pred jeho účinnosťou. Účinnosťou zákona o dráhach sa podobne, ako v predpisoch o energetike a o verejných vodovodoch a kanalizáciách, zriadilo ex lege trvalé vecné bremeno (§ 4 odsek 4) viazuce na pozemkoch tvoriacich obvod dráhy, keď návrh na vykonanie záznamu na zapísanie vecného bremena do katastra nehnuteľností bol povinný podať prevádzkovateľ dráhy. Ak zápisom vecného bremena vznikli v zmysle citovaného žalovanej oprávnenia vyplývajúce z vecného bremena, musia jej vzniknúť aj povinnosti súvisiace so vznikom týchto oprávnení, čoho dôkazom je aj prekluzívna lehota na uplatnenie jednorazového odškodnenia, ktorá je ročná a ktorá začína plynúť odo dňa zapísania vecného bremena do katastra nehnuteľností, bez ohľadu na to, či boli dráhy vystavané pred alebo po nadobudnutí účinnosti zákona o dráhach. Ak teda došlo k vzniku vecného bremena za účinnosti zákona o dráhach (§ 4 ods. 4), čo je aj daný prípad, tak nárok na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti je potrebné bez ďalšieho posudzovať podľa tohto zákona, bez ohľadu na to, kedy boli dráhy vystavané. Podľa názoru odvolacieho súdu by výklad ministerstva prichádzal do úvahy len v prípade, ak by bolo priamo v zákone taxatívne uvedené, že vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti nemá právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti v prípade, ak boli dráhy vystavané pred účinnosťou zákona.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. b/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ resp. c/ CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutia nižších súdov zrušil, vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a priznal jej náhradu dovolacích trov.

3.1. Dovolanie podľa § 420 písm. b/ CSP v podstatnom odôvodnila tým, že žalobca nedisponoval aktívnou procesnou legitímáciou, pretože bol (iba) správcom vecným bremenom zaťažených pozemkov; vlastníctvo k nim patrí štátu, ktorý jedine bol oprávnený domáhať sa jednorazovej náhrady podľa § 4 ods. 4 zákona o dráhach. V tejto súvislosti tiež uviedol, že v zmysle citovaného zákonného ustanovenia je primárnym uplatniteľom nárokov na jednorazovú náhradu vlastník a (až) sekundárne užívateľ, pričom žalobca nie je ani vlastník, ani užívateľ.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalovaná vytýkala nižším súdom nesprávnu aplikáciu ustanovenia „§ 4 ods. 4 zákona o dráhach, ako aj podmienky vzniku nároku na jednorazovú náhradu, pričom vychádzali výlučne z jazykového znenia a absolútne opomenuli zámer a úmysel zákonodarcu, historický výklad ako aj systematiku danej právnej normy“. Podľa jej názoru mali nižšie súdy vykladať citované zákonné ustanovenie „tak, že nárok

na jednorazovú náhradu sa vzťahuje iba na prípady novo postavených dráh resp. vlečiek po účinnosti zákona o dráhach“. V tomto ohľade poukázala cez rozhodovaciu činnosť českého a slovenského ústavného súdu na princípy ochrany nadobudnutých práv, právnej istoty, či spravodlivosti.

3.3. Z opatrnosti, ak by dovolací súd nastolenú právnu otázku už riešil/vyriešil (čo nebolo dovolaťke známe, pozn.) podala vo vzťahu k vytýkanému v bode 3.2. (aj) dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovanej žiadal dovolací súd, aby zamietol podané dovolanie a žalovanej nepriznal náhradu dovolacích trov. Ďalej poukázal na nemožnosť kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. V podstatnom ďalej uviedol, že zákonným dôvodom jednorazovej náhrady je vznik (zapísanie) vecného bremena a nie skutočnosť, že dráhy boli vystavané pred účinnosťou zákona o dráhach. Ak raz právna norma spája so vznikom práva aj nejakú povinnosť, princíp spravodlivosti vyžaduje naplnenie tak práva, ako aj povinnosti. Žalovanej pred účinnosťou zákona o dráhach nesvedčalo zákonné právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Až účinnosťou zákona o dráhach vzniklo zákonné vecné bremeno v prospech žalovanej, keď si ho dala zapísať do katastra a až po tomto okamihu si mohol žalobca uplatniť právo na jednorazovú náhradu. Po nadobudnutí účinnosti zákona o dráhach sa postavenie žalovanej nezhoršilo, ale zlepšilo, keď už žalobca nie je oprávnený požadovať od žalovanej opakujúce nájomné za užívanie pozemkov, ale už len jednorazovú náhradu. K dovolaniu podľa § 420 písm. b/ CSP žalobca uviedol, že žalovaná si neuvedomila, že procesná subjektivita a vecná legitímácia sú dva rôzne právne inštitúty. Prípadný nedostatok vecnej legitímácie nemôže byť dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. b/ CSP a práve uvedený nedostatok (neoprávnene) namieta žalovaná v dovolaní podľa citovaného zákonného ustanovenia. V tomto ohľade žalobca poukázal aj na ustanovenie § 435 CSP. V ďalšom však ani vecne nesúhlasil s tým, že nie je vecne legitímovaný na podanie tejto žaloby. Uviedol, že nevykonáva správu majetku štátu v zmysle zákona č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu, ale výlučne v zmysle zákona č. 258/1993 Z.z. o Železniciach Slovenskej republiky.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 „CSP“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

Dovolanie žalovanej podľa § 421 ods. 1 písm. b/ alternatívne písm. c/ CSP

6. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že

dovolať uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolaťom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

9. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Podľa § 442 CSP je dovolací súd (tiež) viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

10. Žalovaná vytykala nižším súdom, že nesprávne interpretovali na vec sa vzťahujúce hmotnoprávne ustanovenie § 4 ods. 4 zákona o dráhach tvrdiac, že jednorazová náhrada za zriadenie vecného bremena sa v zmysle citovaného zákonného ustanovenia vzťahuje iba na prípady novo postavených dráh resp. vlečiek, t. j. po účinnosti zákona o dráhach, o ktorý prípad v danej veci nešlo.

11. V danom prípade žalovaná v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku (viď bod 10), ktorá nebola dosiaľ dovolacím súdom vyriešená. Prípustnosť jej dovolania preto vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

12. Podľa § 4 ods. 4 zákona o dráhach vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti v obvode dráhy je povinný strpieť umiestňovanie súčastí dráhy a vykonanie činností podľa odsekov 2 a 3. Oprávnenia prevádzkovateľa dráhy podľa odsekov 2 a 3 sú vecnými bremenami viaznucimi na nehnuteľnostiach v obvode dráhy a na prístupových cestách k obvodu dráhy. Návrh na vykonanie záznamu v katastri nehnuteľností podá prevádzkovateľ dráhy. Ak je vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti obmedzený v dôsledku umiestnenia súčastí dráhy v obvyklom užívaní nehnuteľnosti; má právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti; toto právo zaniká, ak sa neuplatnilo u prevádzkovateľa dráhy do jedného roka odo dňa zapísania vecného bremena do katastra nehnuteľností.

13. Odvolací súd vo vzťahu k nastolenej otázke žalovanou (bod 21), ktorá korešpondovala aj so závermi stanoviska ministerstva z 28. decembra 2015 (č. l. 131 spisu) v podstatnom uviedol, že účinnosťou zákona o dráhach sa podobne, ako v predpisoch o energetike a o verejných vodovodoch a kanalizáciách, zriadilo ex lege trvalé vecné bremeno (§ 4 odsek 4) viaznuce na pozemkoch tvoriacich obvod dráhy. Návrh na vykonanie záznamu na zapísanie vecného bremena do katastra nehnuteľností bol povinný podať prevádzkovateľ dráhy (v danom prípade žalovaná, pozn.). Ak zápisom vecného bremena vznikli v zmysle citovaného žalovanej oprávnenia vyplývajúce z vecného bremena, musia jej vzniknúť aj povinnosti súvisiace so vznikom týchto oprávnení, čoho dôkazom je aj prekluzívna lehota na uplatnenie jednorazového odškodnenia, ktorá je ročná a ktorá začína plynúť odo dňa zapísania vecného bremena do katastra nehnuteľností, bez ohľadu na to, či boli dráhy vystavané pred alebo po nadobudnutí účinnosti zákona. Ak teda došlo

k vzniku vecného bremena za účinnosti zákona o dráhach (§ 4 ods. 4), čo je aj daný prípad, tak nárok na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti je potrebné bez ďalšieho posudzovať podľa tohto zákona, bez ohľadu na to, kedy boli dráhy vystavané. Podľa názoru odvolacieho súdu by výklad ministerstva prichádzal do úvahy len v prípade, ak by bolo priamo v zákone taxatívne uvedené, že vlastník alebo užívateľ nehnuteľnosti nemá právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti v prípade, ak boli dráhy vystavané pred účinnosťou zákona.

14. Vyslovený právny názor odvolacieho súdu pri jeho interpretácii ustanovenia § 4 ods. 4 zákona o dráhach považuje dovolací súd de lege lata za právne korektný. Aj z dôvodovej správy zákona o dráhach vyplýva, že trvalé vecné bremeno (§ 4 ods. 4 zákona) sa zriaďuje ex lege, teda na základe (tohto) zákona. Práve od tohto momentu a potom ako si prevádzkovateľ dal zapísať toto vecné bremeno do katastra nehnuteľností, začala plynúť (aj) ročná lehota pre vlastníka alebo užívateľa na uplatnenie jednorazovej náhrady za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti. Podľa názoru dovolacieho súdu samotná okolnosť v minulosti (teda pred účinnosťou tohto zákona) postavených dráh resp. vlečiek nemá žiadny právny význam pre prípadné priznanie jednorazovej náhrady, ktorá sa v zmysle citovanej zákonnej úpravy poskytuje/môže poskytnúť (iba) od momentu zriadenia (tohto) zákonného vecného bremena a po jeho zapísaní v katastri nehnuteľností. Správne preto tvrdí žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu (bod 4), že zákonným dôvodom jednorazovej náhrady v danej veci bol vznik (zapísanie) vecného bremena a nie skutočnosť, že dráhy boli vystavané pred účinnosťou zákona o dráhach, pričom žalovanej pred účinnosťou zákona o dráhach nesvedčalo zákonné právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Po nadobudnutí účinnosti zákona o dráhach už žalobca nie je oprávnený požadovať od žalovanej opakujúce nájomné za užívanie pozemkov - ktorý režim platil medzi sporovými stranami v minulosti - ale už len jednorazovú náhradu.

15. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jej nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

88.**R O Z H O D N U T I E**

Nesplnenie povinnosti dražobníka zverejniť najmenej 15 dní vopred oznámenie o dražbe, ak je jej predmetom byt, dom, iná nehnuteľnosť, podnik alebo jeho časť, na úradnej tabuli obce alebo na elektronickej úradnej tabuli v časti určenej pre obec, na území ktorej sa predmet dražby nachádza, je porušením § 11 ods. 4 zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona o notároch, ktoré môže mať za následok neplatnosť dražby.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. februára 2021 sp. zn. 5Cdo/241/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 20. júna 2017 č. k. 9C/270/2016-119 žalobu zamietol (I. výrok) a rozhodol, že žalovaný v 1. rade má nárok voči žalobcovi na náhradu trov konania v plnom rozsahu (II. výrok), žalovaný v 3. rade má nárok voči žalobcovi na náhradu trov konania v plnom rozsahu (III. výrok) a žalobca a žalovaný v 2. a 4. rade nemajú nárok na náhradu trov konania (IV. výrok) .

1.1. Súd prvej inštancie právne odôvodnil svoje rozhodnutie poukazom na §§ 100 a 101 Občianskeho zákonníka, § 137 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), §§ 11 ods. 4, 5, 20 ods. 2, 21 ods. 2, ods. 4 zák. č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách (ďalej zákon o dobrovoľných dražbách). Uviedol, že ide o žalobu o určenie právnej skutočnosti, ktorú zákon pripúšťa iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu. Takouto žalobou je aj žaloba v zmysle § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách, preto ju okresný súd pokladal za prípustnú bez potreby preukázania naliehavého právneho záujmu zo strany žalobcu. Súd prvej inštancie odôvodnil rozsudok vecne tým, že o neplatnosti dražby môže rozhodnúť len v prípade, ak dražba nebola uskutočnená v súlade so zákonom o dobrovoľných dražbách. Podmienkou takéhoto rozhodnutia je aj dôkaz, že boli, teda nie len mohli byť, dotknuté práva osoby, ktorá podala žalobu. Medzi porušením ustanovení uvedeného zákona a vznikom ujmy na právach žalujúcej osoby musí existovať príčinná súvislosť; povinnosť tvrdenia a dôkazné bremeno je na žalobcovi. K žalobcom uplatnenej námietke premlčania pohľadávky zabezpečenej záložným právom, ako aj premlčania výkonu záložného práva okresný súd uviedol, že u zabezpečenej pohľadávky premlčacia doba začala plynúť dňom nasledujúcim po vyhlásení splatnosti dlhu pôvodným veriteľom, t. j. dňa 25. mája 2010. Námietka premlčania pohľadávky bola uplatnená žalobcom ako právnym nástupcom pôvodného záložcu, pričom dlžníkom bola osoba odlišná od žalobcu aj od jeho právneho predchodcu, t. j. pôvodného záložcu. Ak sú záložca a dlžník rozdielne osoby, námietku premlčania pohľadávky môže účinne vzniesť iba dlžník, nie záložca. Námietku premlčania výkonu záložného práva môže vzniesť len záložca, nie dlžník zabezpečenej pohľadávky; súd prvej inštancie poukázal

na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 250/2011. V predmetnej veci teda žalobca ako záložca nie je osobou oprávnenou vzniesť námietku premlčania zabezpečenej pohľadávky, preto okresný súd na túto námietku neprihliadal. Okresný súd tiež skonštatoval, že nejde o spotrebiteľský spor. Poukázal na § 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka, kedy sa záložný veriteľ môže domáhať uspokojenia zo zálohu, aj keď je zabezpečená pohľadávka premlčaná, čo znamená, že záložné právo nezaniká premlčaním pohľadávky.

1.2. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že v konaní nepreukázané nezverejnenie oznámenia o dražbe na úradnej tabuli obce nemalo za následok ujmu na právach žalobcu, pretože informácia o vykonaní dražby bola zverejnená na draženej nehnuteľnosti aj v regionálnych novinách. O vykonaní dražby bola informovaná dostatočne široká verejnosť, ktorá by mala záujem dražby sa zúčastniť.

1.3. Uznesením súdu prvej inštancie č. k. 2C/247/2016-20, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 15. februára 2017, bolo uložené navrhovateľovi dražby zdržať sa výkonu záložného práva zo zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. Z 12451-07 zo dňa 06. júna 2007. Okresný súd uviedol, že o zrušení neodkladného opatrenia nerozhodol, pretože na jeho zrušenie neboli dané dôvody. Neodkladné opatrenie bolo nariadené ako konečné rozhodnutie, ktorým možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov strán sporu. Nešlo o neodkladné opatrenie v zmysle § 336 ods. 1 CSP, v ktorom by bola uložená povinnosť žalobcovi podať žalobu vo veci samej. V neodkladnom opatrení súd však poučil strany sporu podľa § 337 ods. 1 CSP o tom, že zrušenie neodkladného opatrenia by prichádzalo do úvahy len v prípade žaloby podanej zo strany navrhovateľa dražby, ktorej by bolo vyhovené. V danej veci o takúto žalobu nešlo.

1.4. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa úspešnosti v spore. Žalovaní boli v konaní úspešní, a teda im vznikol nárok na náhradu trov konania. Okresný súd v konaní nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by náhrada trov konania žalovaným nemala byť priznaná, preto priznal žalovaným v 1. a 3. rade vo vzťahu k žalobcovi náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalovaní v 2. a 4. rade v konaní boli úspešní, trovy konania im nevznikli, preto im okresný súd náhradu trov konania nepriznal. O výške trov konania priznaných žalovaným v 1. a 4. rade bude rozhodnuté samostatným rozhodnutím po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 10. júla 2018 sp. zn. 5Co/475/2017 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok), potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie (druhý výrok) a rozhodol, že stranám sporu sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva (tretí výrok).

2.1. V dôvodovej časti rozsudku odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku rozviedol, prečo žalobu zamietol a prečo bolo nariadené neodkladné opatrenie (ďalej len „NO“) uznesením sp. zn. 2C/247/2016 zo dňa 21. júla 2017 o povinnosti dražobníka zdržať sa výkonu záložného práva. V konaní neboli porušené právne predpisy, z dokladov predložených žalovaným je zrejmé, že v nich označil oboch podielových spoluvlastníkov dražených nehnuteľností. Malou chybičkou bolo, že došlo k zverejneniu o dražbe v Obchodnom vestníku na internete aj v regionálnych novinách, predmet dražby bol označený v súlade so zákonom, ale nebolo preukázané zverejnenie oznámenia o dražbe na úradnej tabuli obce. To ale neznamená neplatnosť dražby. Nedošlo k ujme na právach žalobcu, keďže informácia o vykonaní dražby bola zverejnená na draženej nehnuteľnosti aj v regionálnych novinách. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu žalobu správne a zákonne zamietol. Nebolo preukázané, že by zmluva o zriadení

záložného práva bola neplatná ako tvrdil žalobca, lebo v riešenom spore záložný dlžník ako spotrebiteľ a záložca boli dve rozdielne osoby. Predchodkyňa žalobcu a žalovanej 4/ uzatvorila s predchodcom žalovaného 1/ ako záložným veriteľom zmluvu o zriadení záložného práva, platnosť ktorej nebola namietaná a ani preukázaná, resp. nikto to netvrdil. Žalobca ako nástupca pôvodného záložcu pri nadobudnutí predmetných nehnuteľností vedel o existencii záložného práva.

2.2. Odvolací súd tiež uviedol, že žaloba bola podaná spoločne proti všetkým nerozlučným spoločníkom a námietka ohľadne aktívnej a pasívnej legitimácie je neopodstatnená. Pre rozlíšenie, či ide o procesné spoločenstvo samostatné alebo o procesné spoločenstvo nerozlučné, je určujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. V konaní o určení neplatnosti dobrovoľnej dražby vyplýva nerozlučnosť spoločenstva účastníkov konania z právnej povahy dobrovoľnej dražby, z predpokladov určenia jej neplatnosti súdom, z dôsledkov, ktoré z určenia neplatnosti dražby vyplývajú pre právne vzťahy týchto osôb a aj z toho, že účinok rozhodnutia o žalobe sa musí vzťahovať na všetkých, ktorých práv a povinností sa výsledok dražby týka. Preto aj označený navrhovateľ (žalobca) bol účastníkom dražby, lebo dražbou je verejné konanie, ktorého účelom je prechod vlastníckeho práva alebo iného práva k predmetu dražby konanej na základe návrhu navrhovateľa (účastníkom dražby je osoba prítomná na dražbe, ktorá sa dostavila s cieľom urobiť podania a spĺňa podmienky podľa § 5 ods. 1 zákona o dobrovoľných dražbách, pričom dražobníkom je osoba, ktorá organizuje dražbu a spĺňa podmienky ustanovené týmto a osobitným zákonom a vzniklo jej oprávnenie na prevádzkovanie príslušnej živnosti (§ 6 ods. 1 veta prvá cit. zák.)). Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil podľa § 387 CSP.

2.3. O trovách konania rozhodol podľa § 396 CSP. Uviedol, že neúspešnému žalobcovi trovy konania nepatria a odvolací súd ani jednej zo strán nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Úspešným žalovaným síce trovy vznikli, ale v odvolacom konaní neboli vynaložené účelne.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca aj žalovaná 4/ (ďalej aj „dovolateľ, resp. dovolatelia“) dovolanie, v ktorom žiadali, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v časti, v ktorej potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania dovolatelia odôvodnili poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) event. b) CSP.

3.2. Dovolatelia uviedli, že dôvodom potvrdenia rozsudku okresného súdu o určení neplatnosti dobrovoľnej dražby bolo konštatovanie odvolacieho súdu, že nedodržanie povinnosti oznámenia o dražbe na úradnej tabuli obce je len „malou chybičkou“. Podľa dovolateľov však nedošlo k splneniu oznamovacej povinnosti podľa § 11 ods. 4 zákona o dobrovoľných dražbách, pričom porušenie ustanovení tohto zákona malo za následok neplatnosť dražby. Dovolatelia poukázali na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, že nie každé porušenie povinnosti automaticky znamená neplatnosť dražby, avšak boli názoru, že porušenie oznamovacej povinnosti nie je iba zanedbateľnou a formálnou chybou. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia neuviedol presvedčivé argumenty a jasné dôvody, prečo takéto porušenie nemalo dopad na práva dovolateľov. Svoju argumentáciu podporili poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 04. novembra 2015 sp. zn. 7Cdo/481/2014. Uviedli, že odvolací súd aplikoval generálnu klauzulu z vyššie citovaného rozhodnutia bez porovnania veci po skutkovej stránke. V prejednávanej veci nebolo namietané nedoručenie oznámenia o dobrovoľnej dražbe, ale nedodržanie oznamovacej povinnosti. Odvolací súd sa tak neriadil uvedeným rozhodnutím

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, nakoľko nesplnenie povinností podľa § 11 ods. 4 zákona o dobrovoľných dražbách je ďaleko závažnejším porušením, čomu malo korešpondovať určenie neplatnosti dražby. Veľmi strohé odôvodnenie odvolacieho súdu v tejto časti znamená, že sa riadne nevysporiadal s podstatnými námietkami dovolateľov a porušil ich právo na spravodlivý proces.

4. Žalovaný 3/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu nespočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, dovolanie považuje za nedôvodné, a preto navrhuje jeho zamietnutie a priznanie trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorých bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

6. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Vychádzajúc z obsahu podaného dovolania (§ 124 CSP) možno ustáliť, že právnou otázkou, ktorou bola podľa žalobcu založená prípustnosť ním podaného dovolania bolo posúdenie, či porušenie povinnosti dražobníka zverejniť najmenej 15 dní vopred oznámenie o dražbe, ak je jej predmetom byt, dom, iná nehnuteľnosť, podnik alebo jeho časť, na úradnej tabuli obce, na území ktorej sa predmet dražby nachádza, je takým porušením zákona o dražbách, v prípade ktorého môže osoba, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť dražby.

8. Dovolateľ tvrdil, že sa odvolací súd pri riešení uvedenej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorý v rozsudku zo dňa 04. novembra 2015 sp. zn. 7Cdo/481/2014 pri posudzovaní otázky, či nedoručenie oznámenia o dražbe správcovi dane z nehnuteľností (t. j. tretej osobe, pozn. dovolacieho súdu) zakladá vo vzťahu k žalobcom (vlastníkom predmetu dražby) neplatnosť dražby vyslovil, že dostatočným dôvodom na určenie neplatnosti dražby nie je akékoľvek porušenie zákona o dobrovoľných dražbách, ale relevantným je len také jeho porušenie, ktorým je osoba dotknutá na svojich právach. V prejednávanom spore dovolací súd takýto odklon súdu prvej inštancie nezistil. Po prvé, predmetom konania nebolo skúmanie dopadu porušenia povinnosti uloženej dražobníkovi voči správcovi dane z nehnuteľností na neplatnosť dražby. Po druhé, odvolací súd práve vychádzajúc z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky skúmal, či je porušenie povinnosti dražobníka zverejniť oznámenie o dražbe na úradnej tabuli obce, na území ktorej sa predmet dražby nachádza, porušením zákona zakladajúcim neplatnosť dražby.

9. Podľa § 11 ods. 4 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách účinného ku dňu 26.07.2016 (dátum konania dobrovoľnej dražby) ak je predmetom dražby byt, dom, iná

nehnutelnosť, podnik alebo jeho časť, dražobník je povinný najmenej 15 dní pred konaním dražby zverejniť oznámenie o dražbe alebo oznámenie o opakovanej dražbe na úradnej tabuli obce alebo na elektronickej úradnej tabuli v časti určenej pre obec, na ktorej území sa predmet dražby nachádza. V rovnakej lehote zverejní oznámenie o dražbe aj v periodickej tlači s pôsobnosťou minimálne pre obec, na ktorej území sa predmet dražby nachádza, základné údaje o čase, mieste, predmete a najnižšom podaní dražby alebo opakovanej dražby. Obec je povinná bezodkladne a bezodplatne takéto oznámenie zverejniť.

10. Podľa § 21 ods. 2 veta prvá zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách účinného ku dňu 26.07.2016 v prípade, ak sa spochybňuje platnosť záložnej zmluvy alebo boli porušené ustanovenia tohto zákona, môže osoba, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť dražby.

11. Jednou z podmienok úspešného vykonania dobrovoľnej dražby je dostatočné informovanie o jej uskutočnení. Povinnosť zverejniť konanie dražby na úradnej tabuli obce, na ktorej území sa dražená nehnuteľnosť nachádza, je daná v § 11 ods. 4 zákona o dobrovoľných dražbách od počiatku účinnosti (01.01.2003) tejto právnej úpravy (porovnaj pôvodné znenie zákona: „Uverejnenie spôsobom v mieste obvyklým je pri dražbách nehnuteľností vždy aj uverejnenie na úradnej tabuli obce, na ktorej území sa nehnuteľnosť nachádza“). K zásadnej novelizácii tohto ustanovenia na jeho takmer dnešnú podobu (s výnimkou textu alebo na elektronickej úradnej tabuli došlo zákonom č. 568/2007 Z. z., účinným od 01.01.2008. Ako vyplýva z dôvodovej správy k tejto právnej norme, navrhované ustanovenie predstavuje snahu o posilnenie prvkov publicity a zvýšenie transparentnosti dražieb. Dovolací súd zdôrazňuje, že dobrovoľná dražba nemusí slúžiť len na uspokojenie záložného veriteľa z predmetu zálohu, ale môže umožniť aj vlastníkovi predať predmet dražby rýchlo a efektívne za čo najvýhodnejšiu cenu. Preto je dôležité zabezpečiť na dražbe čo najväčší počet účastníkov dražby (potencionálnych kupujúcich), a tým zabezpečiť čo najvyššiu cenu vydraženia. Dosiahnutie tohto cieľa predpokladá dostatočné zverejnenie dražby, preto zákonodarca v § 11 ods. 4 postupne rozširoval taxatívny výpočet spôsobov zverejnenia dražby bytu resp. domu. Zverejnenie oznámenia o dražbe na úradnej tabuli obce, na ktorej území sa predmet dražby nachádza, zvyšuje informovanosť jej obyvateľov aj návštevníkov o existencii bytu, resp. domu, ku ktorému je možné nadobudnúť vlastníctvo v dražbe a o podmienkach dražby, čo má vplyv na ich prípadné rozhodnutie uchádzať sa riadne a včas o vydraženie nehnuteľnosti. Dovolací súd preto dospel k záveru, že porušenie povinnosti dražobníka zverejniť najmenej 15 dní vopred oznámenie o dražbe, ak je jej predmetom byt, dom, iná nehnuteľnosť, podnik alebo jeho časť, na úradnej tabuli obce, na území ktorej sa predmet dražby nachádza, je takým porušením zákona o dražbách, v prípade ktorého môže osoba, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť dražby. Žalobca ako jeden z pôvodných podielových spoluvlastníkov predmetu dražby takouto osobou je, pretože nezverejnenie oznámenia o dražbe na úradnej tabuli obce znižuje možnosť reálneho dosiahnutia vyššie uvedeného účelu dražby.

12. Z uvedeného vyplýva, že dovolanie z dôvodu uvedeného v § 421 ods. 1 písm. b) CSP je prípustné aj dôvodné, dovolací súd preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec odvolaciemu súdu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

89.**ROZHODNUTIE**

Lehota ustanovená v § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách slúži k uplatneniu práva na určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby. Pokiaľ to nie je v rozpore s koncentráciou konania, môže žalobca po včas podanej žalobe nielen rozširovať okruh žalovaných, ale tiež uvádzať ďalšie skutkové okolnosti spôsobilé založiť aj iný, ako v žalobe uplatnený dôvod neplatnosti dražby.

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31.mája 2021, sp. zn. 5Cdo/220/2018)

Z o d ô v o d n e n i a :

1.1. Okresný súd Spišská Nová Ves (ďalej aj „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 28. novembra 2016 č. k. 16C/91/2015 - 471 zamietol žalobu a zrušil neodkladné opatrenie, ktoré bolo nariadené pôvodne ako predbežné opatrenie uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves pod sp. zn. 16C/91/2015-94 zo dňa 23. septembra 2015. Žalovaným 1/, 2/, 3/ a 4/ priznal právo na náhradu trov konania voči žalobcom v plnom rozsahu. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že dobrovoľná dražba nehnuteľností vedených na LV č. XXXX ako rodinný dom súp. č. XXX, postavený na parcele reg. „C“ č. XXXX/X, a pozemky - parcely reg. „C“, č. XXXX/X J. XXXX/X, o podiele 1/2 + 1/2 k celku, všetko vedené Okresným úradom C., katastrálny odbor, pre k. ú. C. je absolútne neplatná.

1.2. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní vec právne posúdil podľa ustanovenia § 21 ods. 2, ods. 4 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona SNR č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti, podľa § 583 OZ, podľa § 7 ods. 1, 2, 3, § 3 ods. 9, § 19 ods. 1 písm. a/, § 22 ods. 1, 2, § 33 ods. 3, 4 zák. č. 527/2002 Z. z., podľa § 151j ods. 1, 2 OZ, podľa § 100 ods. 1, 2, § 101, § 111, § 853 ods. 1, § 112, § 151ma ods. 1, ods. 6, 7 OZ, podľa § 524 ods. 1, 2, § 526 ods. 1, 2 OZ, § 92 ods. 2 zák. č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávok č. 1411/2013/CE, § 470 ods. 1, § 137 písm. d/ CSP.

1.3. Okresný súd konštatoval, že zákonná úprava (§ 21 ods. 4 zák. č. 527/2002 Z. z.) vymedzuje presne okruh strán sporu v konaní o neplatnosť dražby, pričom v konaní nebola zo strany žalobcov preukázaná pasívna vecná legitimácia žalovanej 1/, ktorú nebolo možné subsumovať pod žiadnu zákonom definovanú stranu sporu, a preto súd žalobu voči tejto žalovanej už len z tohto dôvodu zamietol. Prvoinštančný súd uviedol, že nemôže prihliadať na ďalšie skutočnosti uvedené až po uplynutí prekluzívnej lehoty, hoci by prípadne mohli byť dôvodom neplatnosti dražby. Dodatočné uvádzanie skutkových dôvodov neplatnosti je v rozpore s účelom preklúzie, ktorú v tomto prípade možno označiť za sankciu za včasné neuplatnenie práva. Takéto dodatočné uvádzané dôvody v prípade ich opodstatnenosti môžu byť len dôvodom na podanie žaloby na náhradu škody podľa § 33 zák. č. 527/2002 Z. z.

1.4. Pokiaľ ide o dôvody neplatnosti dražby uplatnené do uplynutia prekluzívnej lehoty súd prvej inštancie sa zaoberal námietkou žalobcov v žalobe, v súvislosti s tým, že neboli splnené podmienky § 92 ods. 8 (pôvodne ods. 7) Zákona o bankách. Vykonaným dokazovaním z listinných dôkazov prítomných v spise však bolo osvedčené, že žalovaná 1/ si splnila povinnosti vyplývajúce jej z tohto zákonného ustanovenia a je zrejmé, že žalovanej 3/ postúpila už splatnú pohľadávku, ktorú ako banka mohla postúpiť aj na nebankový subjekt. Dospel tiež k záveru, že zo žaloby nebolo zrejmé, prečo by mal byť výkon záložného práva na nehnuteľnosti žalobcov premlčaný. Z dokazovania vyplynulo, že prípisom zo dňa 21. júla 2011 označeným ako oznámenie o výkone záložného práva podľa § 1511 ods. 1 OZ žalovaná 1/ oznámila žalobcom, že pristupuje k aktívnemu vymáhaniu celej pohľadávky a k realizácii zriadeného záložného práva. Toto oznámenie bolo zaslané všetkým relevantným subjektom, dražba bola neúspešná, mala nasledovať opakovaná dobrovoľná dražba, ktorá sa však neuskutočnila. Následne na návrh žalovanej 1/ sa dňa 24. júna 2013 uskutočnila ďalšia dražba dotknutých nehnuteľností a za tejto situácie nie je možné konštatovať, že by sa bol býval výkon záložného práva premlčal.

1.5. Súd prvej inštancie sa nestotožnil ani s námietkou žalobcov, že zákon o dobrovoľných dražbách odporuje základným súkromnoprávnym zásadám a že súkromné osoby na dražobnom procese v pozícii dražobníka nemôžu garantovať nezávislý a nestranný výkon záložného práva. Nie je pravdivé ani tvrdenie žalobcov, že právna úprava zákona o dobrovoľných dražbách nezabezpečuje garanciu a ochranu ústavných práv účastníkov právnych vzťahov, keďže bola predmetom preskúmania len súladnosti s európskym právom na ochranu spotrebiteľa a európske orgány ju ako takú nepovažovali za rozpornú (rozhodnutie Súdneho dvora z 10.9.2014 vo veci C-34/13). Súd prvej inštancie ďalej v odôvodnení uviedol, že v rámci sporu žalobcovia dopĺňali ďalšie dôvody, pre ktoré podľa nich má byť napádaná dobrovoľná dražba neplatná, tieto dôvody neboli uvedené v pôvodnej žalobe, ale uvádzané až po uplynutí trojmesačnej prekluzívnej lehoty na podanie žaloby, a preto na ne súd ani nemohol prihliadať. Medzi tieto dôvody patrilo tvrdenie, že záložný veriteľ Štátny fond rozvoja bývania nesúhlasil s predmetnou dobrovoľnou dražbou a že žalovaná 3/ nebola evidovaná na príslušnom liste vlastníctva ako záložný veriteľ a nebola preto oprávnená navrhnúť dražbu sporných nehnuteľností.

1.6. K ďalšej námietke, že oznámenie o dražbe, ktoré bolo zaslané žalovanej 2/ nebolo prevzaté v lehote 30 dní pred konaním dražby a tiež, že v prípade napadnutej dražby z 5. marca 2015 ide o opakovanú a nie prvú dražbu, a preto túto nie je možné vykonať, ak dražobník upustil od dražby, súd uviedol, že o neúspešné vydraženie ide aj vtedy, keď došlo k upusteniu od dražby alebo neplatnej dražby. V súdu doručenej kópii dražobného spisu žalovanej 2/ nebola založená písomná žiadosť navrhovateľa dražby, t. j. žalovanej 3/ na upustenie od predmetnej dražby, keďže však išlo o skutkové tvrdenie žalobcov, ktoré sa v ich pôvodnej žalobe neobjavilo a nestalo sa tak ani do uplynutia trojmesačnej prekluzívnej lehoty zmenou žaloby, súd ďalšie dokazovanie na preukázanie existencie takejto písomnej žiadosti žalovanej 3/ ani nevykonával a návrh zástupcu žalovanej 3/ na vykonanie dôkazu na jeho preukázanie z toho dôvodu aj zamietol.

1.7. Vzhľadom k tomu, že súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol postupujúci v zmysle platnej úpravy Civilného sporového poriadku § 335 ods. 1 v spojení s § 471 ods. 1 i bez návrhu zrušil aj neodkladné opatrenie, ktoré bolo nariadené pôvodne ako predbežné opatrenie uznesením Okresného súdu Spišská Nová Ves pod sp. zn. 16C/91/2015-54 zo dňa 23. septembra 2015.

2.1. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 27. apríla 2018 sp. zn. 2Co/124/2017 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.2. V odôvodnení odvolací súd uviedol, že odvolací dôvod nie je naplnený. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, náležite zistil skutkový stav a vykonané dôkazy hodnotil v súlade so zákonom a z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých založil aj svoje rozhodnutie, zo zisteného stavu vyvodil aj správny právny záver.

2.3. Na doplnenie a zvýraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že v súvislosti s namietaným nesprávnym rozhodnutím súdu prvej inštancie ohľadne pasívnej legitímácie žalovanej 1/ aj odvolací súd je toho názoru, že postavenie žalovanej 1/ nespĺňa definíciu ktoréhokoľvek subjektu vypočítaného v § 21 ods. 4 zákona č. 527/2002 Z. z. Neobstojí preto ani argumentácia povinnosťou súdu skúmať podľa § 5b Zákona o ochrane spotrebiteľa neprijateľnosť zmluvných podmienok v úverovej zmluve. Súd prvej inštancie správne posúdil aj skutočnosť, že došlo k platnému postúpeniu pohľadávky zo strany žalovanej 1/ na žalovanú 3/ vrátane všetkých práv s ňou spojených. Správne posúdil aj námietku premlčania vznesenú žalobcami a do dôsledkov svoje rozhodnutie v tomto smere odôvodnil. Aj podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné prihliadnúť na rozšírené dôvody neplatnosti dražby po uplynutí 3-mesačnej prekluzívnej lehoty. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3Cdo/272/2007 z 22. mája 2008 nemožno pre daný prípad použiť, lebo rieši inú situáciu a analógia tu nie je možná. Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny vrátane výroku o trovách konania. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 225 ods. 1 CSP.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, v ktorom žiadali, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie v celom rozsahu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie alebo aby napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalobe vyhovel a konštatoval neplatnosť predmetnej dobrovoľnej dražby. V priebehu dovolacieho konania doručili žalobcovia návrh na pristúpenie účastníka na strane žalovaného, nakoľko po rozhodnutí odvolacieho súdu došlo k prevodu nehnuteľností, ktoré boli predmetom žaloby, na inú osobu.

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnili poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolatelia namietali, že súd prvej inštancie neposúdil neprijateľné zmluvné podmienky žalovanej 1/, odvolací súd toto rozhodnutie potvrdil, a na základe tohto postupu sa žalovanej 3/ podarilo vymôcť aj to, na čo nemá nárok. Poukázali na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ, Stanovisko Európskej komisie, niektoré z rozhodnutí súdov SR, ktoré interpretovali v tom smere, že inštitút dobrovoľnej dražby oslabuje postavenie spotrebiteľa. K tvrdeniu odvolacieho súdu o tom, že po uplynutí prekluzívnej 3-mesačnej lehoty nie je možné rozširovať dôvody neplatnosti žalobcovia uviedli, že sú spotrebiteľia, a teda sa v ich prípade neuplatňuje koncentračná zásada. Súd prvej inštancie i odvolací súd skonštatovali, že nemožno prihliadať na ďalšie skutočnosti uvedené po uplynutí prekluzívnej doby, hoci by mohli byť dôvodom neplatnosti dražby. Žalobcovia poukázali na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/272/2007, v ktorom súd pripustil zmenu účastníkov konania a aj zmenu petitu po uplynutí prekluzívnej lehoty. Napriek tomu, že odôvodnenie rozhodnutia nie je záväzné, ide o jednoznačný názor Najvyššieho súdu SR, ktorý v praktickej rovine dopadá na všetky obdobné prípady

doplnenia žalobných návrhov po uplynutí prekluzívnej lehoty. Súd prvej inštancie pripustil možnosť určenia neplatnosti dražby, avšak namietal nedodržanie trojmesačnej lehoty. Žalobcovia poukázali na nevykonanie úkonov po upustení od dražby, súd prvej inštancie v tejto súvislosti vykonal dokazovanie, ale v odôvodnení sa týmto dôvodom nezaoberal. Odvolací súd tieto skutočnosti nepreskúmal, ani sa k nim nevyjadril. Podľa dovolateľov súd prvej inštancie potvrdil rozpor v rozhodovacej praxi, čo sa týka dopĺňania dôvodov po uplynutí prekluzívnej lehoty na podanie žalobného návrhu a odvolací súd jeho rozhodnutie potvrdil. Žalobcovia prekluzívnu lehotu dodržali, síce po podaní žaloby doplnili svoje podanie o ďalšie dôkazy, avšak pokiaľ ide o upustenie od dražby, dokazovanie vykonával aj sám súd aj po uplynutí tejto lehoty. Rozsudky oboch nižších súdnych inštitúcií nepovažovali za riadne odôvodnené, preto sú zmätočné a nevykonateľné.

3.3. V ďalšej časti dovolania namietali žalobcovia, že záložný veriteľ vôbec nebol zapísaný na liste vlastníctva v časti C, aj keď pre vznik záložného práva k nehnuteľným veciam je zápis do katastra nehnuteľnosti zákonným predpokladom. Poukázali na rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/108/2011. Ani jeden z konajúcich súdov sa s touto skutočnosťou podľa dovolateľov nevyporiadal. Napokon namietali, že výkon záložného práva bol premlčaný, námietku premlčania dražobník neakceptoval. Odvolací súd v tejto súvislosti uviedol, že nárok nebol premlčaný, pretože bol uplatnený včas u dražobníka. Podľa žalobcov dražobník nie je orgán, u ktorého si mohol veriteľ nárok uplatniť a domáhať sa tak spočívania premlčacej doby. Žalovaný mal možnosť uplatniť si z opatrnosti žalobu na plnenie. Iným konaním sa podľa § 112 Občianskeho zákonníka myslí napr. trestný súd konajúci o náhrade škody, alebo správne orgány štátu, nie dražobníka ako súkromnú osobu.

4.1. Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že považuje dovolanie za neprípustné, a preto navrhuje, aby dovolací súd dovolanie odmietol a zaviazal dovolateľov na náhradu trov konania.

4.2. Žalovaná 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu považovala dovolanie žalobcov za nedôvodné a navrhla, aby ho najvyšší súd zamietol, pričom si uplatnila trovy dovolacieho konania.

4.3. Žalovaná 3/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu rozsiahlym spôsobom argumentovala k viacerým častiam podaného mimoriadneho opravného prostriedku, pričom dospela k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie ako aj rozsudok odvolacieho súdu sú v celom rozsahu správne a zákonné, konajúce súdy sa správne vypořádali so všetkými námietkami žalobcov. Navrhla dovolaciemu súdu dovolanie odmietnuť, pokiaľ nebudú dôvody na odmietnutie dovolania, aby ho zamietol.

4.4. Žalovaná 4/ sa k dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je prípustné a aj dôvodné, a preto rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok prvoinstančného súdu v rozsahu dovolania zrušil (§ 449 ods. 1, 2 CSP) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. Žalobcovia odôvodnili svoj mimoriadny opravný prostriedok aj nesprávnym právnym posúdením v zmysle ustanovenia § 432 CSP, pričom poukázali na dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobcovia vyčítajú krajskému súdu (aj okresnému súdu), že právnu otázku, či je možné dopĺňať dôvody neplatnosti dražby aj po uplynutí trojmesačnej prekluzívnej lehoty podľa ustanovenia § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách, pokiaľ samotná žaloba bola podaná v rámci prekluzívnej lehoty, posúdil nesprávne. Podľa dovolateľov súd prvej inštancie aj odvolací súd vyriešili túto otázku inak, ako ju už vyriešil dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/272/2007. Žalobcovia v dovolaní argumentovali, že v bode 117. svojho rozsudku prvoinštančný súd pripustil možnosť určenia neplatnosti dražby, z dôvodu že došlo k upusteniu od dražby a k pochybeniu pri postupe dražobníka a dražobného veriteľa po tomto upustení, avšak pre nedodržanie trojmesačnej lehoty v tejto časti už ďalej okresný súd nevykonával dôkazy na preukázanie tohto dôvodu neplatnosti.

7.1. Podľa § 21 ods. 2 Zákona o dobrovoľných dražbách, v prípade, ak sa spochybňuje platnosť záložnej zmluvy alebo boli porušené ustanovenia tohto zákona, môže osoba, ktorá tvrdí, že tým bola dotknutá na svojich právach, požiadať súd, aby určil neplatnosť dražby. Právo domáhať sa určenia neplatnosti dražby zaniká, ak sa neuplatní do troch mesiacov odo dňa príklepu okrem prípadu, ak dôvody neplatnosti dražby súvisia so spáchaním trestného činu a zároveň ide o dražbu domu alebo bytu, v ktorom má predchádzajúci vlastník predmetu dražby v čase príklepu hlásený trvalý pobyt podľa osobitného predpisu; v tomto prípade je možné domáhať sa neplatnosti dražby aj po uplynutí tejto lehoty. V prípade spoločnej dražby bude neplatná len tá časť dražby, ktorej sa takýto rozsudok týka (§ 23).

7.2. Otázku interpretácie § 21 ods. 2 Zákona o dobrovoľných dražbách, pokiaľ išlo o zmeny žaloby po uplynutí trojmesačnej prekluzívnej lehoty, už riešil, ako správne uviedli žalobcovia, Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 3Cdo/272/2007. V predmetnej veci nešlo síce o rozširovanie dôvodov neplatnosti, ale o situáciu, keď v čase uplynutia lehoty nebola žaloba podaná proti všetkým osobám určeným v § 21 ods. 4 Zákona o dobrovoľných dražbách. Nemožno teda hovoriť o odklone od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ale skôr o právnej otázke dovolacím súdom ešte neriešenej, čo zakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a nie písm. a/, ako je uvedené v dovolaní. Ak dovolatelia „netrafili“ dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, nie je to prekážkou preskúmania správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom v dovolacom konaní.

7.3. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti uviedol: „Žaloba o určenie neplatnosti dražby musí obsahovať všetky podstatné náležitosti, t. j. označenie strán sporu (žalobcu a žalovaných), pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností, špecifikáciu konkrétneho práva alebo práv, ktorých porušením mal byť žalobca dotknutý, označenie dôkazov, ktorých sa žalobca dovoláva a musí byť z neho zrejmé, čoho sa žalobca domáha. V tejto súvislosti nadobúda na právnom význame pravdivé opísanie rozhodujúcich skutočností ako nevyhnutná podmienka riadne podaného návrhu na začatie súdneho konania. To platí vo zvýšenej miere v prípade, že takéto tvrdenie skutočností tvoriacich predmet konania sa malo uskutočniť v priebehu prekluzívnej lehoty. Nestačí, aby pred uplynutím tejto lehoty bola podaná na súd žaloba obsahujúca síce žalobný petit na určenie neplatnosti dražby, v ktorej je však uvedená len časť rozhodujúcich skutočností, ktoré podľa neskoršieho tvrdenia žalobcu boli dôvodom tvrdenej neplatnosti dražby. Súd nemôže prihliadať

na ďalšie skutočnosti uvedené až po uplynutí prekluzívnej doby, hoci by mohli byť dôvodom neplatnosti dražby. Dodatočné uvádzanie skutkových dôvodov neplatnosti dražby je v rozpore s účelom preklúzie, ktorú v tomto prípade možno označiť za sankciu za včasné neuplatnenie práva.“ Odvolací súd sa stotožnil s riešením, ktoré si osvojil okresný súd a pokiaľ ide o rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/272/2007 uviedol, že ho nemožno pre daný prípad použiť, pretože rieši inú situáciu a analógiu tu použiť nemožno. Dovolací súd sa naopak s argumentáciou, ktorú si sudy nižších stupňov osvojili, nestotožňuje. Ako vyplýva z citovanej časti odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, tento zaujal názor, v zmysle ktorého žalobu o neplatnosť dobrovoľnej dražby už nemožno po uplynutí trojmesačnej prekluzívnej lehoty meniť ani dopĺňať. Podľa okresného súdu sa to týka tak vymedzenia okruhu účastníkov, ako aj obsahových (skutkových) okolností, z ktorých žalobca vyvodzuje neplatnosť dražby. S týmto názorom sa nemožno stotožniť, pretože (ako aj vyplýva z rozsudku sp. zn. 3Cdo/272/2007), z ustanovenia § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách nemožno bez ďalšieho vyvodiť závery, že pre riadne uplatnenie tohto práva na súde sa vyžaduje, aby žaloba v stanovenej lehote obsahovala vymedzenie všetkých skutkových okolností a dôvody neplatnosti dražby, už nie je možné dopĺňať. Je potrebné vziať na zreteľ, ako túto otázku upravuje osobitný zákon, ktorý žalobu upravuje, a to zákon o dobrovoľných dražbách. Menovaný právny predpis pokiaľ ide o nemožnosť zmeny dôvodov neplatnosti dražby (ani zmeny okruhu účastníkov konania), žiadne osobitné ustanovenia neobsahuje.

8. Výkladom § 21 ods. 2 Zákona o dobrovoľných dražbách možno dospieť k záveru, že zákon stanovuje lehotu iba na podanie žaloby - na uplatnenie nároku. Z právnej úpravy možno vyvodiť, že neplatnosť možno konštatovať iba z dôvodov uvedených v Zákone o dobrovoľných dražbách, žiadnu lehotu však tento právny predpis na uplatnenie jednotlivých dôvodov neplatnosti dražby, do uplynutia ktorej je možné na nich prihliadnuť, neustanovuje. Neobsahuje žiadnu formuláciu, z ktorej by bolo možné takýto záver preukázať. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 3Cdo/272/2007 v duchu tohto výkladu odmietol obmedzenie rozširovania okruhu účastníkov konania na čas do uplynutia prekluzívnej lehoty a nie je žiadny zákonný dôvod, prečo by takéto obmedzenie malo platiť na rozširovanie skutkových okolností žaloby a dôvodov neplatnosti dražby. Pokiaľ bolo začaté konanie o neplatnosť dražby v prekluzívnej lehote, možno nielen rozšíriť okruh strán sporu, napr. o ďalších žalovaných, tak ako to umožnil rozsudok 3Cdo/272/2007, ale žalobca môže poukazovať aj na ďalšie skutkové okolnosti spôsobilé založiť iný, ako v žalobe uplatnený dôvod neplatnosti dražby. Súdu nič nebráni v rozhodnutí konštatovať iný dôvod neplatnosti ako ten, ktorý bol skutkovo vymedzený v žalobe do uplynutia prekluzívnej lehoty, pokiaľ sa v priebehu konania preukáže jeho existencia. Zákon stanovuje lehotu na uplatnenie si práva prostredníctvom podania žaloby, nie na prednes skutkových okolností dražby a ich dopĺňanie.

9. Súd prvej inštancie nesprávne vyložil ustanovenie § 21 ods. 2 Zákona o dobrovoľných dražbách, pokiaľ ide o možnosť rozširovať skutkové tvrdenia poukazujúce na (iné) dôvody neplatnosti dobrovoľnej dražby. Ak sa s jeho rozhodnutím odvolací súd stotožnil, dopustil sa rovnakého pochybenia pri aplikácii práva na skutkový stav, a teda vec nesprávne právne posúdil. Samotný odvolací súd sa síce zmienil o rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/272/2007, ale jeho použitie odmietol bez ďalšej argumentácie, s tým že ide o odlišnú situáciu a analógia nie je možná. Odvolací súd však tieto svoje úvahy bližšie nevyvetlil. V prípade, ak chcel zaujať takýto

názor, bolo potrebné sa vypoariadať so skutočnosťou, v čom vidí rozdiel medzi zmenou žaloby o ďalších žalobcov alebo žalovaných, čo pripustil, od zmeny žaloby z hľadiska skutkových okolností a doplnenia dôvodov neplatnosti dobrovoľnej dražby. Navyiac sa v tejto súvislosti javí, že v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu je rozpor, keď sa na jednej strane stotožňuje s rozsudkom okresného súdu, ktorý nepripúšťa ani zmenu v osobách strán sporu po uplynutí prekluzívnej lehoty, a na druhej strane rešpektuje rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/272/2007, ktoré zmenu ohľadne okruhu účastníkov konania umožňuje.

10. V súvislosti s rozširovaním dôvodov neplatnosti dražby vystupuje do popredia otázka použitia zásady koncentrácie konania, ktorá by na rozdiel od ustanovenia § 21 ods. 2 Zákona o dobrovoľných dražbách mohla žalobcom obmedziť možnosť rozširovať skutkové tvrdenia, ktorými odôvodňujú neplatnosť dražby, prípadne namietajú aj iný dôvod neplatnosti dražby, ako ten čo bol v žalobe pôvodne uplatnený. V prejednáwanej veci však na ustanovenia o koncentrácii konania upravené Civilným sporovým poriadkom prihliadnuť nemožno. V tomto možno prisvedčiť žalobcom, pokiaľ poukázali na prechodné ustanovenie § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona o predbežnom prejednaní veci, popretí skutkových tvrdení protistrany a sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech strany. Vzhľadom k tomu, že žaloba bola podaná ešte v čase pred nadobudnutím účinnosti CSP, a aj samotná prekluzívna lehota v tej dobe uplynula, v zmysle § 470 ods. 2 CSP na koncentráciu konania nemožno prihliadnuť, keďže by mohla byť v neprospech strany - žalobcov. Existencia trojmesačnej prekluzívnej lehoty v zákone o dobrovoľných dražbách nie je vyjadrením osobitnej úpravy koncentrácie konania popri režime procesných kódexov, tak ako to naznačuje v bode 38. svojho rozsudku odvolací súd. Takýto záver nemožno z právnej úpravy v § 21 ods. 2 Zákona o dobrovoľných dražbách vyvodiť. Ak by mal zákonodarca zámer upraviť v zákone o dobrovoľných dražbách osobitný druh koncentrácie konania, vyjadril by (musel by vyjadriť) výslovnú povinnosť uviesť všetky skutkové tvrdenia a predložiť dôkazy na ich podporu do uplynutia lehoty, inak na ne nebude možné prihliadnuť. Ako je už vyslovené vyššie, zo znenia ustanovenia § 21 ods. 2 Zákona o dobrovoľných dražbách nemožno bez ďalšieho konštatovať iný záver, pokiaľ ide o plynutie trojmesačnej prekluzívnej lehoty ako ten, že žaloba o neplatnosť dobrovoľnej dražby musí byť podaná v rámci tejto lehoty. Zákon sa nezaobera ďalej obmedzením možnosti navrhovať zmeny žaloby (napr. rozširovať okruh žalobcov), prípadne dopĺňať skutkové tvrdenia, dôkazy či pripájať ďalšie dôvody neplatnosti dražby. Ustanovenie § 21 ods. 2 Zákona o dobrovoľných dražbách samo osebe neobsahuje žiadne obmedzenia alebo podmienky, za akých by sa súd nemohol zaoberať doplneniami žaloby, pokiaľ bola podaná v rámci prekluzívnej lehoty. Pokiaľ zákon výslovne žalobcovi neobmedzuje rozširovanie skutkových tvrdení a dôvodov neplatnosti dražby, je treba predpokladať, že mu to v rámci konania nezakazuje a súd na takéto zmeny musí prihliadať, pokiaľ to nie je v rozpore so zásadou koncentrácie konania. To platí za podmienky, že v prekluzívnej lehote už žaloba bola podaná tak, že obsahovala skutkové vymedzenie dôvodov neplatnosti dobrovoľnej dražby.

11. Z uvedených dôvodov dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcov smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (lebo

rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená), ale zároveň aj dôvodné, nakoľko dovolaním napadnutý rozsudok (práve v riešení predmetnej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu) spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

90.**ROZHODNUTIE**

Cirkevné rády (rehole) Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike nie sú „bežnými“ právnickými osobami podľa slovenského právneho poriadku, ale svoju právnú subjektivitu odvodzujú od Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike, a sú zároveň právnickými osobami v zmysle kánonického práva – súčasťou tzv. inštitútov zasväteného života.

Podľa Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z 24. novembra 2000 platí, že Slovenská republika uznáva právnú subjektivitu všetkých právnických osôb, ktoré ju majú podľa kánonického práva. Pre posúdenie otázky právneho nástupníctva cirkevných rádov (reholí) Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike je preto potrebné vychádzať z kánonického práva a vnútorných aktov týchto rádov (reholí).

(uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. apríla 2021sp. zn. 1 Cdo 192/2017)

Z o d ô v o d n e n i a :

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 09. októbra 2013 č. k. 14 C 89/2007-274 (ďalej aj ako „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca (Slovenská provincia rádu menších bratov kapucínov) po upresnení žalobného petitu v priebehu konania domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom tej časti pôvodných pozemkovoknižných parciel č. XXX a č. XXX, vedených v pozemkovoknižnej vložke č. XXXX, katastrálne územie Q. F., ktoré podľa geometrického plánu 6/2012, vyhotoveného D. D. X. dňa 02. februára 2012 a schválenom Správou katastra pre Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu dňa 20. marca 2012, zodpovedajú parcelám registra C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 41 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 75 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 64 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 105 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 28 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 51 m² a C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 16 m². Okresný súd žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

2. V odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie okresný súd uviedol, že základnou a spornou otázkou pri uplatňovaní práva žalobcu na určenie vlastníctva je, či žalobca ako účastník konania je v konaní aktívne legitimovaný. V tomto konaní je nesporné, že v zápise

pozemnoknižnej vložky č. XXXX v katastrálnom území B. je uvedený vlastník Rádový dom bratislavských kapucínov. V tomto konaní mal súd prvej inštancie jednoznačne za preukázané, že žalobca nepreukázal, že subjekt Rádový dom bratislavských kapucínov, ktorý je zapísaný ako vlastník v pozemnoknižnej vložke č. XXXX katastrálne územie B., je totožný so subjektom žalobcu t. j. Slovenskou provinciou rádu menších bratov kapucínov so sídlom v Bratislave, ktorý vznikol ako samostatný právny subjekt dňom 01. septembra 2004 a zaevidovaný na Ministerstve kultúry Slovenskej republiky dňom 16. septembra 2004, pričom tieto skutočnosti vyplývajú aj z predloženého štatútu žalobcu. Podľa názoru súdu prvej inštancie, žalobca v konaní nepreukázal dostatočne a kontinuálne dôkazmi, že došlo k obnoveniu činnosti Rádového domu bratislavských kapucínov, resp. k zmene názvu subjektu a nepreukázal ani oprávnenie nakladať s právami k odňatému majetku, ktoré sú predmetom sporu. Súd prvej inštancie konštatoval, že posledným vlastníkom, ktorý vlastnil nehnuteľnosti je Rádový dom bratislavských kapucínov. Žalobca nepreukázal v konaní dostatočne dôkazmi, že Slovenská provincia rádu menších bratov kapucínov je právnym nástupcom Rádu domu bratislavských kapucínov. Pokiaľ ide o dôkaz predložený žalobcom v konaní a to deklaráciu, na ktorú sa žalobca odvolával, súd prvej inštancie sa v tomto smere stotožnil s námietkou žalovaného, že pri vzniku subjektu Slovenskej provincie rádu menších bratov kapucínov (rok 1987 - kanonicky zladeným Generálnym ministrom dňa 24. októbra 1987) nie je riešená otázka nakladania s majetkom predchádzajúcich subjektov v tomto prípade Rádového domu Bratislavských kapucínov a z dokladov predložených jednoznačne nevyplýva, že sa jedná o ten istý právny subjekt so zmenou mena, navyše keď v dekréte, ktorým bol nový subjekt zriadený sa nekonštatuje, že by sa jednalo len o obnovenie činnosti pôvodného subjektu so zmenou názvu. Žalobca v tomto konaní neunesol dôkazné bremeno v otázke aktívnej legitímácie. V tomto konaní mal súd prvej inštancie jednoznačne za preukázané, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, aj napriek tomu, že označil súdu prvej inštancie dôkazy v zmysle ustanovenia § 120 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj ako „OSP“) a ktoré súd vykonal na preukázanie jeho tvrdení. Základnou otázkou pri skúmaní uplatňovaní práva žalobcu je, či mal žalobca v konaní preukázanú aktívnu legitímáciu aj napriek označeným dôkazom v zmysle ustanovenia § 120 ods. 4 OSP na preukázanie tvrdení žalobca neunesol v tomto smere dôkazné bremeno. Je známe, že dôkazným bremenom sa rozumie procesná zodpovednosť žalobcu ako účastníka konania za to, že v priebehu konania neboli preukázané jeho tvrdenia uvedené v návrhu a súd prvej inštancie musel rozhodnúť vo veci samej v neprospech žalobcu z dôvodu neunesenia dôkazného bremena v neprospech účastníka, t. j. žalobcu súčasne len vtedy, ak zhodnotenie všetkých dôkazov vykonaných v priebehu dokazovania (ustanovenie § 120 ods. 4 OSP) neumožňuje súdu prijať záver ani o pravdivosti tvrdenia účastníka, t. j. žalobcu ani o tom, že by to bolo nepravdivé. Súd prvej inštancie po zhodnotení dôkazov dospel k záveru, že žalobu žalobcu zamietol pre nedostatok aktívnej legitímácie. Súd prvej inštancie na základe uvedených skutočností a vyhodnotenia dôkazov produkovaných účastníkmi dospel k záveru, že žalobu zamietol ako nedôvodnú pre nedostatok aktívnej legitímácie. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 OSP s poukazom na úspech žalovaného v konaní. Žalovaný si trovy konania neuplatnil.

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca riadne a včas prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie, v ktorom žiadal, aby odvolací súd v zmysle ustanovenia § 220 OSP rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu zmenil tak, že súd určuje, že žalobca je výlučným

vlastníkom tej časti pôvodných pozemkovoknižných parcel č. XXX a č. XXX vedených v pozemkovoknižnej vložke č. XXXX, katastrálne územie Q. F., ktoré zodpovedajú novovytvoreným parcelám registra C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 41 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 75 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 64 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 105 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 28 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 51 m² a C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 16 m² nachádzajúcim sa v katastrálnom území Q. F. vytvoreným na základe geometrického plánu č. 6/2012, vyhotoveným D. D. X. dňa 02. februára 2012 a schváleným Správou katastra pre Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu dňa 20. marca 2012. Žalobca si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania. Žalobca podané odvolanie odôvodnil odvolacími dôvodmi podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. b), písm. d) a písm. f) OSP.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom z 26. apríla 2016 č. k. 5 Co 684/2013-301 (ďalej aj ako „rozsudok odvolacieho súdu“ alebo „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

5. V odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu krajský súd uviedol, že viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (ustanovenie § 212 ods. 1 OSP), preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 214 ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené. Súd prvej inštancie vo veci samej riadne zistil skutkový stav veci, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (ustanovenie § 120 ods. 1 OSP) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti návrhu, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (ustanovenie § 132 OSP) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite odôvodnil (ustanovenie § 157 ods. 2 OSP). Vzhľadom na skutočnosť, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil i s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, obmedzil odvolací súd odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie v zmysle ustanovenia § 219 ods. 2 OSP. Pre doplnenie odvolací súd uviedol, že sa plne stotožnil s názorom súdu prvej inštancie. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 224 ods. 1 OSP, ustanovenia § 142 ods. 1 OSP v spojení s ustanovením § 151 ods. 1 OSP, v odvolacom konaní úspešnému žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko si ich náhradu neuplatnil.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca riadne a včas prostredníctvom svojho právneho zástupcu dovolanie (ďalej aj ako „dovolanie žalobcu“ alebo „podané dovolanie“), ktorým žalobca žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „dovolací súd“) v zmysle ustanovenia § 449 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „CSP“) zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alebo aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že súd určuje, že žalobca je výlučným vlastníkom tej časti pôvodných pozemkovoknižných parcel č. XXX a č. XXX vedených v pozemkovoknižnej vložke č. XXXX, katastrálne územie Q. F., ktoré zodpovedajú novovytvoreným parcelám registra C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a

nádvoria o výmere 41 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 75 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 64 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 105 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 28 m², C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 51 m² a C-KN č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 16 m² nachádzajúcim sa v katastrálnom území Q. F. vytvoreným na základe geometrického plánu č. 6/2012, vyhotoveným D. D. X. dňa 02. februára 2012 a schváleným Správou katastra pre Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu dňa 20. marca 2012. Žalobca si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania.

7. Žalobca napadol rozsudok odvolacieho súdu dovolaním z dôvodov podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

8. Žalobca v podanom dovolaní zrekapituloval priebeh konania a v zásade uviedol totožné argumenty ako v podanom odvolaní.

9. K podanému dovolaniu sa vyjadril žalovaný listom z 24. januára 2017 (ďalej aj ako „vyjadrenie žalovaného“) a uviedol, že sa v plnom rozsahu pridrižiava všetkých vyjadrení zaznamenaných a predložených v písomnej forme v predmetnom súdnom konaní a v plnom rozsahu sa stotožňuje s právnym názorom vysloveným súdom prvej inštancie a odvolacím súdom. Žalovaný má za to, že tak súd prvej inštancie ako aj odvolací súd sa vo svojich konaniach riadne zaoberali všetkými dôvodmi uvádzanými v dovolaní žalobcu a tento v dovolaní neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by podľa názoru žalovaného mali za následok iné vyhodnotenie veci a zmenu právneho názoru vo veci, a to najmä týkajúceho sa neunesenia dôkazného bremena preukázania aktívnej legitímácie žalobcu v spore. Žalovaný ďalej uviedol, že žalobca podal dovolanie z dvoch zákonných dôvodov podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) aj písm. b) CSP, čo považuje za zmätočné a nesprávne, nakoľko dôvody pod písm. a) vylučujú dôvody pod písm. b) a teda nie je zrejmé, ktoré z týchto dôvodov žalobca uplatňuje. Navyše toto nie je zrejmé ani z obsahu podaného dovolania, v ktorom žalobca uvádza identické dôvody podané žalobcom v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie a nezaoberá sa tými skutočnosťami, ktoré by preukázali, v čom sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, prípadne ktorá otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola vyriešená. Poukázanie na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Českej republiky vo všeobecnej polohe tak ako je odcitovaná v dovolaní považuje žalovaný za nedostatočnú a poukázanie na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. augusta 2010 sp. zn. 1 Cdo 48/2009, kde sa uvádza potreba rešpektovania vnútornej organizácie cirkví a náboženských spoločností nemôže suplovať preukazovanie aktívnej legitímácie v súdnom spore, ak domáhať sa ochrany svojich práv sa môže v zmysle platnej právnej úpravy len nositeľ týchto práv, čo v tomto prípade nebolo preukázané a žalobca v tomto spore v tejto veci dôkazné bremeno neunesol. Na základe uvedeného žalovaný namietá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) prípadne písm. b) CSP a má za to, že dovolanie žalobcu je nedôvodné, nakoľko z podania nie je zrejmé, v čom došlo k

odkloneni do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, prípadne aká právna otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

10. K vyjadreniu žalovaného sa vyjadril žalobca listom zo 07. marca 2017 a zotrval na svojich tvrdeniach uvedených v podanom dovolaní.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací príslušný na rozhodnutie o dovolaní (ustanovenie § 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (ustanovenie § 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (ustanovenie § 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom advokátom (ustanovenie § 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (ustanovenie § 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (ustanovenie § 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa ustanovenia § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

12. V posudzovanej veci žalobca v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinoval relevantnú právnu otázku, ktorá ešte nebola dovolacím súdom vyriešená a to, či žalobcu v konaní pred súdom (Slovenská provincia rádu menších bratov kapucínov) možno považovať za právneho nástupcu bývalého Rádového domu bratislavských kapucínov, ktorý bol vlastníkom nehnuteľností, o ktoré sa jedná vo veci samej.

13. Na úvod dovolací súd dáva do pozornosti, že pri výklade každej právnej normy, vrátane tých, ktoré upravujú navrátenie vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam, je potrebné mať na zreteli prístupové hľadisko k právnym normám odvodzované od legislatívneho dôvodu a účelu zodpovedajúceho Celsovej formule „poznať zákony neznamena poznať ich slová, ale ich zmysel.“ Účelom a zmyslom reštitučných zákonov, vrátane zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej aj ako „zákon č. 161/2005 Z. z.“) a ďalších súvisiacich právnych predpisov je zmierniť následky niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám odňatím vlastníckeho práva k nehnuteľným ako aj hnutel'ným veciam v rozpore so zásadami demokratickej spoločnosti v rozhodnom období. Uvedené musí mať dovolací súd na zreteli pri svojom postupe a rozhodovaní tak, aby poskytol spravodlivú a účinnú ochranu ohrozeným alebo porušeným právam a právom chráneným záujmom a aby súčasne naplnil princíp právnej istoty.

14. Podľa článku 16 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ktorú uvádza ústavný zákon č. 23/1991 Zb. (ďalej aj ako „listina“), cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov. Skoro doslovné znenie tejto úpravy obsahuje ustanovenie § 5 ods. 2 v zákone č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „zákon č. 308/1991 Zb.“) a v poznámke aj odkazuje na tento ústavný zákon. Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti, najmä ustanovujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných a zriaďujú rehoľné a iné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov. Listina v článku 16 ods. 4 stanovuje, že výkon týchto práv možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia, ktoré sú v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na

ochranu verejnej bezpečnosti a poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných. Ústava Slovenskej republiky (ďalej aj ako „Ústava“) vychádza z rovnakého prístupu, keď uvádza, že cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov (článok 24 ods. 3 Ústavy), že podmienky výkonu práv podľa tohto odseku možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných (porovnaj článok 24 ods. 4 Ústavy).

15. Právo na spravovanie vnútorných vecí znamená (vyjadruje) autonómiu cirkví a náboženských spoločností od štátu, resp. štátnych orgánov a spadá do základných práv cirkví a náboženských spoločností. Registrované cirkvi a náboženské spoločnosti sú osobitným druhom právnických osôb, ktoré okrem svojho osobitného postavenia (podľa článku 24 Ústavy) požívajú aj ďalšie práva priznané právnickým osobám. Cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou sa podľa zákona č. 308/1991 Zb. rozumie dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti (ustanovenie § 4 ods. 1). V zozname cirkví a náboženských spoločností, ktoré na základe zákona alebo na základe súhlasu štátu pôsobia na území Slovenskej republiky (ktorý je prílohou zákona č. 308/1991 Zb.) je uvedená pod bodom 13. Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike.

16. V súlade s ustanovením § 4 ods. 3 zákona č. 308/1991 Zb. sú cirkvi a náboženské spoločnosti právnické osoby. Môžu sa vzájomne združovať, utvárať komunity, rehole (synonymicky rády), spoločnosti a obdobné spoločenstvá. Právnická osoba, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, je predovšetkým organizačná zložka cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, združenie cirkví alebo náboženských spoločností a komunita, rehoľa, spoločnosť a obdobné spoločenstvo, ak má právnu subjektivitu podľa vnútorných predpisov cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky vedie evidenciu všetkých právnických osôb podľa zákona č. 308/1991 Zb., vrátane tých, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví a náboženských spoločností, pokiaľ nepodliehajú inej evidencii alebo registrácii a upravuje jej podmienky. Slovenská provincia rádu menších bratov kapucínov (Kapucíni na Slovensku) - žalobca v konaní pred súdom je evidovaný ako samostatný právny subjekt, ktorý odvodzuje svoju právnu subjektivitu od Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike.

17. Vyššie uvedené plne korešponduje aj so Základnou zmluvou medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou z 24. novembra 2000 (ďalej aj ako „Základná zmluva“) podľa ktorej, zmluvné strany vzájomne uznávajú právnu subjektivitu druhej strany, ako aj všetkých právnických a fyzických osôb, ktoré ju majú podľa právneho poriadku Slovenskej republiky alebo podľa kánonického práva. Katolícka cirkev má zároveň právo zriaďovať právnické osoby a Slovenská republika im garantuje ochranu ich majetku a slobodu ich pôsobenia. Vychádzajúc z článku 2 ods. 1 Základnej zmluvy tiež platí, že Slovenská republika uznáva právo Katolíckej cirkvi v Slovenskej republike a jej členov na slobodné a nezávislé pôsobenie, ktoré okrem iného zahŕňa aj vykonávanie

jej kompetencií ustanovených kánonickým právom, vykonávanie vlastníckeho práva k jej finančným a materiálnym prostriedkom a spravovanie jej vnútorných vecí.

18. Pre vyriešenie nastolenej právnej otázky je potrebné vychádzať z predpokladu, že žalobca nie je „bežnou“ právnickou osobou podľa slovenského právneho poriadku, ale svoju právnu subjektivitu odvodzuje od Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike a je zároveň právnickou osobou v zmysle kánonického práva (podľa Kánonu 112 a nasl. Kódexu kánonického práva vyhláseného autoritou pápeža Jána Pavla II., v niektorých kánonoch zrevidovaný autoritou pápeža Benedikta XVI. a autoritou pápeža Františka). Vychádzajúc z článku 1 ods. 2 Základnej zmluvy pritom platí, že Slovenská republika uznáva právnu subjektivitu všetkých právnických osôb, ktoré ju majú podľa kánonického práva. Pre posúdenie otázky právneho nástupníctva žalobcu je preto nevyhnutné vychádzať z kánonického práva.

19. Žalobcu je potrebné v zmysle kánonického práva považovať za časť inštitútu zasväteného života - Rádu menších bratov kapucínov. Vnútorná organizácia Rádu menších bratov kapucínov je upravená v tzv. konštitúciách tohto rádu. Z Konštitúcií rádu menších bratov kapucínov vyhlásených generálnym ministrom Rádu menších bratov kapucínov bratom M. J., na základe dekrétu Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločností apoštolského života, C 37 - 1/2013 zo 4. októbra 2013, podľa dovolacieho súdu bez pochyb vyplýva, že Slovenskú provinciu rádu menších bratov kapucínov možno považovať za právneho nástupcu bývalého Rádového domu kapucínov.

20. Napokon treba poukázať aj na Kánon 120 ods. 1 Kódexu kánonického práva, podľa ktorého platí, že právnická osoba (teda aj inštitút zasväteného života a spoločnosť apoštolského života) je svojou povahou trvalá. Zaniká však, ak ju kompetentná autorita zákonne zruší, alebo ak počas sto rokov nevyvíja činnosť. Aj s ohľadom na uvedené je potrebné prisvedčiť názoru žalobcu, že právna kontinuita Rádu menších bratov kapucínov a jeho častí (v zmysle Konštitúcií menších bratov kapucínov) podľa kánonického práva ostala aj v rokoch 1948 až 1987 zachovaná. Rádový dom kapucínov ako časť Rádu menších bratov kapucínov nikdy v zmysle kánonického práva nezanikol, ale „erigoval“ na vyššiu štruktúru.

21. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. apríla 2016, č. k. 5 Co 684/2013-301 zrušiť (ustanovenie § 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozsudku odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 09. októbra 2013, č. k. 14 C 89/2007-274 (ustanovenie § 449 ods. 2 CSP) a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie (ustanovenie § 450 CSP).